

158. Tiistaina 24 päivänä marraskuuta 1992

kello 15.10

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta 4674

Hallituksen esitys n:o 197
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 57

2) Ehdotus laiksi leimaverolain 10 ja 50 §:n muuttamisesta 4679

Hallituksen esitys n:o 224
Toivomusaloite n:o 25
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 58

3) Ehdotus laiksi eräiden väliaikaisesti maahan tuotujen ajoneuvojen tullittomuudesta „

Hallituksen esitys n:o 245
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 59

4) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 280
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 60

5) Ehdotukset laeiksi eläinlääkärintöimen harjoittamisesta annetun lain ja eläinlääkintähuoltolain 3 ja 17 §:n muuttamisesta 4680

Hallituksen esitys n:o 196
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21

S. 6) Ehdotukset laeiksi Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisten tutkintoto-
distusten tunnustamisesta ja ulkomailla
suoritetun korkeakouluopintojen tuot-
tamasta virkakelpoisuudesta annetun lain
muuttamisesta 4680

Hallituksen esitys n:o 254
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11

7) Ehdotukset laiksi siirtymämaksusta
muutettaessa valtion virastoja, laitoksia
tai liikelaitoksia osakeyhtiöiksi ja laiksi
työntekijäin eläkelain 12 §:n muuttamisesta 4681

Hallituksen esitys n:o 265
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö
n:o 42

8) Ehdotukset laeiksi patenttilain 3 §:n,
hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain
3 §:n ja mallioikeuslain 5 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 215
Talousvaliokunnan mietintö n:o 46

9) Ehdotukset laeiksi kirjanpitolain,
osakeyhtiölain 11 ja 12 luvun sekä osuus-
kuntalain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 111
Talousvaliokunnan mietintö n:o 47

10) Ehdotukset laeiksi kuluttajansuoja-
lain 7 luvun ja osamaksukaupasta annetun
lain 1 a ja 9 §:n muuttamisesta 4684

Hallituksen esitys n:o 238
Talousvaliokunnan mietintö n:o 48

11) Ehdotus laiksi kemikaalilain muuttamisesta 4684

Hallituksen esitys n:o 106
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 11

12) Ehdotus laiksi rakennuslain muuttamisesta 4686

Hallituksen esitys n:o 271
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9

13) Ehdotukset laeiksi vesilain, yleisistä vesi- ja viemärilaitoksista annetun lain, vesi- ja ympäristöhallinnosta annetun lain 2 §:n sekä terveydenhoitolain 52 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 234
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10

Esitellään:

14) Hallituksen esitys n:o 294 laiksi eräiden entisen Jugoslavian kansalaisten tekemien turvapaikkahakemusten poikkeuskäsittelystä

15) Hallituksen esitys n:o 300 metsästyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 4688

16) Hallituksen esitys n:o 308 vuoden 1992 neljänneksi lisätalousarvioksi 4708

17) Hallituksen esitys n:o 309 laeiksi sijoitusrahastolain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

18) Hallituksen esitys n:o 310 laiksi luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta

19) Hallituksen esitys n:o 311 laiksi oppisopimuskoulutuksesta

20) Hallituksen esitys n:o 312 laeiksi eläkesäätiölain 8 ja 9 §:n, merimieseläkelain 35 ja 42 §:n sekä työttömyyskassalain muuttamisesta

S.

21) Hallituksen esitys n:o 313 laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta sekä kuntoutusrahalain 9 §:n muuttamisesta ja kuntoutusrahalain 14 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta 4708

22) Hallituksen esitys n:o 314 laiksi sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamisesta 4714

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuvat edustajat Kautto, Nikula ja S-L. Anttila.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 197
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 57

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 57.

Keskustelu:

Ed. Pulliaisen: Arvoisa puhemies! Ilkokseni havaitsen, että kun liitin maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntoon eriävän mielipiteen, jossa oli 7 §:n osalta kilpaileva teksti hallituksen esitykseen nähden, niin nyt ensimmäisen kerran on sattunut käymään niin, että se löytyy sellaisenaan valtiovarainvaliokunnan yksimielisestä mietinnöstä. (Ed. Louekoski: Suuri voitto!) — Arvoisa ed. Louekoski, en minä tiedä, onko tämä mikään suuri voitto muulle kuin sikataloudelle, ja se ehkä on paljon olennaisempaa kuin se, tuleeko tästä papukaijamerkki yksittäiselle edustajalle vai ei. (Ed. Stenius-Kaukonen: Pannaan vain papukaijamerkki ed. Pulliaisen rintaan!)

Arvoisa puhemies! Vakavasti otettuna tässä on malliesimerkki siitä, että kun tilanne muuttuu nopeasti ja kun se muuttuu tiedostettavissa olevaan suuntaan, niin on äärimmäisen kohtuullista ja oikein, että eduskunnassa tähän muuttuvaan tilanteeseen oikealla tavalla reagoidaan. Tässä tapauksessahan taustalla on yksinkertaisesti tieto siitä, että juuri nyt on muodostumassa ensi vuodelle ekstrasylituotantoa jo sille ylituotannolle, joka nyt on ollut jo tiedossa ja jonka perusteella vientikustannusmaksua on päätetty periiä. Jos on olemassa tieto siitä, että ensi vuonna tätä ylimääräistä osuutta on jokin 5 miljoonaa kiloa tulossa, niin silloin tietysti, kun laki on niin sanotusti auki eduskunnassa, on järkevää jo tässä vaiheessa ottaa tilanne huomioon niin, että eduskunnasta lähtee lain muodossa signaali kentälle, että nyt on kerta kaikkiaan tuotantoa ohjattava niin, että odotettavissa oleva kielteinen tulos ei realisoituisi. Tälle vaihtoehdolle on se, että mennään niin kuin oli alun perin suunniteltu ja sitten joskus vuoden varrella paukautetaan tulemaan ekstrasvientikustannusmaksu, joka tilakohtaisesti sovellettuna merkitsee käytännössä sitä, että tulee muutaman kymppitonnin lasku lisää maksettavaksi. Tämä ei ole kenenkään edun mukaista, ei tuottajan edun mukaista, ei varmasti ministeriön, ei eduskunnan eikä kenenkään edun mukaista. Tässä tapauksessa ohjailu tapahtuu sillä tavalla, että yli 80 kiloa painaville sioille laitetaan vähän kovennettu vientikustannusmaksu ja pyritään siten ohjaamaan tuotantoa oikeaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Tämä on yksi osa, reagoiminen akuuttiin odotettavissa olevaan tilanteeseen. Mitalin toinen puoli on se, että koko tässä systeemissä ehkä kaivattaisiin rakenteellista muutosta. Tarkoitin tällä sitä, että olisi mentävä — tämä on minun henkilökohtainen näemykseni — tilakohtaiseen eläinkiintiöön tai tuotantomääräkiintiöön, jolloin olisi harvinaisen selvästi säädelty, kuinka paljon voidaan tuottaa, ja kiintiöillä pelaamalla voitaisiin tuotantoa kulloinkin ohjata kulutusta vastaavalle tasolle. Jos sitten vielä haluttaisiin lisäinstrumentti, niin se olisi luonnollisesti se, mitä maa- ja metsätalousvaliokuntakin on ehdottanut, eli kiintiötuottajaintojen jonkin asteinen porrastus. On hyvä, että nämäkin signaalit löytyvät lausunnoista ja mietinnöistä, niin että toivon mukaan maa- ja metsätalousministeriö ottaa nämä asiat tulevaisuudessa huomioon.

En voi, arvoisa puhemies, olla hiukan arvostelematta tuottajajärjestöä. Jos oikein havaitsin,

niin MTK:lla oli tämän lain käsittelyn yhteydessä vuorokausikohtaisesti aamupäivän, keskipäivän ja iltapäivän mielipide, ja silloin tietysti tahtoo puhevalta vähentyä, jos systeemi näin pelaa.

Ed. R a j a m ä k i: Arvoisa puhemies! Ed. Pulliaisen papukaija- ja possumerkkien jakoon en halua sen kummemmin puuttua, mutta sosialidemokraatit korostivat lain käsittelyn yhteydessä johdonmukaisesti maataloustulolain ylituotantoon johtavaa rakennetta ja vaativat sitä korjattavaksi, koska eihän tämä johda mihinkään muuhun kuin vientikustannusmaksujen keräämiseen myös tuottajilta ja näin ollen tuotantokustannusten nousuun ja edelleen ylituotantoon, jota veronmaksajat sadoilla miljoonilla vuosittain tässäkin lamassa maksavat.

Sen takia sosialidemokraatit katsoivat maksun porrastuksen 150 penniin kilo yli 80 kilon painoluokassa olevan perusteltu. Ehdotus sisältyy sosialidemokraattien maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntoon liitettyyn eriyävään mielipiteeseen ja oli meidän esityksemme myös valiokunnassa.

Vastalauseemme poikkesi ed. Pulliaisen ja valiokunnan enemmistön kannasta siinä, että emme me kannattaneet, että tähän maahan ruvetaan luomaan enää uusia kiintiöitä. Me olemme nähneet jo nyt, mitä maidon tuotannon kiintiöt merkitsevät nuorille tuottajille: tilojen kehittämisen estymistä ja aivan takape-roista kehitystä, jossa nuoret luopuvat tuotannosta ja eläkeläiset jatkavat. Tällaista holhous- ja kiintiöjärjestelmää sianlihana tuotantoon emme ole kannattamassa. Me olemme iloisia, että valtiovarainvaliokunnan yksimielinen kanta yhtyy tältä osin sosialidemokraattien maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistöstä poikkeavaan kantaan, jossa katsotaan, että kiintiöjärjestelmää ei tule edellyttää luotavaksi sianlihan tuotantoon.

Ed. O l l i l a: Arvoisa puhemies! Täsmennän ed. Pulliaisen puheenvuoroa niiltä osin, että maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon ja hallituksen esityksen mukainen päätös ei olisi sinänsä merkinnyt sitä, että sikataloudelta alettaisiin kerätä lisää vientikustannusmaksuja, koska tällä sektorilla ei ole tällaista tuotekohtaisuutta. Tänä päivänäkin sikatalous maksaa enemmän vientikustannusmaksuja kuin aiheuttaa.

Ed. Pulliainen oli aivan oikeassa siinä, että painon sijasta tulisi jatkossa tuotannon supista-

mistoimissa kiinnittää huomiota määrään tilakohtaisen eläinmäärän ja tuotantokiintiön kautta.

Ed. Rajamäki jatkaa vanhaa koeltua linjaansa, joka lähtee siitä, ettei saa olla ylituotantoa, ei saa olla vientikustannuksia, ei saa olla kiintiöitä eikä saa olla tasapainottamistoimenpiteitä. Tämä on mielenkiintoinen yhtälö, mutta täysin toteuttamiskelvoton. Toivon, että ed. Rajamäki jonakin päivänä jatkaa ajatuksensa loppuun ja esittää, miten ihmeessä tämä on näin toteutettavissa.

Ed. Vuorensola: Arvoisa puhemies! Minunkin mielestäni uudistus sinänsä, vaikka en tunnekaan kaikkea koreografiaa, mikä tähän on ennakolta liittynyt, on joka tapauksessa lopputulokseltaan erinomainen sen takia, että todennäköisesti ensimmäisen kerran säädetään laki, jolla on selkeästi ennakolta ehkäisevä ja suuntaava vaikutus. Tämän tyyppiseen lainsäädäntöön tietysti pitäisi näissä asioissa nimenomaan pyrkiä, jotta voitaisiin, niin kuin tämän lain myötä tapahtuu, markkinointirasitetta sianlihan tuotannossa tilakohtaisesti vähentää ja voitaisiin toteuttaa asia siten, niin kuin tässä käy, että laatu paranee ja kokonaisrasite tuotantosektorille mitä suurimmalla todennäköisyydellä pienenee. Nämä ovat kaikki selkeästi positiivisia asioita.

Mitä tulee sianlihan tuotannon ohjausjärjestelmään, josta puhuttiin ja jota sivuttiin, niin minusta siinä on kyse niin suuresta muutoksesta ja uudistuksesta, että olen sitä mieltä, että pelkästään luomalla kiintiöjärjestelmä tiloille siitä ei selvitä, vaan asia on mietittävä todella vähän syvällisemmin. Tällä hetkellä viidakko, joka liittyy tuon tuotannon ohjaamiseen, on jo sitä luokkaa, että olisi parempi, kun otettaisiin kokonaan uusia asentoja niin kuin entisellä alokaalla.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Ollilan kanssa olemme asiasta ilmeisesti täsmälleen samaa mieltä. Totean vain omaa ajattelutapaani tarkentavasti, että viljan osaltahan me tiedämme jonkin tuloksen ensi vuonna vasta satokauden päätyttyä, silloin kun sato on laarissa. Sianlihan tuotannon osalta me tietäisimme, jos ei nyt näin meneteltäisi, kehityskulun jo vuoden kuluessa, jolloin jollekin saattaisi tulla mieleen aiheuttamisperiaate, että kohdennetaan ekstravientikustannusmaksu juuri sianlihan tuotantoon, jolloin sen kassasta se sitten maksetaan vientitilanteessa. Eli tällä tavalla ajattelin, että

tässä olisi houkutus aiheuttamisperiaatteella kohdentamiseen.

Ed. Zyskowitz: Arvoisa puhemies! Kun esillä oleva asia liittyy ainakin välillisesti elintarvikkeiden hintoihin ja kun tämä kysymys on eräänä keskeisenä asiana ollut esillä työmarkkinakeskusteluissa, joista johtuneista ongelmista tällä hetkellä kaikkialla muualla maassa kuin eduskunnan suuressa salissa keskustellaan, niin jos puhemies sallii, tässä yhteydessä lausuisin tähän liittyen muutaman ajatuksen.

Mehän olemme tilanteessa, jossa todellakin maata on parin päivän päästä odottamassa yleislakko, jolla pyritään painostamaan hallitusta ja eduskuntaa tinkimään eräistä sellaisista ratkaisuista, joihin hallitus välttämättöminä valtiontalouden säästöinä on ilmoittanut pyrkivänsä. Hallituksella on kokonaisvastuu maan tilasta ja tilanteesta. Hallitus joutuu tietysti tämän vastuunsa valossa asioita tarkastelemaan ja etsimään sellaista ratkaisua ja sellaista ulospääsyä syntyneestä tilanteesta, jolla voitaisiin yleislakko, joka merkitsisi varmasti katastrofia tälle maalle, välttää.

Sen sijaan ay-liikkeen johto, joka on lähtenyt tällaiseen ulkoparlamentaariseseen kiristykseen, on osoittanut tässä suhteessa täydellisen vastuutomuutensa ja myös itse asiassa halveksuntansa kansanvaltaista järjestelmäämme kohtaan, jossa kansan valitseman eduskunnan ja sen luottamusta nauttivan hallituksen tulisi ilman tällaista ulkoparlamentaarista kiristystä voida näistä asioista ratkaisuja tehdä. On mielestäni nähtävä, että lakkouhka kohdistuu meidän kansainvaltaista järjestelmäämme vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Pyydän palaamaan käsiteltävänä olevaan asiaan!

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin varsinaisen puheenvuoron, mutta yritän pitää puheeni sen tyyppisenä, että se olisi vastauspuheenvuoro. Se on tosin aika vaikeaa, koska ed. Zyskowitz meni yleispolitiikkaan ja lakon uhkaan. Uskon, että tässä maassa ei kukaan lakkoo saa aikaan torstaiksi, niin hullua ei ole. Vaikka hallitus on hullu ja vaikka toisella puolellakin saattavat olla tunteet kuumina, on aika järjetöntä eduskuntasalissa uhkailla lakkoasialla.

Olen puhunut aikaisemminkin sianlihan tuotannosta, en niinkään vientikiintiömaksusta.

Suomessa sianlihan tuotanto on täysin pielessä sikäli, että meillä suositaan suuria teollisuussikaloita, kun sellaiset kieltämällä tuotantohaara voitaisiin osoittaa maanviljelijöille pienemmässä muodossa ja näin ollen auttaa maanviljelijöitä elinkeinossaan ja toimeentulossaan. Suursikalat eivät työllistä juuri mitään, se kaikki on koneellista touhua. Ne, jotka niitä pitävät, eivät ole viljelijöitä. Tuskinpa heillä on muuta kuin se tontti, jolla laitos sijaitsee. Tähän asiaan ei ole kiinnitetty huomiota. Asia on vähän samanlainen kuin sivuammattimaanviljelijöiden, pankinjohtajien ja muiden herrojen, jotka harjoittavat maanviljelystä sivuammattinaan. Sama on myös suurissa sikaloissa; ne pois ja tuotanto maanviljelijöille nyt, kun sillä puolella tarvitaan jotakin pirstystä ja tukea.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskowicz ihmetteli, että ammattiyhdistysliikettä ja työttömiä ärsyttää hallituksen epäoikeudenmukainen sosiaalinen linja, jossa käydään osa-aikaisten työttömyysturvaan ja todella vaikeuksissa olevien ihmisten etuihin kiinni sillä röyhkeydellä ja yksipuolisella sanelulla, jota hallitus tekee. Hallitus itse rakentaa aika lailla edesvastuuttomalla tavalla tätä tilannetta.

Sen verran sianlihaan kai myös ed. Zyskowiczin puheenvuoron piti liittyä, että elintarvikkeiden hintoja piti alentaa. Ed. Zyskowiczille voisi mainita, ettei millään tavalla tältä osin hallitus ole tehnyt yhtään konkreettista toimenpidettä, jolla nimenomaan voitaisiin elinkustannuksia alentaa. Maataloustulolokia ei ole avattu, vaan edelleen mennään vanhakantaisella systeemillä eteenpäin, vaikka eduskunta on lausunut jo EY-neuvottelutavoitteissaan tiettyjä lähestymistapoja. Ainut, mitä tapahtuu ilmeisesti elintarvikkepuolella, on se, että banaanit halpenevat.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulle jäi jonkin verran epäselväksi ed. Zyskowiczin puheenvuorossa se, tarkoittiko hän yli vai alle 80-kiloisia.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluksi viittaisin ed. Zyskowiczin puheenvuoroon. Olisin myös sitä mieltä, että esimerkiksi maataloustuotteiden hintakysymys ei lainkaan kuulu tulopoliittisten neuvottelujen yhteyteen, ei myöskään tuonnin vapauttamisen asia, jossa meidän ei muutenkaan pitäisi hyvin sinisilmäisesti edetä niin kuin näkyy haluttavan.

Mitä tulee elintarvikkeiden hintoihin, elintarvikkeiden hinnathan ovat ruokkineet kaikkia muita paitsi inflaatiota Suomessa ja ovat olleet juuri jarru, joka on pitänyt inflaatiota Suomessa alhaalla, kun elintarvikkeiden hinnat ovat laskeutuneet. Niitten osuus meidän ihmisten kulutusmenoista on myös jatkuvasti alentunut. (Eduskunnasta: Ei pidä liioitella!) — Ei pidä liioitella. Pitää puhua totta tässäkin asiassa mielellään, kun luvut kerran näin osoittavat.

Mitä tulee sianlihan tuotantoon, tässähän on aika keskeinen ongelma tietysti kannattavuus viljelijöiden osalta, kun ei päästä tavoitehintoihin, ja tietysti myös vientivastuu syö kannattavuutta. Siinä mielessä tässäkin laissa nyt vientimaksu hieman kasvaa, mutta on oikein, että tuotanto ohjataan nyt 80 kilon maksulla oikeaan suuntaan. Mutta jatkossa korostan sitä, että pitäisi tuotantoa ohjata sillä tavalla, että myös viljelijän toimeentulo on hoidettavissa sillä tavalla, että se olisi kohtuullinen muihin väestöpiireihin nähden.

Ed. O l l i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden vientivastuu on yksi esimerkki siitä, mistä laissa on kysymys, millä tavoin maatalous on joutunut pahoihin ongelmiin. Maatalouden pääluokkaan tehtyjen säästöpäätösten osalta leikataan vuosina 91—95 yli 30 prosenttia, kun muiden pääluokkien leikkaukset ovat 6 prosenttia. (Eduskunnasta: Paperisäästöjä!) Lisäksi maataloutta koskevat tietysti niin kuin muitakin väestöryhmiä pakkolainat, erilaiset maksut, kotihoidon tuen leikkaaminen, korkojen nousut jne., edelleen kantohinnat ovat alentuneet.

Ed. Zyskowiczin puheenvuoron ymmärrän. Suhtaudun siihen suurella ymmärryksellä sen johdosta, ettei tietysti voida olettaakaan erinäisistä syistä, että hän olisi erityisen hyvä sianlihan asiantuntija.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen sananvapauden kannalla niin salissa kuin sen ulkopuolella. Mutta ihmettelen, miten perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja valitsee asian, jonka yhteydessä hän puhuu pääasiassa muusta kuin esillä olevasta asiasta. Mutta kuten korostan, en kenenkään puhevapautta ole yrittämässä rajoittaa. Mutta itse paheksun sitä tapaa, jolla ed. Zyskowicz hyökkäsi ammattiyhdistysliikettä vastaan. Minusta tulopoliittiset keskustelut voidaan puhua siinä yhteydessä, kun yleispoliittiset kysymykset ovat muutenkin esillä.

Minä puolestani kunnioitan ainakin sellaisia ammattiyhdistysliikkeen kannanottoja, jotka perustuvat ammattiyhdistysliikkeen jäsenistön tahtoon ja etuihin.

Ed. Zyskowitz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on hyvä, että eduskunnassa on ryhdytty puhemiesneuvoston johdolla aktiivisiin toimenpiteisiin tällaisten ajankohtaiskeskustelujen mahdollistamiseksi eduskunnassa nykyistä herkemmin. Henkilökohtaisesti näen, kun esillä oli asia, joka liittyy kuitenkin elintarvikkeiden hintoihin, ja kun elintarvikkeiden hinnat ovat olleet yksi kiistakysymys hallituksen ja ammattiyhdistysliikkeen välisissä keskusteluissa, että tässä yhteydessä oli mahdollisuus näitä asioita kosketella. Pidän arvossa sitä, että puhemies ei tässä ole kovin tiukkaa tulkintaa halunnut nyt vetää.

Mitä tulee ed. Rajamäen puheenvuoroon, niin en ihmettele sitä, että hallituksen politiikka ärsyttää esimerkiksi ammattiyhdistysliikettä ja työttömiä. Hallituksen politiikka totta kai ärsyttää varmasti myös maataloustuottajia, yrittäjiä, työnantajia, eri piirejä yhteiskunnassa, koska me olemme sellaisessa taloudellisessa tilanteessa, jossa on pakko tehdä välttämättömiä valtiontalouden säästöjä, ja ne säästöt eivät ole miellyttäviä.

Eräs meidän ryhmämme jäsen tänään kertoi juuri tunnelmasta tämän päivän sosiaalivaliokunnan kokouksessa, jossa asiantuntijana olleet kunnalliset keskusjärjestöt ja työnantaja- ja työntekijäjärjestöt kautta linjan olivat hyvin tyyliä hallituksen esityksille. Mielestäni tämä on ihan luonnollista tällaisessa tilanteessa.

Mutta halusin sanoa, että on yksi asia vastustaa järjestöjen toimesta täysin loogisesti, laillisesti ja legitimiä hallituksen politiikkaa, toinen on uhata maata yleislakolla, harrastaa tällaista ulkoparlamentaarista kiristystä, jossa me tällä hetkellä olemme. (Ensimmäinen varapuhemies koputtaa)

Ed. Vuorensola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin varsinaiseen asiaan ja toteaisin vastauspuheenvuorossani vastaukseni ed. Aittoniemelle. Hänen puheenvuorostaan saattoi saada sellaisen kuvan, että meillä on vapaa mahdollisuus tuottaa sianlihaa suurissa yksiköissä ja supertiloilla. Näinhän ei tilanne ole, vaan meillä on hyvin voimakkaat tuotannon rajoittamistoimenpiteet nimenomaan tuotannon määrän ja eläinten lukumäärän osalta. Se on

syytä korjata ainakin eduskunnan pöytäkirjoihin sikäli, ettei synny väärää käsitystä siitä, että meillä olisi supertiloja jollakin tavalla erityisen paljon. Meillä keskimääräinen sianlihan tuotantoon erikoistunut tila on noin 250 sikaa, kun se esimerkiksi Tanskassa on sen suuruinen, että voidaan panna nolla perään. Näin ollen ei meillä nyt kysymys mistään suurtuotannosta kuitenkaan ole.

Toinen asia, jonka ottaisin esille tässä yhteydessä, on se, että sen sijaan, että me nyt kurjistamme elinkeinoja lisääntyvillä ohjeilla ja määräyksillä, meidän täytyisi miettiä enemmän tämänkin lain sisältämiä ohjaavia toimenpiteitä. Siinä yhteydessä mm. niin sanotun sianlihan lisätyn markkinointimaksun kokonaan poistaminen on minusta hyvinkin aiheellinen toimenpide tehdä hyvinkin nopeasti.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskowitz voisi kiinnittää huomionsa myös mm. professori Pekka Ahtialan kommentteihin, henkilön, joka on hyvin pitkälti sosialidemokraattien lailla jo viime kesästä arvostellut tämän hallituksen talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaa nimenomaan kotimaista ostovoimaa heikentävänä ja työttömyys- ja konkurssikierrettä pahentavana. Tämä hallitus tulee viemään juuri tällä linjallaan erittäin vakaviin seuraamuksiin tässä maassa monet asiat. Tämä herra, josta mainitsin, oli muuten vuoden 75 kriisihallituksen taloussuunnitteluministeri. Mutta ongelma kai on tällä hallituksella, että sillä ei ole yhtään taloussuunnitteluministeriä edes osapäiväisesti käytettävissään. Tämä on tietysti ongelma.

Ed. Ollilalle olisi todettava säästöistä. MTK:n laskelmia voi tietysti pöytäkirjoihin lukea. Ne ovat paperisäästöjä. Ne perustuvat siihen, että vientituki jätetään merkitsemättä budjettikirjan sivuille, ja sitten hallitus myös haluaisi tietysti viedä ne erityisiin vientirahastoihin, etteivät ne näkyisi jatkossakaan. Esimerkiksi ensi vuodelle on viljan vientitukeen arvioitu tarvittavan 20 miljoonaa markkaa, ja vuoden 93 maataloustulolain muutosesityksen kautta normaalisoitaisi yli 600 miljoonan kilon vientitarpeeseen valtion vientivastuuna. Se on miljardilasku, ed. Zyskowitz. Ne ovat paperisäästöjä. On uskomatonta, että tämä hallitus tarjoaa sitä eduskunnalle ikään kuin täällä ei osattaisi enää lukea lakeja.

Ed. Saario: Arvoisa rouva puhemies! Minä luulen, että hallitus, jota nyt en niin kovin

taajaan puolustele, ehkä tämäkin sallitaan, on vallitsevan todellisuuden vanki, mitä tulee maatalouspolitiikkaan, jonka perusta on luotu vuosikymmenien aikana ja joka tähtää siihen, että kaikille, jotka 70-luvun alussa tahtoivat harjoittaa toimintaa maataloudessa, taattiin mahdollisuus maatilastansa elämiseen. Se merkitsee sitä, että tuotannon tehostuessa ylituotannon määrä on totaalisesti räjähtänyt. Nyt me joudumme tilanteeseen, jossa varsin keinotekoisin, byrokraattisin ja typeriltä näyttävin konstein yrittään leikata esimerkiksi tässä tapauksessa sianlihan ylituotantoa.

On todella järjetöntä, että joudutaan asettamaan tämän kaltaisia painorajoja, kun jotenkin logiikka pelaisi, että jos rajoituksia ylisummaan tarvittaisiin, ne pitäisi tehdä siten, että meillä olisi tilakohtaiset kiintiöt. Näin ne, jotka pystyvät edes tehokkaasti tuottamaan, saisivat tuottaa tehokkaasti. Tämä uskoakseni merkitsisi myös tuottajahintojen alentumista, asia, johon valtiovalta voi ja eduskunta voi vaikuttaa: Me voisimme poistaa eräitä tuotantokustannuksia korottavia tekijöitä ja tällä tavalla saada markkinat nopeammin vaikuttamaan itse tuotteen hintaan.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Varsinaisesti totean ed. Vuorensolalle, että minä tiedän rajoitukset ja säännökset siitä, miten sikaloissa voidaan pitää eläimiä. Mutta joka tapauksessa se ei muutu siitä miksiäkään, että Suomessa on runsaasti sellaisia teollisuussikaloita, joiden omistajilla ei ole multaa edes kynsien alla, kun perinteisesti ala on kuulunut maanviljelystuotantoon. Tässäkin tapauksessa, jos teollisuussikalat kiellettäisiin ja tilalle tulisivat sellaiset sikalat, jotka kasvattavat sikoja maatalousperusteisesti, niin silloin parannettaisiin ainakin jossakin määrin maatalouden elinmahdollisuuksia.

Minä kysyn, mitä joku Pekka Erkkilä jossakin Isossakyrössä vai Vähässäkyrössä, kummassa lienee, tekee suursikalalla, kun hänellä on ihan muut harrastukset eikä ole multaa muuta kuin kynsien alla. Ei tällä ole maanviljelyksen kanssa mitään tekemistä. Sama on kanaloiden osalta, mutta kanaloiden osalta on hiukan toinen asia vielä sittenkin, mutta sikaloitten osalta en koskaan muuta käsitystäni siitä, että teollisuussikalat ovat maatalousväestön vastaisia ja niistä pitäisi luopua.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi leimaverolain 10 ja 50 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 224
Toivomusaloite n:o 25
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 58

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 58.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi eräiden väliaikaisesti maahan tuotujen ajoneuvojen tullittomuudesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 245
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 59

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 59.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 280
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 60

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 60.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laeiksi eläinlääkärin toimien harjoittamisesta annetun lain ja eläinlääkintähuoltolain 3 ja 17 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 196

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Tässä juuri jokin aika sitten tämän iltapäivän aikana keskusteltiin kuluttajansuojalakiin liittyen Eta-problematiikoista. Tässä nyt on yksi malliesimerkki siitä, että asioihin pitää aika perusteellisesti perehtyä, ennen kuin lopullisia ratkaisuja tehdään.

Kun aikoinansa maa- ja metsätalousvaliokunta antoi lausuntoaan ulkoasiainvaliokunnalle Eta-sopimuksesta, silloin omalta osaltani kiinnitin huomiota siihen, että tähän asiaan tulee perehtyä perusteellisesti, ennen kuin mitään lopullisia ratkaisuja tehdään. Kävi ilmi, ettei ministeriössä ollut näitä asioita perusteellisemmin mietitty, mutta onneksi tämän käsittelyprosessin aikana oikea tieto ministeriöiden yhteistyöllä löytyi ja nyt ymmärtääkseni tämä saavutettu muoto on sellainen, että se kestää myös kansainvälisen vertailun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laeiksi Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisten tutkintotodistusten tunnustamisesta ja ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 254

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Tämä sivistysvaliokunnan mietintö hallituksen esitykseen laiksi Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisten tutkintotodistusten tunnustamisesta ja laiksi ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain muuttamisesta on hyvä ja kannatettava. Euroopan yhteisöjen keskuudessa koulutuskysymykset ovat olleet varsin merkityksellisen yhteistyöalue. Päähuomio tällä alalla on liittynyt ja liittyy ammatillisen koulutuksen vaikutuksiin työvoiman liikkuvuuteen. Tämä oli Rooman sopimuksen eräs tärkeä kohta. Tutkintojen vuorovaikutuksella, tunnustamisella, rai-
vataan liikkuvuudelta esteitä.

EY:n koulutusohjelmat ovat yksi tapa kasvat-
taa kansainvälistä vuorovaikutusta. Ne ovat myös hyvä väline lisätä monenkeskeistä yhteistyötä sellaisilla yhteiskuntapolitiikan alueilla, joita pidetään tärkeinä, esimerkiksi tasa-arvo, vammaisten aseman parantaminen, heikkojen alueiden kehityksen tukeminen tai Itä-Euroopan kehityksen tukeminen.

Tutkintotodistusten tunnustamista koskevan lakiesityksen yleisperusteluissa todetaan valtion ja kuntien virkojen kelpoisuusvaatimusten muuttuvan. Valtion virkojen kelpoisuusvaatimukset muuttuvat valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan. Kelpoisuusvaatimusten käyttöalaa supistetaan ja sisältöä tullaan uudistamaan. Tutkintoja koskevat kelpoisuusvaatimukset vähenevät ja siten supistavat soveltamispiiriä. Samoin tulee tapahtumaan kunnallisten virkojen kohdalla. Tämä kehityssuunta on kannatettava.

Lain 13 §:ssä mainitaan neuvottelukunnasta, jonka tehtävänä on mm. antaa lausuntoja tutkintotodistusten tuottamasta kelpoisuudesta virkaan tai tehtävään. On tarpeellista, että sää-
döksiin varmistutaan neuvottelukunnan velvolisuudesta kuulla asianomaisen alan edustajia ennen lausunnon antamista. Kun sama menetely tulee koskemaan tulevaisuudessa myös lyhyemmän koulutuksen saaneiden henkilöiden tutkintotodistusten tunnustamista, ei neuvottelukunta sellaisenaan voi olla riittävän asian-
tunteva elin kaikkien tutkintojen vastaavuuden arvioinnissa.

Sivistysvaliokunnan mietinnössä on otettu huomioon edellä mainittu neuvottelukunnan kuulemisvelvollisuus sekä kiirehdytty kelpoisuus- ja ammatinharjoittamisoikeuspäätösten ratkaisuaikaa. Näillä perusteilla sosialidemo-

kraattinen eduskuntaryhmä hyväksyy lakiesityksen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotukset laiksi siirtymämaksusta muutettaessa valtion virastoja, laitoksia tai liikelaitoksia osakeyhtiöiksi ja laiksi työntekijäin eläkelain 12 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 265

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 42

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 42.

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Arvoisa puhemies! Tässä laissa ehdotetaan säädettäväksi siirtymämaksu, joka palautetaan valtiolle, koska valtio joutuu itse asiassa maksamaan enemmän niiden henkilöiden eläketurvasta, jotka siirtyvät osakeyhtiöiksi muodostettavien laitosten palveluun. Henkilökunta on niiden palveluksessa, mutta kun näistä valtion laitoksista tehdään osakeyhtiöitä, valtio joutuu maksamaan heidän eläketurvastaan enemmän. Sen vuoksi eläketurvakeskus tai työeläkelaitokset palauttavat rahaa valtiolle. Tässä menettelyssä sinänsä ei ole ongelmaa. Tätä voi pitää perusteltuna.

Ongelma on siinä, että tulee heikennyksiä, kun hallitus aikoo nyt muuttaa osakeyhtiöiksi valtion laitoksia. Muun muassa Valtion ravitsemiskeskus on yksi niistä laitoksista, joista esitys jo on valtiovarainvaliokunnan käsittelyssä. Näiden palveluksessa olevan henkilökunnan eläketuista tämä kokonaisjärjestely tulee heikentämään. Nyt he kuuluvat valtion eläkelain piiriin ja heillä on siis sen mukaiset etuudet.

Tähän mennessä, kun valtion laitoksia on yhtiöitetty, on erillisillä sopimuksilla ja säännöksillä määrätty, että henkilöstö säilyy valtion eläkelain mukaisten etuuksien piirissä. Mutta nyt hallituksen ei ole tarkoitus menetellä näin. Mehän tiedämme sen, että hallitus aikoo kaiken kaikkiaan heikentää eläketurvaa ja erityisesti julkisen sektorin palveluksessa olleiden eläketurvaa. Mutta näillä yhtiöittämisillä tehdään tämä

vielä muita nopeammin ja muita suurempana, joten tätä menettelyä ei vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pidä oikeana.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotukset laeiksi patenttilain 3 §:n, hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 3 §:n ja mallioikeuslain 5 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 215

Talousvaliokunnan mietintö n:o 46

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 46.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset laeiksi kirjanpitolain, osakeyhtiölain 11 ja 12 luvun sekä osuuskuntalain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 111

Talousvaliokunnan mietintö n:o 47

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 47.

Keskustelu:

Ed. Louekoski: Rouva puhemies! Talousvaliokunta on kovasti työllistetty aika laajoillakin hallituksen esityksillä, ja kaikessa kiireessä olemme saaneet valmiiksi mietinnön kirjanpitolain uudistusesityksestä. Esitys sinänsä ei ollut periaatteiltaan kovin tärkeä siinä mielessä, että siinä olisi luotu joitakin uusia järjestelmiä, mutta tässä yhteydessä käsiteltynä kannattanee kiinnittää huomiota esityksen muutamiin yksityiskohtiin ja erityisesti valiokunnan kannanottoihin niissä.

Talousvaliokunta työskenteli ehkä hieman poikkeuksellisesti valmistellessaan tätäkin mietintöä. Virkamiesesittelijä, joka hallituksen esi-

tyksen oli aikanaan valmistellut, oli jossakin muualla Euroopassa, ja hänen asiantuntemustaan emme voineet käyttää hyväksi. Sen sijaan kauppa- ja teollisuusministeriön hallitusneuvos sekä kirjanpitolautakunnan pääsihteeri antoivat runsaasti asiantuntija-apua valiokunnalle, jonka työtä helpotti myös se, että valiokunnassa on aika monta yritystoimintaan omakohtaisesti perehtynyttä jäsentä. Tässä yhteydessä haluan lausua kauppa- ja teollisuusministeriön virkamieskunnalle ja kirjanpitolautakunnan pääsihteerille parhaat kiitokset saamastamme avusta. Mielihyvin voin todeta, että asiantunteva tuntui olevan myös itse valiokunta, joka mietinnön laati.

Hallituksen esityksen 9 §:ssä puhutaan kahdesta asiasta, jotka ovat kirjanpitojärjestelmien kehittämisen kannalta aika tärkeitä. Toisaalta on kysymys kirjanpitoon merkittävistä oikeista tiedoista ja toisaalta taas kysymys siitä, antavatko oikeat tiedot oikean kokonaiskuvan yrityksen taloudenpidosta. Kuulimme monia asiantuntijoita tämän jaottelun oikeasta sisällöstä, mm. keskusrikospoliisin edustajia, ja saamamme asiantuntijalausunnot olivat kyllä peräti mielenkiintoisia.

Valiokunta korostikin ja korostan valiokunnan puolesta tässä yhteydessä, että oikeat tiedot saattavat antaa perin juurin väärän kuvan yrityksen taloudesta. Kun kirjanpidosta kuitenkin pitäisi integraation kehittämisen myötä selvittää entistään tarkemmin, minkälaisessa taloudellisessa tilanteessa yritys on, oikean kuvan saaminen on erittäin tärkeää. Hallituksen esittämä pykälän sanamuoto antaa riittävän turvan oikean kuvan saamiseksi, mutta ilman että asiaan kiinnitetään huomiota laajemmin, se ei automaattisesti tapahdu.

Esityksen 13 §:n kohdalla valiokunta muutti hallituksen lakiehdotusta niin, että katsoimme tarpeelliseksi helpottaa pienyritysten kirjanpito-tehtäviä. Hallituksen esityksestä poistettiin tämän pykälän kohdalla viittaukset toiminnan laajuuteen. Tällä halusimme korostaa sitä, että pienyritysten kohdalla riittää vähempikin seuranta.

Esityksen 15 §:n kohdalla oli mielenkiintoinen ehdotus uudeksi sanamuodoksi. Hallituksen ehdottamalla tavalla olisi ulkomaan valuuttojen määräiset yrityksen saatavat tai velat pitänyt merkitä tilinpäätöspäivän kurssiin, jonka tuona päivänä Suomen Pankki on markalle noteerannut. Mutta kuinka tulisi menetellä tilanteessa, jossa markka kelluu, niin kuin saat-
taa olla seuraavan vuoden aikana? Pitäisikö

merkitä saatavat ja velat aamupäivän kurssiin vai iltapäivän kurssiin? Tässä oli aiheutta suoranaiseen leikinlaskuunkin. Joka tapauksessa sanamuoto, johon valiokunta päätyi, antaa yritykselle mahdollisuuden valita saatavan tai velan syntymispäivän kurssin ja tilinpäätöspäivän kurssin välillä.

Viittaan vielä hallituksen ehdottamaan 9 §:n muotoon siitä, että oikeista tiedoista pitää saada yrityksestä myös oikea kuva. Ulkomaan rahan määräiset saatavat ja ulkomaan rahan määräiset velvoitteet voivat antaa perin juurin väärän kuvan silloin, kun markan arvo on aivan ratkaisevasti tämän velvoitteen syntymisen jälkeen muuttunut. Tässä suhteessa pidettiin tarpeellisenä myös täsmentää pykälän sanamuotoa niin, että pitkäaikaiset velvoitteet, jotka määrätään ulkomaan rahan määräisinä, on merkittävä tilinpitoon niin, että tilinpäätöksestä lukien vuotta lyhyemmät lankeamispäivät on suoraan merkittävä tilinpäätöstietoihin. Pitemmälle ulottuvat sitoumukset, olkoot ne sitten saatavia tai velkoja, voidaan merkitä sen valinnan mukaan, josta äsken puhuin.

Lakiehdotuksen 16 §:n kohdalla puhutaan poistojärjestelmästä. Pienyritysten kohdalla poistojärjestelmä niin ikään on hyvin ratkaiseva, kun haetaan oikeata kuvaa yrityksen taloudellisesta tilasta. Tähän asiaan liittyvän EY:n direktiivin velvoite on hyvin selvä. Poistojärjestelmässä on noudatettava poistosuunnitelmaa. Suunnitelman alittavia poistoja ei sallita, mutta ylittävät poistot ovat mahdollisia.

Tältä osin valiokunta kävi aika pitkän ja välillä erimielisenkin keskustelun siitä, kuinka pienyritysten kohdalla tulisi menetellä. Päädyimme loppujen lopuksi yhteisymmärrykseen pykälän sanamuodosta ja sen perusteluista, kun saatoimme hyväksyä ponnen, jossa toivomme eduskunnankin edellyttävän, että hallitus seuraa nyt säädettävän kirjanpitolain soveltamista erityisesti pienten ja keskisuuren yritysten osalta siten, että lain asettaman vähimmäisvaatimuksen tulkinnassa ja soveltamiskäytännössä otetaan huomioon riittävästi pienten yritysten erityisasema.

Lisäksi voin todeta hyväksytyn sanamuodon perusteiksi sen, että oikean kuvan saaminen yrityksestä edellyttää poistosuunnitelman tarkistamista tarpeen mukaan. Tarkistaminen ei tietenkään saa olla niin joustava, että poistosuunnitelma tarkistettaisiin milloin hyvänsä. Mutta kun poistosuunnitelma on asianmukainen, sitä voidaan myös pienissä yrityksissä noudattaa.

16 §:n muuttamisen jälkeen jouduttiin puuttu-

maan moniin muihinkin lakiehdotuksen kohtiin ja melkeinpä kaikki pykälät, joita hallitus oli ehdottanut, käytiin läpi ja saivat mm. edellä kerrotuista muutoksista johtuen uuden sanamuodon.

Nyt elämme jo marraskuun loppua. Kirjanpitolain tulisi tulla voimaan ensi vuoden alusta. Tämän kaltaisen aikataulun hallitus on eduskunnalle ilmoittanut. Kuitenkin lain täysimääräinen ja sanoisinko turvallinen noudattaminen edellyttää, että sen pohjalta säädetään täytäntöönpanoasetus. Täytäntöönpanoasetuksen yhteydessä tai sen jälkeen annetaan kauppa- ja teollisuusministeriön ohjeet päätöksen muodossa siitä, millä tavalla lakia ja asetusta yksityiskohdissaan on noudatettava, ja mikä on käytännön kannalta vielä tärkeämpää, kirjanpitolautakunnan tulee antaa täydellinen ohjeistus nyt muuttuvien lainkohtien osalta.

Siis neljän tason säännöksiä muutetaan noin kuukausi ennen lain voimaantuloa. Tämä merkitsee sitä, että vain kaikkein valvutuneimmat yrittäjät voivat ottaa lain täysimääräisesti käyttöön ensi vuoden alusta. Tämän vuoksi on tarpeen korostaa sitä, että pakkoa ei lain noudattamiseen ensi vuoden alusta ole. Ei ole ehdotettukaan, vaan lakiin liittyy pitkäkö siirtymämahdollisuus niin, että vasta vuoden 1994 tilinpäätöksen yhteydessä ns. tavalliset yritykset ovat velvollisia uutta lakia noudattamaan. Valiokunnassa jopa mietimme sitä, pitäisikö koko mahdollisuus lain käyttöönottoon ensi vuoden alusta siirtää tuonnemmaksi, mutta kun tämän kaltainen hallinnollinen tehtävä kuuluu hallituksen harkintaan, ajattelimme, että laki voidaan hyväksyä tässä muodossa voimaantulosäännöksen osalta, kunhan on varmaa, että siirtymäkausi on riittävän pitkä.

Rouva puhemies! Kiireestä ja siirtymäkauden pituudestakin voi päätellä, että kovin monet yritysmaailmaa koskevat tärkeätkin lait ovat murrosvaiheessa ja lainvalmistelu on valitettavasti kärsinyt kiireestä. Tässäkin lakiehdotuksessa ei tainnut jäädä yhtään pykälää hallituksen esittämään muotoon, mutta menettelytapa, jota valiokunta käytti, tuntui turvalliselta. Me ikään kuin asiantuntijoiden opastuksella pykäläkohtaisesti kävimme säännösluonnokset läpi ja teimme päätöksiä siinä ohessa.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että kirjanpitolaki on käsitelty talousvaliokunnassa suhteellisen nopeasti. Yhdyn siinä ed. Louekoskeen, että nyt tulee paljon muutoksia, kun tulee kirjanpitolaki, yritysverouudistus, on vielä tilintarkastuslakikin tulossa samaan ryppääseen ja nimenomaan yrityksen taloushallinnon puolella paljon tapahtuu.

Kiinnitän kuitenkin yhteen erittäin tärkeään asiaan huomiota ja tiedustelen ed. Louekoskelta, oliko tämä valiokunnassa riittävästi esillä: Kun on tutkittu nyt rauenneita konkurseja otantatutkimuksella, on todettu, että vain vajaalla viidenneksellä oli lainmukainen kirjanpito näissä yrityksissä ja vajaalla viidenneksellä ei ollut lainkaan kirjanpitoa. Tämä on erittäin paha tilanne. Myös ulosottoa vaikeuttaa kirjanpidon erittäin heikko taso määräytyissä yrityksissä. Kuitenkaan kauppa- ja teollisuusministeriössä ei ole lainkaan resursseja kirjanpitolain valvomiseen. Täällä on kyllä, niin kuin tiedetään, kirjanpitorikos säädetty, mutta resurssit valvontaan puuttuvat. Myös kirjanpitolautakunnan resurssit ovat varsin puutteelliset — niitä ollaan nyt lisäämässä. Näen erittäin ongelmallisena sen, että kirjanpitolain valvonnan resurssit ovat meillä ehdottomasti liian puutteelliset.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kysyin, kun en löytänyt papereistani asianomaista esitystä, se on kyllä täällä, mutta joka tapauksessa kysyin ed. Louekoskelta, onko tämä myös Eta-laki. Hän sanoi, että muun muassa, eli näin ollen kysymys on Eta-laista.

Olen kiinnittänyt monta kertaa huomiota siihen, että eri valiokunnissa käsitellään Eta-lainsäännöksiä vähän eri tavalla. Joissakin valiokunnissa näyttää olevan samalla tavalla kuin eduskunnan suuressa salissa sellainen mentaliteetti, että ajaututaan virran mukana. Toisin sanoen ajatellaan, että kun lainsäännös on hyväksyttävä Eta-sopimuksen mukaan, siitä ei kannata lukea viralliset systeemit, niin kuin tulevaisuudessa todennäköisesti tulee tapahtumaan, koska eduskunnasta tulee Eta- ja myöhemmin EY-lakien kirjaamisyksikkö, jolla ei paljon omaa tahtoa ole.

En halua ed. Louekoskea lähteä kehumään, mutta kun häntä olen haukuskellutkin joskus, totean, että hänen valiokunnassaan todennäköisesti asioihin suhtaudutaan sillä tavalla kuin ei kaikkea vielä olisi menetetty, mennään todella

pykälä pykälältä ja etsitään mahdollisuudet mm. muuttaa liikkumavaran puitteissa, mikä on ole-massa Eta-säännöstenkin sisällä, lakeja sen suuntaisiksi, että ne ovat tarkoituksenmukaisimmat meillä maassamme noudattaa. Pidän erittäin tärkeänä, että Eta-lakeihinkin suhtaudutaan, vaikka kaikki onkin pian mennyt, kuitenkin sillä kriittisyydellä ja huolellisuudella, mikä on tarpeen.

Ed. Louekoski: Herra puhemies! En minä pidä ollenkaan pahana, jos ed. Aittoniemi joskus vaivautuisi minua kiittelemäänkin, sillä haukkumispuolella on niin paljon saldoa, että tasapainon saavuttaminen vie aikaa ja useita puheenvuoroja.

Mutta tästä laista: Kun sanoin ed. Aittoniemelle kuiskaamalla, että tämä on mm. Eta-laki, tarkoitan sitä, että tässä on muutamia sellaisia ehdottomia säännöksiä, jotka Suomessa on saatettava voimaan, mutta ei aivan välittömästi, vaan sopivan siirtymäajan jälkeen. Eräs tällainen säännös on poistojärjestelmä, josta juuri mainitsin. Suunnitelman alittavia poistoja ei sallita edes pienyryyksille, mutta korostin sitä, että poistosuunnitelmia voidaan muuttaa.

Tuloslaskelma on asia, jossa muuttuu hyvin paljon. Siinä — kuinka sen nyt sanoisi yksinkertaisesti — esitettävien asioiden järjestys muuttuu hyvin paljon, menee ikään kuin nurin niskoin. Se on oleellisin muutos. Muun muassa nämä kaksi asiaa ovat sellaisia, jotka Eta saa aikaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset laeiksi kuluttajansuojalain 7 luvun ja osamaksukaupasta annetun lain 1 a ja 9 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 238
Talousvaliokunnan mietintö n:o 48

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 48.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi kemikaalilain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 106
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 11

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Kemikaalien testaukseen eläimillä sisältyy erittäin vakavia eläinsuojelullisia epäkohtia. Eläimille aiheutettu kärsimys on kohtuutonta, varsinkin kun otetaan huomioon, että testauksen tarkoituksena on palvella lähinnä kaupallisia päämääriä. Missään ketjun vaiheessa ei kyseenalaisteta sitä, onko uuden kemikaalin käyttöönotto välttämätöntä esimerkiksi ihmisen hyvinvoinnin kannalta ja onko eläinten kärsimys edes siten puolusteltavissa.

Tältä pohjalta on positiivista, että uuteen kemikaalilakiin on tulossa koe-eläinten käytön rajoittamiseen tähtäävä pykälä. Sekä oma eläinsuojelulainsäädäntömme, että Suomessa vuoden 91 alusta asetuksella voimaan saatu Euroopan neuvoston sopimus koe-eläinten suojelemiseksi edellyttävät jo nyt, että eläinkoe korvataan muulla menetelmällä, mikäli mahdollista, ja koe-eläimiä käytetään mahdollisimman vähän ja mahdollisimman inhimillisellä tavalla. Lisäksi Euroopan neuvoston sopimus edellyttää sopimuspuolilta aktiivisia toimia vaihtoehtoisten menetelmien edistämiseksi sekä lainsäädännöllisiä ja/tai hallinnollisia toimia sen varmistamiseksi, ettei mm. eläimille kipua tai tuskaa aiheuttavaa testausta suoriteta tarpeettomasti.

Eläinkokeiden inhimillistämisessä saavutettiin suuri edistysaskel vuonna 89, kun sekä EY että Oecd hyväksyivät uuden testausmenetelmän kemikaalien akuutin myrkyllisyyden selvittämiseksi. Uusi, nimeltään Kiinteän annoksen menetelmä — Fixed Dose Procedure eli FDP — korvaa vanhan LD50-menetelmän, joka on eläimille äärettömän tuskallinen, koska siinä etsitään sellaista annostustasoa, jolla puolet tutkittavasta eläinmäärästä kuolee myrkytykseen. Uudessakin menetelmässä käytetään koe-eläimiä mutta vähemmän eikä eläinten enää anneta kuolla myrkytykseen. Suomessa ei kuitenkaan ole ryhdytty toimenpiteisiin LD50-testin kor-

vaamiseksi uudella FDP-menetelmällä, vaikka jo nykyinen lainsäädäntömme käytännössä tätä edellyttääkin.

Vielä suuremmat velvoitteet koituvat meille Eta-sopimuksen myötä voimaantulevasta direktiivistä n:o 609/86, joka on säädetty nimenomaan kemikaalien tehon ja turvallisuuden testausta silmälläpitäen. Tämä direktiivi tähtää jäsenvaltioiden lakien yhdenmukaistamiseen, jotta koe-eläinten käyttö ja kivuntuotto niille rajoitettaisiin minimiin ja päällekkäistestaukselta välttyttäisiin. Se edellyttää jäsenvaltioilta toimia sekä mainittujen päämäärien edistämiseksi, vaihtoehtojen hyväksymiseksi että koemenetelmien suunnauksen valvomiseksi.

Periaatteessa tämä hallituksen esitys kemikaalilain koe-eläimiä suojelevaksi pykäläksi sisältää edellä mainitut periaatteet. Mutta lain olisi kuitenkin syytä yksiselitteisesti määrätä, että koe-eläimiä ei saa käyttää silloin, kun yhtä luotettava ja käytännössä mahdollinen vaihtoehtomenetelmä on olemassa. Lisäksi lain pitäisi edellyttää viranomaisilta välittömiä toimenpiteitä kansainvälisesti hyväksytyjen, koe-eläinten määrää tai kärsimystä vähentävien testausmenetelmien sisällyttämiseksi suomalaiseen testauskäytäntöön. On odotettavissa, että uusien soluviljelyyn perustuvien testien validointi- ja hyväksymismenettely nopeutuu lähivuosina, jolloin on tärkeää, että kansalliset lainsäädännöt varmistavat omalta osaltaan eläimiä säästävien menetelmien nopean käyttöönoton.

Arvoisa puhemies! Juuri siksi on välttämätöntä, että koe-eläinten suojelupykälään lisätään koe-eläinten korvaamista ja viranomaistoimenpiteitä edellyttävä osuus. Tulenkin tämän lain toisessa käsittelyssä kannattamaan ed. Nikulan ja koko opposition vastalauseessa esitettyjä pykälämuutoksia.

Ed. N o r d m a n : Puhemies, talman! I utskottet fick Sveriges lagstiftning stor uppmärksamhet på grund av ett stadgande om att kemiska produkter som kan ersättas med mindre farliga produkter skall undvikas. Till det här bidrog bl.a. utskottsmedlemmen Paavo Nikula på ett förtjänstfullt sätt, men i motsats till rdm. Nikula ansåg jag och majoriteten i utskottet att normal lagberedning skall följas i detta fall, eftersom det ändå handlar om ett principiellt viktigt ställningstagande. För detta talade även det faktum att erfarenheterna av tillämpningen i Sverige tillsvidare är mycket begränsade.

Valiokunnassa Ruotsin vastaava lainsäädäntö sai suurta huomiota mm. säännöksen vuoksi, jonka mukaan kemiallisia tuotteita, jotka voidaan korvata vähemmän vaarallisilla tuotteilla, tulisi välttää. Tähän keskusteluun myötävaikuttivat ansiokkaasti jotkut ja ehkä erityisesti valiokunnan jäsen Paavo Nikula. Mutta päinvastoin kuin ed. Nikula katsoin minä kuitenkin enemmistön kanssa, että tässä tapauksessa tulee noudattaa normaalia lainvalmistelua, koska kyse kuitenkin on periaatteellisesti tärkeästä kannanotosta. Tämän puolesta puhuu myös se tosiseikka, että Ruotsissa soveltamisesta saadut kokemukset ovat vielä hyvin vähäiset.

Men arbetspolitiska utskottets uppmaning till regeringen om att utreda möjligheten att senare ta med principen och göra det också i lagen om bekämpningsmedel bör tas på allvar. Bakom det yrkandet ställde sig utskottet enhälligt.

Työasiainvaliokunnan kehoitukseen hallitukselle selvittää mahdollisuudet ottaa tämä periaate myöhemmin mukaan ja myös torjunta-ainelaikiin tulee todella suhtautua vakavasti. Koko valiokunta oli yksimielisesti kannanoton takana.

Ed. H a u t a l a : Arvoisa puhemies! Kysymys siitä, olisiko kemikaalilakia uudistettaessa pitänyt ottaa lakiin mukaan se periaate, että jos saatavilla on ympäristölle ja terveydelle vähemmän haitallinen kemikaali, niin silloin kemikaali joudutaan korvaamaan tällä vähemmän haitallisella, on todella periaatteellisesti merkittävä. Tässä on kysymys myös siitä, aikooko Suomi sopeuttaessaan omaa lainsäädäntöään EY:n normeihin pitää kiinni korkeasta vaatimustasostaan. Mielestäni Suomen olisi tullut kokeilla sitä ja pitää kiinni siitä, että me emme aseta esimerkiksi kaupan vapautta etusijalle suhteessa ympäristönsuojelun korkeaan tasoon. Me olisimme voineet antaa ennakkotapauksen siitä, että me aiomme pitää niin paljon kiinni ympäristönsuojelusta kuin vain ikinä mahdollista Eta-lainsäädännössä. EY:ssä vasta keskustellaan siitä periaatteesta, pitäisikö tällainen korvausperiaate ottaa tuleviin kemikaali- ja torjunta-ainedirektiiveihin.

Monet ympäristöjärjestöt ovat todenneet, että Suomen ja Pohjoismaiden pitäisi nyt jo alusta pitäen näyttää esimerkkiä. Pitäisi nimittäin olla tavoitteena se, että EY joutuu sopeuttamaan omaa lainsäädäntöään meidän usein parempaan ympäristölainsäädäntöömme eikä päinvastoin.

Sen takia olen aika pahoillani, että työasiainvaliokunta ei päätenyt tälle kannalle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi rakennuslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 271
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotukset laiksi vesilain, yleisistä vesi- ja viemärlaitoksista annetun lain, vesi- ja ympäristöhallinnosta annetun lain 2 §:n sekä terveydenhoidonlain 52 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 234
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Hallituksen esitys n:o 294 laiksi eräiden entisen Jugoslavian kansalaisten tekemien turvapaikkahakemusten poikkeuskäsittelystä

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto tarkistaen aikaisempaa kantaansa ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Aittomies: Herra puhemies! Viime kesänä käytiin poliittista kädenvääntöä hallituksen piirissä siitä, pitäisikö entisen Jugoslavian alueelta mm. Kosovosta Suomeen saapuville ihmisille määrätä viisumipakko. Silloin käytiin poliittista kädenvääntöä tietyllä tavalla poliittisten pisteiden etsimiseksi. Käytiin liian pitkään. Sinä aikana kesä — heinäkuussa tänne tuli Kosovon alueelta — en tiedä tarkkaa lukua, se ei hallituksen esityksestäkään tarkoin selviä — joka tapauksessa toistatuhatta Kosovon albaania. Vasta heinäkuun 20 päivänä viisumipakko saatettiin voimaan ja se lopetti kansainvaelluksen melko vähiin. Tämä osoittaa, miten vitkuttelu hallituksen päätöksenteossa poliittisilla perusteilla saattaa aiheuttaa hankalia tilanteita.

Kosovon albaanien, jotka ovat tulleet Suomeen ja joita erityislaki koskee, olosuhteet Kosovossa eivät olleet sellaiset, että heille olisi sillä perusteella syntynyt pakolaistasus. Kosovohan on pysynyt rauhallisena. Tänä päivänä ulkoasiainvaliokunnassa asiantuntijoilta kysyin, ja tilanne on edelleen samanlainen. Kosovo on rauhallinen, tosin poliittisesti jännittynyt, mutta se, että jollakin alueella on poliittista jännitystä tänä päivänä, ei luonnollisestikaan luo Geneven pakolaissopimuksen mukaista statusta, jossa täyttyy kyseiseen henkilöön tai henkilöryhmään liittyä tietynlainen vaino eri muodoissa.

Epäilin tilannetta jo jokin aika sitten, kun tein hallitukselle eduskuntakyselyn, jonka vastauksessa sitten ilmeni se, mikä näkyy nyt hallituksen esityksestäkin: Kosovon albaaneja ei voida käsitellä turvapaikkahakemuksien perusteella, vaikka he ovat turvapaikkaa Suomesta hakeneet, vaan asiasta täytyy laatia erityislaki, jolla heidät otetaan Suomeen. Heille myönnetään vuoden oleskeluoikeus, jota aikanaan tullaan varmasti uusimaan ja uusimaan uudelleen ja uudelleen.

Sen lisäksi, että Kosovon albaanit eivät omaa pakolaistasusta, heihin on kiinnitettävä huomiota myös sillä perusteella, mitä kautta he ovat Suomeen tulleet. Suurin osa heistä on tullut Puolan kautta, joka on luokiteltava turvalliseksi maaksi. Suuri osa heistä on pyrkinyt muihin Pohjoismaihin ja palautettu sieltä edelleen Puolaan, kunnes he tulivat suurina ryhminä Suomeen ja täällä heidät vastaanotettiin.

Jos katsoo, mitä Kosovon albaanien ryhmä tulee Suomelle maksamaan, jos heitä on puoli-toistatuhatta, niin se tulee maksamaan sen tiedon mukaan, mitä olen pakolaiskustannuksista

saanut tietää aikanaan jo pari vuotta sitten hallitukselle tekemäni kyselyn perusteella, ehkä 200—250 miljoonaa markkaa vuodessa. Se on varsin suuri raha, kun erityisesti on kysymys sellaisista henkilöistä, jotka eivät ole pakolaisia, vaan lähteneet Suomeen etsimään parempaa elintasoa meidän köyhien suomalaisten maksettavaksi.

Väite, että näitä ei voitaisi käsitellä ulkomaalaislain mukaan turvapaikkahakemuksina, ei pidä paikkaansa, koska heidän ovat esittäneet turvapaikkapyyntönsä Suomeen tultuaan. On itsestäänselvää, että jos noudatetaan ulkomaalaislain säännöksiä, heille ei voida sen perusteella turvapaikkaa myöntää. Myös oleskeluluvan myöntäminen olisi tietyllä tavalla ristiriidassa ulkomaalaislain kanssa. Sen vuoksi hallitus on tehnyt nyt esityksen, jolla oleskeluoikeus heille annetaan.

Näin on kai pakko tehdä sikäli, että pakolaiskysymykseen liittyy eräs käytännön ongelma, jonka me varsin hyvin tiedämme. Suomestahan on varsin vähän väkijoukkoa käyttäen lähetetty pois sellaisia henkilöitä, jotka ovat turvapaikkahakemuksen jättäneet ja joilta se on hylätty tai joilta oleskeluoikeus on hylätty. Kysymys on siitä, että kun tänne tulee, niin tietyllä tavalla portti sulkeutuu näiden ihmisten takana. Heitä on äärettömän vaikea saada Suomesta enää millään keinoin takaisin, vaikka heillä ei olekaan perusteita pakolaistatukseen, turvapaikkaan tai oleskeluoikeuteen. Kun he eivät suostu lähtemään, heidät täytyisi viedä käsiraudoissa täältä ulos lentokoneella tai laivalla. Lentokoneessa sellainen kuljettaminen on tietysti käytännössä mahdotonta. Tämä on vähän karkeanlaisia tekstiä, kun puhutaan käsiraudoista ja väkivallasta, mutta tämä on totuus, se on tuotava esille. Heidän, jotka ovat tänne tulleet, jotka eivät täältä lähde pois omin avuin ja omalla suostumuksellaan, pois saaminen maasta on käytännössä mahdottomuus.

Jos ajatellaan sitä, että kun Kosovon albaanit, joilla ei ole mitään oikeutta olla täällä ja syödä suomalaista leipää suomalaisten kustannuksella, ovat tulleet tänne sen virheen vuoksi, että viisumipakkoa ei saatu ajoissa säädetyksi, niin mitä tapahtuisi, jos meillä viisumipakko poistettaisiin vaikka nyt kohta Viron suuntaan ja, vielä pahempi, itäisen naapurimme Venäjän suuntaan? Tilanne olisi aivan samanlainen. Tänne ryntäisi tuhansia ja ehkä kymmeniätuhansia ihmisiä ja luukku sulkeutuisi aina takana. Jos joku viettäisi täältä pois pakkoa käyttäen, hän tulee aina

takaisin viikon kahden kuluessa joko väärillä papereilla tai muuten, niin kuin on tapahtunut. Sen vuoksi tämä asia on suuri ongelma. Minun käsitykseni mukaan jo tähänkin liittyen on todettava se, että viisumipakon poistamista esimerkiksi Viron ja Suomen väliltä tulee kyllä pitkään ja hartaasti harkita. Muuten olemme todellisissa vaikeuksissa aivan niin kuin nyt näiden Kosovon albaanien kanssa, joita tuli tänne yhden kuukauden kuluessa näin paljon. Heidä olisi täällä varmasti 10 000, jos viisumipakkoa ei olisi aikanaan heinäkuussa saatu voimaan.

Herra puhemies! Tiedän, että asiassa ollaan tietyllä tavalla pakon edessä. Tämä tilanne, mikä on tällä hetkellä, on todennäköisesti pysyvä. Heidä ei täältä millään tavalla saada pois. Siitä huolimatta en henkilökohtaisesti voi hyväksyä tätä lakia. On lähdettävä siitä, että henkilöitä, jotka eivät omaa pakolaistatusta, vaan ovat tulleet tänne paremman ja leveämmän leivän perässä, ei voida tänne hyväksyä, vaan tämä lakiehdotus tulee hylätä. Tulen ja — todennäköisesti eduskuntaryhmä myös kannattaa näkemystäni — tulemme kolmannessa käsittelyssä ehdottamaan tämän lain hylkäämistä. Yhteiskunnan tehtävänä on harkita keinoja, millä tavalla heidät saadaan pois täältä, missä heillä ei ole oikeutta olla.

Minä lähdän vielä siitä, kun minä en ole niin pakolaisvastainen kuin luullaan, että tänne voidaan ottaa 1 500 sellaista henkilöä, jotka ovat todella hädässä. Mutta nämä 1 500 Kosovon albaania, jotka täällä ovat, syövät senkin osan tietynlaisesta rajallisesta potista, jota me voimme käyttää tänne todellisessa hädässä tulevien pakolaisten vastaanottamiseen. Albaanit vievät 1 500 hengen paikan heiltä, ja sitä ei voida hyväksyä.

Ed. T u o m i o j a : Herra puhemies! On selvää, että pakolaisten suhteen tarvitaan tarkkaa harkintaa jo senkin vuoksi, että mahdolliset väärinkäytökset saataisiin estettyä. Mutta sellainen lähtökohta, joka ed. Aittoniemellä on, on kylläkin todella kohtalokas. Minä en menisi esiintymään millään foorumilla niin suurella varmuudella koskien Kosovon tai minkään muun alueen olosuhteita. Yleensäkin kaikissa oikeudellisissa asioissa ja nimenomaan niissä, jotka koskevat ihmisten turvallisuutta ja elinmahdollisuuksia, ei pitäisi tutkimatta mennä antamaan voimakkaita lausuntoja.

Vuonna 38 tänne Suomenkin rannikoille laivayhteyksien varassa saapui joukko juutalaisia

Saksasta. Jos me olisimme soveltaneet ed. Aittoniemen kriteereitä ja kysyneet esimerkiksi silloin asiantuntijoilta, minkälaiset olosuhteet Saksassa on, niin varmasti vastaus olisi ollut, että erittäin rauhalliset. Sillä perusteella sitten olisimme voineet evätä maahantulon.

Tämän vuoksi en haluaisi koskaan maamme rajoille ketään ed. Aittoniemen kaltaisia poliisi-viranomaisia, jotka tietävät paremmin kuin asianosaiset, mitenkä olosuhteet ovat, ja jotka tutkimatta tekevät päätöksiä. Minusta tämä laki on nyt näissä olosuhteissa hyvä ja tarpeellinen. Mutta tämäkään laki ei poista sitä, että oleskeluluvan mentyä umpeen on nämä turvapaikkahakemukset, jos ne edelleen ovat voimassa, asianmukaisessa järjestyksessä käsiteltävä.

Se on skandaali, että Suomessa näiden asioiden käsittely viranomaisen toimesta vie niin kauan. Se on kyllä huonosti hoidettu ja huonosti järjestetty. Jos tämä asia saataisiin samaan malliin kuin se useimmissa muissa maissa on, niin puolet näistä kuvitelluista ongelmista poistuisi.

Ed. Paasio: Herra puhemies! En halua puuttua pitemmälti ed. Aittoniemen puheenvuoroon Kosovon albaaneista, joihin hänellä tuntuu olevan melkein rakkaussuhde, koska hän niin usein heistä puhuu. Puutun vain siltä osin, että kysymys ulkoasiainvaliokunnassa esitettiin käsiteltäessä YK:n entisen Jugoslavian alueelle sen takia määräämiä sanktioita, että sotatila siellä saataisiin loppumaan. Asiantuntijan vastaus ed. Aittoniemen kysymykseen koski nimenomaan sitä, vallitseeko siellä suoranainen sotatila vai ei, ja todettiin, että näin ei voida sanoa. Tästä ei voida tehdä sellaista johtopäätöstä, että siellä ei ihmisiä, erityisesti mm. Kosovon albaaneja, vainottaisi heidän kansallisuutensa tai poliittisen mielipiteensä vuoksi, mistä varsinainen pakolaisstatus syntyy. Tässä mielessä halusin vain esittää täsmennyksen.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. Tuomiojalle totean, ettei meidän tarvitse vuoteen 38 mennä. Kyllä näitä tapahtumasarjoja on tietysti maailmassa ollut sen jälkeenkin.

Mutta minä huomautan ed. Tuomiojalle, että kun hän lukee hallituksen esityksen ja jos hän vaivautuu lukemaan hallituksen kirjalliseen kysymykseen n:o 473 antaman vastauksen, ne myötäilevät hyvin tarkasti minun esittämiäni näkemyksiä. Toisin sanoen näillä henkilöillä, jotka Kosovosta ovat tulleet, ei ole pakolaisstatusta.

Mitä tulee ed. Paasion näkemykseen, niin en minä niin huonomaistinen ole. Kun tänään olen kysynyt asiaa valiokunnassa, minulle on vastattu, että olot ovat rauhalliset, mutta poliittinen jännitys on olemassa.

Minä puhun vain sillä perusteella, mitä näissä papereissa sanotaan. Heillä ei ole pakolaisstatus-ta, ja minä ihmettelen, minkä vuoksi heidät hyväksytään meille pysyvästi oleskelemaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

15) Hallituksen esitys n:o 300 metsästyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Metsästyslakiesitys on saatu vihdoin eduskunnan käsiteltäväksi. Vanha metsästyslaki on todella vanhentunut, ja aika on mennyt armottomasti sen ohi. Viime vaiheessa koettu viivytys ei ole suinkaan huonontanut esitystä, vaan on tuonut siihen sellaisia parannuksia, jotka varmasti helpottavat eduskuntakäsittelyä erityisesti maa- ja metsätalousvaliokunnassa.

Hallituksen esitys perustuu aivan oikein kestävän käytön periaatteelle riistan metsästämisessä ja hyväksikäytössä. Hyvä että näin on. Tämä ei kuitenkaan ole millään tavalla uusi, nyt keksitty periaate. Tämä periaate tuli ensimmäisen kerran jonkin valtion lainsäädäntöön tämän vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä Yhdysvalloissa. Nobelin rauhanpalkinnollakin palkittu presidentti Theodore Roosevelt toi periaatteen sikäläiseen lainsäädäntöön. Hän kuvasi tätä periaatetta myöskin hyvin taitavasti, niin taitavasti, että siihen ei tänä päivänä ole mitään lisättävää. Hän nimittäin katsoi, että metsästys on oikeutettua ja sitä voidaan harjoittaa ikuisesti, niin kuin hän totesi, jos metsästys toteutetaan tieteellisesti. Tällä hän tarkoitti sitä, että meillä

on moraalinen oikeus käyttää vain riistakannan tuottoa, pääomaan emme saa kajota.

Tämä periaate on siinä suhteessa erinomaisen oivallinen, että se sisältää ajatuksen myöskin ns. geneettisen diversiteetin, perinnöllisen monimuotoisuuden, säilyttämisestä, käsitteen, joka ei ollut tunnettu tuona aikana, jolloin Theodore Roosevelt asiaa pohdiskeli ja julkatoi näkemyksensä ja saattoi sen osaksi Yhdysvaltain lainsäädäntöä.

Metsästys tekee itsensä oikeutetuksi, jos se on eettis-moraalisesti oikealla tavalla hoidettua. Metsästäjiä Suomessa on vain vajaa 300 000 ja muuta väestöä 4,7 miljoonaa, joten omalla tavallaan enemmistö päättää vähemmistön harrastuksesta. Viime vuosikymmenien aikana tekniinen ja muu kehitys on pyrkinyt toimimaan houkuttelevasti siihen suuntaan, että tästä eettis-moraalisesta pohjasta lipsuttaisiin. Otan muuttaman esimerkin.

Metsäautotieverkosto on todella tiheä tänä päivänä ja houkuttelee ajelemaan syysaamuisin noita teitä pitkin, ja sorastamassa olevia lintuja tekee mieli autosta ammuskella.

Moottorikelkkojen määrä on räjähdysmäisesti lisääntynyt, ja vaikka maastoliikennelailla rajoitetaan moottorikelkan käyttöä, siitä huolimatta on houkutus käyttää moottorikelkkoja metsästyksessä apuvälineenä. Tuo apuväline onkin varsin tehokas tässä suhteessa.

Innostus harrastaa metsästystä olosuhteissa, joissa tunnistaminen ei aina onnistu, on tuonut keskusteluun ajatuksen siitä, että vesilintujen metsästämistä hämäärolosuhteissa, pimeän olosuhteissa rajoitettaisiin. Toisin sanoen mitalin kääntöpuolella on se, että kun ei pystytä kunnolla tunnistamaan eläimiä, ammutaan myöskin rauhoitettuja eläimiä.

Vihdoin viimeisenä esimerkkinä otan tässä listassa esille karhuemojen ampumisen, niin että pennut orpoina tulevat ennemmin tai myöhemmin kuolemaan. Tuore Savukosken tapaus on törkeydessään vertaansa vailla. Siinä hakeuduttiin karhunmetsästyksen rajavyöhykkeelle, saatettiinpa jopa ampua rajaa kohti innostuksissa ja tuotettiin orpoja karhunpentuja. Viranomaiset ovat tietysti tapauksesta hyvin monella tavalla kiinnostuneita.

Arvoisa puhemies! Jotta saisimme kuvan siitä, millä tavalla tämä moraalis-eettinen oikeutus saatetaan aktiivisesti hankkia, otan esimerkin Yhdysvalloista. Siellä on aika yleistä, että on ns. cooperative wildlife uniteja, jotka ovat yhtymän sisäisesti tarkoin säädelleet sitä, millä oikeutuk-

sella lähdetään metsästäämään. Edellytetään aktiivisia riistanhoitotoimenpiteitä, osoitetaan selvät saalistuskiintiöt, säädellään metsästystapoja, mm. lyijyhaulien käyttökielto tuli jo kauan aikaa sitten voimaan, ja jokaisella metsästysalueella on myöskin rauhoitettu osansa. Tällä tavalla on haluttu rooseveltalaisessa hengessä pitää huoli siitä, että jahdilla voidaan käydä joka ikinen vuosi.

Mitä tästä meidän pitäisi johtopäätöksiksi lausuman? Lausuman se, että kysymys on mitä suurimmassa määrin kulttuurista ja metsästäjiä tullaan aina arvioimaan kulttuurinäkökohdasta.

Sitten, arvoisa puhemies, menen muutamaa yksityiskohtiin, jotka ovat olleet keskustelun alaisina.

Ensinnäkin metsästysoikeuteen. Tässä hallituksen esityksessä metsästysoikeus sidotaan maanomistukseen. On aivan selvää, että ne tahot, jotka edustavat ns. maattomia metsästäjiä — tämä ryhmähän on noin 75 000 hengen suuruinen — ovat olleet tietysti pettyneitä siitä, että tässä suhteessa ei radikaalia muutosta ole tapahtunut. Itse olen suhtautunut tähän asiaan kysymällä, voitaisiinko olettaa, että porvarihallitus tekisi nykyisellä koostumuksella olevalle eduskunnalle muutosehdotuksen tässä suhteessa. Vastaus on varmasti, että tämä ei ole odotettavissa olevaa. Tämä on selvä. Toisin sanoen on lähdetty harvinaisen selvistä realiteeteista liikkeelle. Silloin niillä, jotka ajattelevat asiasta toisin, on tilaisuus virittää tämä keskustelu. Kun näen, että ed. Rajamäen puheenvuoro on kohta jälkeeni, niin varmasti kuulemme toisenlaisia näkökantoja tähän asiaan.

Asia, joka varmasti keskusteluttaa eduskuntaa paljon, on Lapin läänissä ja eräillä Oulun läänin alueilla oleva vapaa metsästysoikeus valtion mailla paikallisille ihmisille. Olen suhtautunut asiaan sillä tavalla, että tämä on ratkeava luonnonmenetelmän mukaan. Jos tätä oikeutta käytetään väärin ja tuhoetaan riistakannat elikkä niitä ei metsästetä kestävästi käytön periaatteen mukaisesti, metsästäjät itse riistävät itseltään tämän mahdollisuuden, minkä jälkeen se eräällä tavalla kansantapa tuloksena tulee myös osaksi lainsäädäntöä. Tässä vastuu on siis paikallisilla erähenkilöillä aivan selvästi.

Eräs hyvin merkittävä kantava periaate on se, että eläinten, mukaan lukien riistaeläinten, tulee olla rauhoitettuja lisääntymisaikana. Tämä on minusta niin merkittävä luovuttamaton periaate, että sen pitää olla moraalis-eettisesti läpäisyperiaatteella kaikessa. Tämä sisältää myös sen peri-

aatteen, joka esimerkiksi hirven metsästyksessä on ollut iät ja ajat ja nyt myös karhun metsästyksessä, että emoa, jota pentu tai vasa seuraa, riippuu lajista, ei saa ampua. Tässä olemme juuri moraalis-eettisen ulottuvuuden kanssa hyvin selvästi tekemisissä. Jos tästä lipsutaan, lipsutaan perimmäisistä periaatteista ja kaivetaan maata omien jalkojen alta.

Toinen periaate, joka on luovuttamaton, on se, että on tunnistettava oikein se kohde, jota ampuu tai pyydystää. Umpimäykkäinen läiskiminen ei ole moraalis-eettisesti oikein. Tämä koskee erikoisesti vesilintujen metsästämistä. Tässä jälleen metsästäjät itse ratkaisevat sen, millä tavalla heitä kohdellaan.

Edelleen moraalis-eettisesti on selvästi käsiteltävä myös sitä, mitä lajeja metsästetään. Riista- ja vahinkoeläinluettelo on siistiytynyt viime vaiheessa varsin hyvin. Sinne on kuitenkin jäänyt joitakin lajeja, joitten olemassaololle luetteloissa ei löydy minkäänlaista perustetta. Ei ole mitään perustetta sille, että kalalokki siirretään luonnonsuojelulailla rauhoitettujen eläinten luettelosta vahinkoeläinten luetteloon, siis rauhoittamattomaksi eläimeksi. Naurulokin esiintyminen tämmöisessä luettelossa on uskomaton sen takia, että eräät vesilinnut, mm. tukkasotkat, hakeutuvat pesimään naurulokkiyhdyksiin ja sillä tavalla nämä ovat suojaeläimiä eivätkä vahinkoeläimiä. Naakka ei kuulu tähän luetteloon lainkaan eikä närhi. Närhi on yksi kauneimpia eurooppalaisia lintuja, ei luulisi häiritsevän keitään eikä millään.

Edelleen ihmettelen kauheasti sitä, että vieläkin ei ole ollut rohkeutta kieltää metsästämistä tai sanotaanko ainakin rajoittaa merkittävästi metsästystä kansallis- ja luonnonpuistoissa. Minä uskon, että tässä Suomi on hankkimassa kansainvälisesti vallan paljon kielteistä mainosta. Minulla on henkilökohtaisesti kokemuksia erästä luonnonpuistosta viime syksyltä, eikä se todellakaan ole mainosta paikallisille erämiehille.

Mainitsin jo, arvoisa puhemies, moottorikelkan käyttämisestä riistan metsästyksessä. Nyt asianomainen pykälä korjattuna on kirjoitettu niin hämärään muotoon, että vaatii korkeampaa tulkintataittoa, että ymmärretään, mitä sillä tarkoitetaan. Mielestäni tämän laatuiset avainpykälät pitää kirjoittaa niin selkeään muotoon, että peruskoulun ensimmäisen kurssin jälkeen oppii asian heti ja ymmärtää, mistä on kysymys. Nimittäin moottorikelkka on erinomaisen tuhoisa väline metsästyksessä ja mitään metsästysidea-

kaanhan ei ole olemassa, jos moottorikelkalla jahdissa käydään.

Hallituksen esityksen 38 § mahdollistaa ns. riistanhoitoalueitten perustamisen. Tästä on keskusteltu paljon. Väite siitä, että tällä ei rajoitetai jokamiehenoikeuksia, on aivan väärä. On ihan selvää, että näin rajoitetaan, mutta tämä saattaa olla joissakin tapauksissa hyvin käytettynä hyväkin asia. Tarkoiton eräitä ulkoluotoja, pieniä saaria, joissa on erittäin korkeat pesimistiheydet linnuilla. Se voi olla koko luonnon kannalta hyvä, että pesimisaikana sinne ei kukaan mene törppöilemään. Ihmisten ei kaikkialle tarvitse mennä.

Sitten teräshaulit versus lyijyhaudit -asiasta. Minulle on saatettu tietoon, että tässä suhteessa ei voida mennä eteenpäin sen takia, että a) aseet pitäisi uusida nopeasti ja että b) ei kaiken kokoisia teräshauleja ole välittömästi saatavilla. Totean, että Yhdysvalloissa ei paljon nokka tuhissut, kun tämmöiseen systeemiin monilla alueilla siirryttiin. Henkilökohtainen näkemykseni on se, että vähintäänkin pitää tässä vaiheessa eduskuntakäsittelyn aikana säätää siirtymäaika tälle prosessille, missä ajassa siirrytään käyttämään vesilintujen metsästyksessä teräshauleja lyijyhaulien sijasta. Lyijyhauleilla nimittäin tapetaan tällä hetkellä kymmeniä ja taas kymmeniä joutsenia muun muassa. Niitä on tutkittu Oulun yliopiston eläintieteen laitoksella ja todettu, että kuolinsyynä ovat olleet juuri lyijyhaudit, joita joutsenet pohjasta noppivat kituksiinsa.

Sitten, arvoisa puhemies, muutama sana suuropedoista. Bernin sopimuksen yhteydessä Suomi jätti varauman suttu ja karhua koskien ja siten eräällä tavalla turvasi selustansa näitten eläinten kohdalla. On varsin fundamentaalinen parannus siinä, että nämä lajit siirtyvät vahinkoeläimistä riistaeläimiksi. Tässä perimmäinen ajatushan onkin se, että jos suurpetoja kohdeltaisiin kestävä käytön periaatteen mukaisesti mukaan lukien vaatimus geneettisen diversiteetin säilyttämisestä muuttamattomana, niin välittömästi tästä seuraisi se, että kaikkia neljää suurpetolajia koskien rauhoitus- ja pyyntisäädöksiä pitäisi muuttaa ankarampaan suuntaan. Tilannehan on se, että ahma on meillä uhanalainen laji, karhukanan säilyminen tällä hetkellä perustuu muuttovoittoon, suden niin ikään. Ainoastaan ilveksen kohdalla on tilanne se, että jollakin tavalla tämä kestävä käytön periaate on toteutuneena lukuun ottamatta itäisiä rajaseutuja. Toisin sanoen kysymys on perimmältään viranomaiskäyt-

täytymisestä, siitä, millä tavalla viranomaiset soveltavat olemassa olevia periaatteita ja lainsäädäntöä. Toivoisin, että tällä tasolla tätä keskustelua myös voitaisiin käydä.

Ed. Kautto merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Uskon, että ed. Pulliainen on tässä salissa kiistattomasti paras asiantuntija näissä kysymyksissä. Eräässä seikassa rohkeuden kuitenkin epäillä hänen kannanottoaan. Se oli se kohta, missä hän puhui luonnonmenetelmästä ja siitä, että metsästäjät itse varjelsivat riistaeläimiä ja riistaeläinten kantaa, koska niiden liiallinen väheneminen kalahtaa omaan nilkkaan.

En usko. Minulla ei ole näin optimistista ihmiskuvaa, vaan käsitykseni mukaan useimmissa tapauksissa kokemuksetkin osoittavat, että riistaeläimet voidaan metsästää loppuun, jos tähän liikaa luotetaan. Minusta metsästyksen pitäisi olla poikkeustapaus. Sitä pitäisi harrastaa vain oikeastaan vahingollisten eläinten kohdalla. Rauhoituksen pitäisi olla perussääntö. Tämä on menettely esimerkiksi joissakin Afrikan valtioissa, joissa kansat ovat köyhempiä, metsästyksellistä elämäntapaa, eläinkannat ovat meillä olevia suurempia. Siitä huolimatta metsästyksessä on niissä valtioissa kielletty kokonaan. En halua ed. Pulliaisen kanssa kiistellä asiantuntemuksesta mutta sen sijaan tästä näkemyksestä, mikä liittyy ihmisen käyttäytymiseen.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliaisen puheenvuorossa odotin hänen puhuessaan moraaliseettisestä oikeutuksesta metsästykseseen ja erityisesti vesilintujen kohdalla, että hän olisi puuttunut myös saariston kevätmetsästykseseen, jota pidetään ikimuisena oikeutena, joka on ollutkin varmasti merkittävää silloin, kun on ollut kysymys ruoasta ja ravinnosta kielirikon aikana. Mutta hämmästeläni suuresti, että tämä on edelleen uudessa laissa. Sille ei löydy enää perusteita. Tietysti poliisin asia olisi vartioida, että tätä kohtaa todella väärinkäytetään keväisin saaristossa jopa siinä määrin, että jotkut tähän oikeutetut käyttävät turistimatkalukkoheena kevätmetsästyksiä ja perusteluksi esittävät, että niitä lintuja, jotka ovat rauhoitettuja, ei ammuta. En usko, että pesivä lintu erottaa, että luoti menee naapuriin.

Ed. Lehtosaari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pulliainen käytti puheenvuoron, josta aivan selvästi näkyi tiedemiehen näköala ja myös sieltä oli luettavissa aivan selvästi erämiehen kokemuksia. Monelta osin tuohon puheenvuoroon voi aivan hyvin yhtyä. Kuitenkin pariin asiaan haluaisin jo tässä vaiheessa kiinnittää huomiota, mitä tulee ed. Pulliaisen puheenvuoroon. Toinen oli hämäläismetsästäys ja toinen lyijyhauhit.

Mielestäni hämäläismetsästyksessä ei ole mikään ongelma käytännössä. Tietooni ei ole juurikaan tullut, käytännössä ehkä ei ainuttakaan tapaus, jossa metsästäjä olisi hämälän turvin ampu-
nut eläimiä, jotka ovat rauhoitettuja. Se ei ole ongelma. Ehkä se jossakin määrin saattaa olla turvallisuuskysymys, mutta se ei ole eläinten kannalta sitä.

Lyijyhaukikysymys on hyvin mielenkiintoinen, ja siitä paljon viime aikoina on keskusteltu. Siinä on juuri nuo ongelmat, joihin ed. Pulliainen osittain antoi vastauksen. Meidän aseemme eivät ole sopivia teräshaukien käyttämiseen välittömästi, ja myös teräshaukipatruunoista tulee ihan ensi tilassa pula, ellei pitkään siirtymäkauteen tulla menemään. On olemassa vaara, mikäli teräshauleihin siirrytään, että niitä tullaan käyttämään myös muussa metsästyksessä kuin vesilinnustuksessa, ja silloin mm. puunjalostusteollisuus tulee sen vuosien varrella näkemään varsin suurina tappioina.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. Puistolle: Kun minä jo ylitin ajan, niin yritin vetää kasaan näitä asioita. Kun sanoin, että on luovuttamaton periaate, että lisääntymisaikana ei metsästetä, niin terävä havainnoitsija saattoi huomata, mitä tarkoitin.

Sitten ed. Paloheimolle: Hänen käsitystään tukeva vastaushan olisi se, että erämiehet olisivat Suomessa hävittäneet jonkin riistalajin, huom! riistalajin, sukupuuttoon metsästäjällä, ja näin hän ei ole tapahtunut yhtään kertaa. Sen sijaan Suomen luonnosta on hävinnyt riistalajeja muusta syystä, mm. vesikko, mutta ei metsästäjällä. Siis minä luotan siihen, että kohtuullinen kontrolli toimii automaattikontrollina.

Sitten hämäläismetsästyksestä ed. Lehtosaarelle toteaisin, että minä tässä viittasin, jälleen kertomatta kaikkia yksityiskohtia, Hailuodon tapaukseen, jossa tutkittiin, kuinka paljon tapettiin rauhoitettuja vesilintuja. Siellä oli mm. harmaasorsia tapettuna elokuun 20. päivän jälkeise-

nä aikana ja nimenomaan olosuhteissa, joissa ei pystytty enää tunnistamaan, mistä vesilintulajista on kysymys.

Ed. S a a r i o : Herra puhemies! Kun tietää, mihin pyrkii, niin kyllähän asioille aina perusteet myöhemmin keksii. Tämä väistämätön käsitys tulee mieleen, kun kuuntelee erityisesti niitä puheenvuoroja, joissa hyvin tendenssinomaisesti käydään metsästäjien ja metsästyksen kimppeen harrastajien ja koko harrastuksen moraalista ja tavoitteita syvästi epäillen. Tässä käytetään hyväksi semanttista viritystä, sanoja joilla koetaan olevan ihmisten tunteisiin vaikuttava merkitys. Hämärämetsästys, lintujen kevätammunta, johon ed. Puisto puuttui, saattavat asiantuntemattomalle helposti antaa sellaisen kuvan, että tässä olisi kysymyksessä jollakin tavalla sääntöjen vastainen, jopa rikollinen tai ainakin välinpitämättömyyden toiminta.

Haahkojen kevätmetsästys, johon ed. Puisto suvaitsi puheenvuorossaan viitata, on todella ikimuistoinen saariston asukkaille tarjottu tapa, josta sittemmin on tullut perinne, joka epäilemättä ei juurikaan loukkaa kenenkään oikeuksia, ei ole edes eettisesti, ajatellen lintuja, kovinkaan problemaattinen. Haahkat vierailevat täällä, keväällä haahkauroot suorittavat tehtävänsä ja poistuvat muihin puuhiin, ja näitä haahkauroita hyvin valikoidusti varsin pienin joukoin metsästetään. Metsästysturismista tässä ei ole kysymys.

Herra puhemies! Jo 80-luvun taitteessa kävi selväksi, että 50-luvulta kotoisin oleva metsästyslaki on selvästi uusimisen tarpeessa. Merkillepantavaa tässä yhteydessä on se, että uuden lain tarpeellisuutta korostivat erityisesti käytännön metsästäjät. Heidän aloitteestaan hanke käynnistettiin ja sai muotonsa tilanteesta, jossa nyt olemme.

Vuosikymmenten aikana tapahtuneet muutokset riistakannoissa, mihin täällä on viitattu, asutuksen painopisteen muuttuminen haja-asutusalueilta taajamiin, tieverkon parantaminen, aseiden, menetelmien kehittyminen ovat yhtä kaikki seikkoja, jotka edellyttävät voimassa olevan lain arviointia myös muuttuneet olosuhteet huomioon ottaen.

Kehitys, jonka seurauksena valtaosa väestöstä asuu taajamissa, ei kuitenkaan ole vähentänyt metsästyksen vetovoimaa. Päinvastoin, maassa on tätä nykyä kolmisen sataa tuhatta metsästäjää ja paljon enemmän ihmisiä, jotka haluaisivat sitä tehdä, mikäli se ajasta ja muista syistä johtuen

olisi mahdollista, reilut satatuhatta enemmän kuin 20 vuotta sitten.

Toisella puolella on tietysti se, että urbanisointuminen on lisännyt niiden ihmisten määrää, joilta omakohtaiset jahtikokemukset puuttuvat, joille metsästys on yhdentekevää tai suorastaan kyseenalaista tahi jopa arvosteltavaa. Vaikka kriitikon syvimmat metsästyskokemukset olisi kotoisin vaikka kirpputorilta, ei tämä seikka ole mitenkään estänyt asettamasta metsästäystä ja sen harjoittajia kyseenalaiseen valoon juuri näiden henkilöiden toimesta, pikemminkin päinvastoin.

Kun ottaa huomioon valmisteluun käytetyn ajan ja valmiin ehdotuksen varsin pitkän makuuttamisen ministeriössä, saattaisi kuvitella kysymyksessä olevan varsin poikkeuksellinen laki. Tästä ei onneksi ole kysymys. Metsästyksväki odotti uuden lain antavan puutteet eränkäyntiperinteen jatkamiselle ottaen huomioon muuttuneet ja jatkuvasti muuttuvat olosuhteet. Metsästyshän on yksi luonnon käyttömuoto, jossa hyödynnetään uusiutuvaa luonnonvaraa. Tehty lakiesitys on tätä taustaa vasten perinteinen, varovainen ja, kyllä se on sanottava, jossaakin määrin näköalaton.

Sen valmistelussa sanotaan kuullun useita eri alojen asiantuntijoita. Minulle on väitetty, että eläinsuojelujärjestöt eivät olisi lain valmistelussa olleet millään tavoin mukana. Tätä on pidettävä arvosteltavana puutteena, jos näin on tapahtunut. Suomalainen eräkuluttuuri on siinä määrin syvässä, siinä määrin vahvaa ja korkeatasoista, että sitä koskevan lainsäädännön valmistelussa ei olisi tarvinnut välttää yhdenkään intressien kuulemista, ei edes sellaisten, joilla ei asiasta ole mitään hyvää eikä sen puoleen juuri asialliseen takaan sanottavaa.

Kaikkien ajan ilmiöiden perässä ei kannata juoksennella. Jotain tähän aikaan peräti sopimattomaa on kuitenkin siinä, että lakiehdotuksessa ylläpidetään käsitettä haittaeläin, vaikka tähän tarkoitukseen olisi nykyaikaisessa sanastossa parempiakin ilmaisuja, kuten rauhoittamattomat eläimet.

Varsin suurta huomiota on saanut lakiehdotuksen 5 §, jossa säädetään riistaeläimistä ja muista eläimistä. Luettelot ovat olleet varsin runsaasti esillä tiedotusvälineissä, tendenssinomaisesti luonnollisesti. Niitä julkaisemalla on näet haluttu tehdä tietäväksi, että metsästäjät ovat liipasinherkkiä ja haluavat ampua rajoitusta meillä harvinaisimpiakin eläinlajeja. Vaikken olisi itse metsästäjäkään, sanoisin, että tä-

mähän ei pidä paikkaansa, sillä riistaeläinluettelossa olevien eläinten metsästystä säädellään asetuksella. Osa luettelon eläimistä on ollut jopa vuosikymmeniä rauhoitettuna. Tämä tästä.

Sen lisäksi, että jo nykyisessä lainsäädännössä metsästysasetuksella on määrätty riistaeläinten metsästysajat ja -alueet, ovat riistanhoitoyhdistykset voineet ja tehneetkin alueita koskevia rauhoituspäätöksiä.

Metsästyksen vastaisissa mediaisissa on käytetty poikkeuksellisen runsaasti epätarkkaa informaatiota. Kun esimerkiksi riistalinnuista on esitetty poistettavaksi sellaisia hanhilajeja, jotka eivät pesi Suomessa tahi tekevät sen vain harvalukuisina, ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi mainita, että kyseisiä lajeja muuttaa Suomen kautta varsin runsaastikin. Samalla on unohdettu kertoa, että juuri monissa sellaisissa maissa, joiden metsästyskäytäntöön on viitattu ikään kuin Suomelle esimerkkeinä, on suuri innostus metsästää juuri näitä lajeja.

Herra puhemies! Jos kissat tietäisivät, miten tärkeä rooli niillä on uudesta metsästyslaista käytävässä keskustelussa, kehräisivät ne varmaan tyytyväisyyttään, ehkäpä niin jo tekevätkin. Tältä osin on lakiehdotuksessa rukattavaa. En varsinaisesti lukeudu kissan ystäviin, mutta en ole osannut pitää sen silittämistä minään suurena syntinäkkään.

Riistamailla kissa on peto, se on selvä. Kissoja on luonnossa paljon enemmän kuin niiden urbaanit ystävät uskovatkaan. Vahvimmat niistä tekevät hurjaa jälkeä lintujen ja piennisäkkäiden poikasia tuhotessaan. Heikompi taas odottaa kova kohtalo. Metsä ei ole kissaa varten ja päinvastoin.

Nykyisen lain mukaan kissa on vahinkoeläin ja sen saa tappaa, mikäli se liikkuu muualla kuin omistajansa pihapiirissä tahi puutarhassa. Lakiesitys luokittelee sen lainsuojattomaksi vain, jos se on irrallaan muualla kuin haltijansa pihapiirissä tahi puutarhassa. Tästä muutoksesta ei lainlaatija epäilemättä saa kissaväen Kurnauskis-palkintoa. Käytännössähän asia on niin, ettei kissan suoja paljon nykyisestäään tällä lakiesityksellä lisäänny. Ampuma-aseen käyttö, tähän lienee yleisin väline kissaparan kärsimysten lopettajana, on kielletty kaava-alueilla, taajamissa.

Maailmassa on kuitenkin ihan tarpeeksi harmistuneita, jopa vihaisia ihmisiä, ettei tarvitse enää suututtaa niitä, joille kissa on todella lemmikkieläin. On kokonaan toinen kysymys, miten toteuttaa joiltakin tahoilta ehdotettu kissan rooli löytötavarana. Vaikka ymmärränkin tämän eh-

dotuksen tekijän motiivit ja taustat ja tavoitteet, en voi olla surkuttelematta sitä masentavaa degeneraatiota, jossa uljas eläin muuttuu haittaeläimestä löytötavaraksi.

Pula-aikana vuonna 34 Suomen lakiin otettiin kuntalaisten vapaa metsästysoikeus valtion mailla Lapin läänissä ja eräissä Oulun läänin kunnissa. Tästä on tullut nyt ikimuistoinen. Kysymys asettuu tänä päivänä aivan erilaiseen valoon kuin aikaisemmin. Siinä, missä lain säätämisen alkuaikoina oikeuden piiriin kuuluvat ihmiset metsästivät lähinnä lähellä kotitalojaan jättäen laajat selkoset ainakin riistamielessä lähes koskemattomiksi, voivat pohjoisen jahtimiehet nyt ulottaa retkensä laajaa ja hyvää, monipuolista metsäautotieverkostoa myöten aina satojen kilometrien päähän lähtöpaikastaan. On vakavasti pohdiskeltava, kuuluuko tämän päivän metsästyksen tämän kaltainen mahdollisuus vapaamatkustamiseen. Tätä kysymystä on syytä vankasti pohtia.

Lakiehdotuksessa ei käsitellä vesilinnustuksen yksityiskohtia. Perusteena on se, että nämä asiat kuuluvat metsästysasetuksen sisältöön. Selitys menisi varsin hyvin läpi, mikäli sama logiikka olisi vallitseva koko lain kohdalla. Näin ei kuitenkaan ole. Esimerkiksi 32 §:ssä kiellettyjen pyyntimenetelmien ja -välineiden luettelossa on katsottu tarpeelliseksi ottaa kantaa niinkin pienen yksityiskohtaan kuin itselataavan aseennippaan patruunakapasiteettiin.

Lyijyhaulien käyttö vesilinnustuksessa on tunnettu ongelma, ed. Pulliainen. Siitä voidaan päästä vain teräshaulien käyttöpakolla. Metsästäjän vastuullisuutta kuvaa se, että Metsästäjäin Keskusjärjestö on suositellut metsästäjille vapaaehtoista ja mahdollisimman nopeaa siirtymistä teräshaulien käyttöön vesilinnustuksessa ja pohjavesialueilla sijaitsevilla ampumaradoilla. Minä tunnustaudun jo tässä vaiheessa kuuluvani niihin, jotka ovat valmiit harkitsemaan tämän asian varsin nopeaa läpivienttiä. Meillä ei ole tarpeen suojella sellaista toimintaa, josta on ilmiselviä haittoja.

Toisaalta on syytä todeta, että markkinat varsin nopeasti ottavat huomioon näin suuren käyttäjämuutoksen ja epäilemättä varsin pian meillä on tilaisuus saada, sehän ei ole mahdotonta nytkään, sekä aseita että sopivia ammuksia tähän tarkoitukseen. Sitä vastoin on syytä tehdä tarkka suunnanmäärittely. Teräshaulit voivat kuulua vain vesilinnustukseen tahi äsken jo mainittuun ammuntaan pohjavesialueitten ampumaradoilla. Teräshaulien joutuminen puustoon

merkitsee metsäbisneksessä sen kaltaisia harmejä, että ne eivät ole missään suhteessa siitä syntyviin etuihin.

Etukäteiskritiikissä on annettu ymmärtää rautapyynnin heti tappavilla raudoilla tulevan säilymään sallittuna samoin kuin eläinten loukupyynnin. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että meillä Suomessa on jo kymmeniä vuosia ollut sallittua vain sellaisten elävänä pyytävien loukkujen käyttö, joihin mennyt eläin säilyy täysin vahingoittumattomana. Näin rauhoitetut ja sellaiset muut eläimet, joita ei ole ollut tarkoitus pyytää, voidaan päästää takaisin luontoon loukkaantumattomina. Kun säännökset lisäksi edellyttävät, että loukut on käytävä katsomassa vähintään kerran vuorokaudessa, eivät niihin joutuneet eläimet myöskään joudu olemaan lousussa kohtuuttoman pitkiä aikoja.

Metsästysaseen kuljettamista koskevassa pykälässä ei ehkä ole ajateltu asiaa loppuun saakka. Siihen liittyy pari problemaa. Aseen kuljettaminen toisen alueella on nykyisin mahdollista, mikäli ase on suojuksessa. Esityksen mukaan metsästysasetta ei saa ilman luvallista tarkoitusta kuljettaa ladattuna sellaisella alueella, jolla henkilöllä ei ole metsästysoikeutta tai metsästyslupaa. Käytännössä tämä säännös tulee varmaan aiheuttamaan tavattomasti valvontavaivauksia.

Toinen seikka. Kun pykälässä yksiselitteisesti kielletään aseiden kuljettaminen esimerkiksi moottoripyörällä ja mopolla, on tästä tehtävä se johtopäätös, että muiden kuin autolla liikkuvien kansalaisten mahdollisuus ampumaharrastuksen ylläpitämiseen käytännössä estyy. Minä toivon, että laki ei ole tätä tarkoittanut vaan että olen tulkinnut lakia väärin. Siinäkin tapauksessa olisi ehkä syytä pieneen tarkistukseen.

Herra puhemies! Jos muodikkuutta on vältetty likipitään kautta linjan lakiehdotusta laadittaessa, ei siihen syntyin ole langettu myöskään sen 9 luvussa määriteltäessä metsästyksen ja riistanhoidon viranomaisia ja yhteisöjä. Vaikka likipitään kaikki organisaatiot Suomessa on tahdottu asettaa kyseenalaisiksi, näyttää Metsästäjäin Keskusjärjestön keskushallinnon säilyminen olevan itsestään selvää. Se on lakisääteinen organisaatio, ei kuitenkaan viranomainen. Metsästyksen alalla riistanhoitopiirit ja riistanhoitoyhdistykset toimittavat tärkeitä tehtäviä. Näin tavallisesta ihmisestä tuntuisi loogiselta, että ne olisivat suoraan maa- ja metsätalousministeriön alaisia viranomaisia, ratkaisu, joka luonnollisesti edellyttää sitä, että ministeriö organisoitaisiin vastaavalla tavalla. Pakostakin tänä päivänä joutuu

kysymään, mitä operationaalista tehtävää voi keskusjärjestön 24-jäseninen hallitus tehokkaasti toimittaa.

Metsästyslaki on tärkeä paitsi välittömästi metsästystä harjoittaville myös muille luonnon ystäville. Mutta kuten jo nimikin sanoo, sen ensisijaisena tehtävänä on luoda edellytykset liki 300 000 suomalaisen harrastuksen jatkamiselle kestävältä pohjalta. Puolitotuudet, suomalaisen metsästyskulttuurin ja metsästäjien aliarvioiminen ja heidän tavoitteidensa kyseenalaistaminen antavat aiheen kysyä: Onko eräiden luonnon ystäviksi itseään kutsuvien tahojen tarkoitus ajan oloon, ehkä nopeastikin, luoda tilanne, jossa metsästyksen harjoittaminen tulisi käytännössä mahdottomaksi? Offensiivista luonnetta tähän hankkeeseen lisää esimerkiksi Suomen Animalia-järjestön vetoomus kansainvälisille alan organisaatioille ja yhdistyksille, jotta nämä ryhtyisivät käyttämään painostuskeinoja metsästyslain uudistamisen yhteydessä. Takavuosien tutun näyttelijättären Brigitte Bardot'n rekrytointi metsästyksen vastaiseen rintamaan kertoo paitsi päättäväisestä taistelutahdosta myös tarpeesta saada hyökkääjiä riveihin nykyistä enemmän muodollista pätevyyttä.

Ed. Nikula merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ollakseen kokoomuslaisen metsästäjän puheenvuoro askeinen ei ollut ihan mahdoton. Kun ed. Saario puhui kissan surkeasta kohtalosta, siitä että kissastakin, uljaasta eläimestä, on tulossa löytötavaraa, vähän kysyen haluan sanoa, että kun olen metsästysseurojen jäsenten kanssa hyvin paljon puhunut metsittyneistä kissoista, he ovat minulle väittäneet hyvin taajaan, että se on 1—2 hehtaaria, minkä kissa tuhoaa riistalintukantaa, siis putsaa sellaiselta alueelta sen kokonaan. Tämä tietysti panee löytötavaran nimeltä kissa aika julmaan kehikseen. Jollakin tavalla, kun olen tutustunut lakiesitykseen, en pitäisi mahdottomana, vaikka kysymykseen kissasta puututtaisiin vähän täsmällisemmin ja tarkemmin kuin nyt on tehty.

Herra puhemies! Toinen asia. Kuuntelin äsken ed. Lehtosaaren puheenvuoroa, ja hän suhtautui aika kriittisesti teräshauleihin ja antoi ymmärtää jotenkin niin, että metsäteollisuus tulee kärsimään teräshauleista. Herra puhemies! Minä en oikein ymmärtänyt, mitä se saattaisi

tarkoittaa. Se voisi olla muillekin opiksi ja ojenukseksi, jos hän valistaisi siitä hiukan.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saario puheenvuorossaan asetti kyseenalaisiksi metsästyksen kriittisesti suhtautuvien motiivit ja tietolähteet. Arvoisa edustaja, omat tietoni eivät ole kirpputorilta vaan saaristosta, kun puutuin haahkojen kevätmetsästyseen. Se on ollut perinteinen oikeus perussaaritollaisille, saariston vakinaisille asukkaille, mutta varmasti itseen tiedätte, että kevätaikana ei voi olla enää muutaman vakinaisen asukkaan aiheuttamaa se metsästysvimma, joka siellä on, vaan sinne todella saapuvat aikamiespojat muualta maasta, muualta maailmasta ja todella myös turistit. Tämän olen henkilökohtaisesti nähnyt. Itsestäänselvyys tämä perimäoikeus ei ole. Se on tullut silloin, kun on ollut ruoasta puute. Mutta tänä päivänä yhteysalusten rannoilla, minne ruoka tulee kaupungeista saaristoon, tätä harastetaan, eikä se voi olla itsestäänselvyys.

Jotta ei tulisi väärinkäsitystä, että periaatteessa vastustan kaikkea metsästystä, toivon samalla kuitenkin, että hirvien metsästysaikaa syksyllä aikaistettaisiin saaristossa, koska vasat ja emät lähtevät sieltä aikaisemmin kuin muualla. Tässä on ollut epätasa-arvoisuutta eri läänien kohdalla lupien myöntämisessä. Tämä on ilmeisesti aseuskysymys, joka liittyy lakiin.

Ed. L e h t o s a a r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihan lyhyesti vastauksena ed. Kekkonen kysymykseen teräshaulien käytöstä eli siitä, mitä ongelmia ne tuottavat metsäteollisuudelle: Nythän on niin, että teräshauli osuessaan puun runkoon uppoaa sinne. Kun tällainen tukkipuu joutuu sahalle teollisuusprosessiin ja jos se hauli ei pysähdy metallinpaljastimeen, se joutuu joko sirkkelin tai höylän terään. Se tuo tullessaan erittäin kalliin remontin tai pysäyttää prosessin. Tästä tulee aika suuria ongelmia teollisuudelle. Tämän takia metsästäjät ovat suhtautuneet varsin kriittisesti tällaiseen lakitekstiin, jossa mentäisiin suoraan teräshaulien käyttöön. Haluan korostaa, että teräshaulien käyttöä nimenomaan vesilinnustuksessa on suositeltu mm. Metsästäjien Keskusjärjestön, Metsästäjäliiton ja monelta muulta taholta, ja tällaisena suosituksena metsästäjät ovat ottaneetkin tämän asian varsin tyytyväisin mielin vastaan.

Ed. R a j a m ä k i : Herra puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta päässee aloittamaan lain

käsittelyn valiokunnassa vasta helmikuun alkupuolella, joten evästysmahdollisuuksia tulee olemaan muillakin kuin meillä peräkkäin puhuvilla kyseisen valiokunnan jäsenillä.

Ahon — Väyrysen hallitusohjelman viiteasiakirjassahan todettiin, että hallitus antaa aikaisemman valmistelun mukaisen esityksen metsästyslaista. Metsästyslakiesitys on siis ongelmallinen erityisesti maata omistamattomien metsästäjien kannalta, joiden metsästysoikeuden toteuttamiseen on voitu vaikuttaa lähinnä valtion metsäiden kautta. Omistamisen murtamista tulisikin voida lähestyä myös siltä kannalta, että Etan ja Euroopan yhdentymisjärjestelyjen myötä ulkomaalaiset saavat omistusoikeuden myös suomalaisen maaperään. Tällöin olisi tärkeää korostaa metsästysoikeuden säilymistä myös suomalaisilla eli muutoksilla ei murreta maanomistusta vaan metsästysoikeuden järjestäminen olisi tullut hoitaa erillään maanomistuksesta. Metsästysoikeuden perustamisella, jota olemme esittäneet eri yhteyksissä, josta myöhemmin vähän lisää, korostetaan metsästyksen kansallista harrastusluonnetta.

Julkisuudessa on käyty pitkin syksyä laajaa keskustelua maa- ja metsätalousministeriössä valmistellusta metsästyslakiesityksestä. Vastuksena näyttää olleen niin kissapykälät, karhupykälät kuin riista- ja haittaeläinluettelon tundrahanhet ja vaivaishiiret. Nyt meillä onkin käsissämme ministeri Puran esitys, mutta eripuraisen valtioneuvoston käsittelyn jäljiltä.

Olemme aikaisemmin usein todenneet, että metsästyslakiuudistuksen valmistelu on hoidettu taitamattomasti liian paljon sisäpiiriityönä. Mitään laajaa parlamentaarista valmisteluahan tässä yhteydessä ei ole käytetty. Nyt pyritään uittamaan vanhaa asiaa näennäisesti uudistetussa paketissa, jotta aikanaan voitaisiin todellisia uudistustarpeita vähätellä puhumalla juuri uudistetusta lainsäädännöstä. Metsästys on meille kuitenkin merkittävä ja perinteitä omaava luontoharrastus, jonka tulevaisuutta keskeisesti varjostavat pulmat ja uhat eivät todella liity pelkästään kissaan ja vaivaishiireen. Olisi ollut onnellista, jos hallituksen enemmistö olisi ymmärtänyt palauttaa koko lakiesitysraakileen uuteen laajapohjaiseen valmisteluun.

Täällä on puututtu myös käsitteisiin ”riistaeläin” ja ”uhanalainen”. Useat Suomen eläimet ovat suojelun kohteita eli ympäristöministeriön piiriin kuuluvia, osa niistä metsästettäviä ja hyvin monet rajatapauksia. Erikoista nykyisen metsästyslain riistaeläinluettelossa on se, että

siellä on mainittu mm. saimaannorppa ja saukko. Ne eivät ole ammuttavia, mutta kuitenkin riistaeläimiä. Uudessa lakiesityksessä norppa siirtyisi ympäristöministeriön puolelle. Mutta toisaalta taas metsästyslakiin tulisi kirjohylje, joita nähdään 1—2 kertaa vuodessa, kun ne nousevat Tenoon. Muutoin kyseinen hylje elää pienenä kantana Etelä-Ruotsissa. Leikillisesti voisi kysyä, liekö kyseessä valmistautuminen kasvihuoneilmion seuraamuksiin, kun tämä nyt riistaeläinluetteloon nousee. Yleisesti ottaen se nykyinen tapa, jossa riistaeläimet luetaan kovin tarkkaan metsästyksiläisiksi, ei ole mielestäni onnistunut, koska tulisi kyetä jopa metsästysvuosittain muutosmahdollisuuksiin metsästyksellisten ja eläinsuojelullisten näkökohtien mukaan.

Petoeläinten ja erityisesti suurpetojen kannat tulee pitää kurissa, ja keino on tietysti metsästys. Eräiden tahojen halu saattaa suurpetojen metsästys luvanvaraiseksi veisi tämänkin metsästyksen osan omistuspohjaiseksi ja bisnekseksi. Tässä mielessä asiaa ei voi olla hyväksymässä. Yleensäkin metsästys koetaan liikaa elinkeinokysymyksenä ja omistuskysymyksenä. Tulisi sen sijaan entistä enemmän tarkastelua siirtää harrastuspuolelle ja vapaa-ajan puitteisiin.

Metsästyslakia voidaan tarkastella myös muilta osin. Eräs olennainen periaate on petokorvaukset. Suden tappamasta porosta maksetaan korvauksia, mutta esimerkiksi saukkojen rapuvahingoista ei. Kuitenkin jälkimmäisilläkin on merkitystä yhä enemmän tulevaisuudessa maaseutuelinkeinojen kannalta.

Petoeläinten kannat ovat laajentuneet rajan pinnasta ulos. Tulisi viranomaisen eli riistapiirin luvalla mahdollistaa mm. ilveskannan harventaminen. Nyt on myös ollut havaintoja, että jopa kenneltyö on ollut vaarassa, kun ajokokeessa koirat tulevat revityiksi. Riistanhoidollisesti tarvittaisiin myös ilves- ja susikantojen harventamista.

Kaupungistuvassa Suomessa yhä useampi metsästyksestä kiinnostunut kansalainen jää ilman asiallisia harrastusmahdollisuuksia. Niitä heille voidaan kuitenkin järjestää mm. lisäämällä valtion ja valtionyhtiöiden mailla lupametsästysmahdollisuuksia ja luomalla maan kattava metsästysaluejärjestelmä kalastuslain mukaisen kalastusaluejärjestelmän tapaan. Maat jaettaisiin omistussuhteista riippumatta metsästysalueiksi, jolloin alueiden tarkoituksenmukaisesta käytöstä metsästykseseen ja riistanhoitotyöstä vas-

taisivat yhdessä maanomistajat ja metsästäjät. Lupametsästys riistakantojen sallimissa rajoissa näytelisi merkittävää osaa näiden metsästysalueiden taloudenhoidossa. Myös paikoitellen jo merkittäväksi haittatekijäksi muodostunut maanomistuksen pirstoutuneisuus sekä siellä täällä esiin putkahtava metsästysvihamielisyyssaatettiin näin torjutuiksi ja mahdollisimman pieniksi.

Näitä uudistuksia saa turhaan etsiä tästä metsästyslain uudistuksesta, ja kentän ääntä ei kyllä tältä osin ole kuunneltu. Kentän ääni lienee ollut valmistelijoille vain Metsästäjäin Keskusjärjestön mielipide. Senhän taas tuottavat jäsenkunnan rakennetta vain osittain edustavat edustajakokoukset ja edusmiehet. Nyt kun pakkojäsenyys puretaan, voidaan täällä eduskunnassa todella myös miettiä, tarvitaanko Suomessa enää tämän kaltaista veroluontoisin maksuin ylläpidettävää yhteisöä vai voitaisiinko homma halvempiin riistanhoitomaksuihin perustuvien valtionavuin hoitaa metsästysviranomaisten ja metsästysseuratoiminnan puitteissa. Näin varoja vapautuisi myös todelliseen riistanhoitotyöhön kentällä.

Pohjois- ja Koillis-Suomen kuntalaisten vapaa metsästysoikeus kuntansa alueella valtion mailla joutaisi jo nykyään pois, sillä tuo 30-luvun pulavuosien tuote ei salli ensinnäkään 90-luvun metsästäjäkunnan tasapuolista kohtelua. Tältä osin on yllättävää, että tässä laissa 8 § edelleen on saman muotoisena. Ei voida enää perustella, että ruokahuollollisista syistä rovaniemeläisen varatuomarin tai sodankyläläisen yliluutnantin on metsästettävä. Toinen asia on se, että myös aivan selvästi riistakantoihin lintukantoihin, liittyvät uhat ovat myös Lapissa olleet keskustelun piirissä. Kyllä tämä kysymys tässä yhteydessä tulisi myös ottaa käsittelyyn. 30-luku oli hivenen toinen kuin 90-luku. (Ed. Kekkonen: Pula nytkin on!) On kohtuutonta, jos liikelaitostuvan metsähallituksen virkistyspalvelujen tuotto myös muualla Suomessa katoaa näiden alueiden hoitoon ja ylläpitoon.

Hallinnon osalta myös on syytä keskustella. Kun nykyään metsästys- ja kalastushallinto on maa- ja metsätalousministeriön hallintoa, onko se oikea tapa hoitaa näitä asioita, kun kyseessä kuitenkin on nimittäin kansalaisten harrastus, lähellä luontoliikuntaa olevat toiminnot? Metsästyksen ja kalastuksen siirtämistä ympäristöministeriön puolelle puoltaisi useiden riistaeläinten luonnonsuojelullinen ja rauhoituksellinen puoli. Myös hallitusohjelmassa asetettu tavoite

maaseutuhallinnon muodostamisesta jättää edelleen esille kysymyksen, mistä näille harrastustoiminnoille löydetään hallinnollista tilaa, kuka huolehtii myös kaupunkilaisten saattamisesta näiden harrastusten piiriin ja edelleen mm. maaseutumatkailua tukeviin vapaa-ajanvietto-muotoihin. Tarvitaan mielestäni sellainen ministeriö, joka kehittäisi näitä edellytyksiä vahvistavaa lainsäädäntöä. Jokamiehenoikeudethan kuuluvat luontevasti myös ympäristöministeriön toimialaan.

Herra puhemies! Todella meillä on aikaa helmikuun alkuun, ja minä luulen, että myös maa- ja metsätalousvaliokunnassa on edessä hyvin mielenkiintoinen ja monipuolinen käsittely, jossa erilaiset näkemykset tulevat esille. En myöskään omalta osaltani halua enää tässä luetella lain hyviä puolia enempää kuin myöskään metsästyslakiesityksen puutteita. Totean vain, että metsästysharrastuksen edellytykset Suomessa ovat hyvät, mutta maa- ja metsätalousministeriön elinkeinohallinnolliset ja omistajavaltaiset otteet vain eivät sovi harrastustoimintojen kehittelyyn. Tätäkin kysymystä on syytä pohtia, kun tämä hallituksen esitys tulee käsittelyyn helmikuussa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aika paljon pettynyt näihin ed. Rajamäen näkemyksiin. En ole koskaan aikaisemmin tiennytkään, että hän on tämän luokan suurpetojen vihollinen kuin hän osoittautui nyt olevan. Häneltä viimeksi olisi odottanut tuommoista tekstiä. Minä ajattelin, että tuo teksti on jo jäänyt jonnekin 50—60-luvuille.

Edelleen totean, että hänen omassa viitekehysessään hänen puheenvuoronsa oli aika paljon ristiriitainen. Olen ymmärtänyt koko ajan, että hän on maattomien erämiesten asialla, mutta nyt hän halusi Lapissa ja Oulun läänissä maattomien erämiehien vapaan metsästysoikeuden valtion mailla ottaa pois. Tässä oli tässä viitekehysessä aikamoinen sisäinen ristiriita.

Sitten vielä riistaeläinluettelo. Hän halusi, että siihen tulee joustavaa menettelyä, että voisi ammuskella, mitä milloinkin sattuu. Mielestäni ylivertaisempi menettely on se, mikä nyt on, eli potentiaali on mainittu laissa ja asetuksella säädetään siitä, mitä kulloinkin voi metsästää, mitä ei metsästetä. Muun muassa siellä on merkitty metsäpeura, joka varmasti säilyy hyvin pitkän aikaa tästä eteenpäin rauhoitettuna eikä metsästettävänä lajina.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En halua toistaa enää pohjoisen kuntiin liittyvää vapaan metsästysoikeuden kritiikkiäni, jonka äsken puheenvuorossani tein. Ei lainkaan auta maattomia muita suomalaisia sellaisen oikeuden säilyttäminen, ja tässä suhteessa tasapuolisempi lupajärjestely niin riistanhoidollisesti kuin myös metsästysoikeuden oikeudenmukaiseksi käyttämiseksi on myös Lapissa sovellettavissa.

Etelä-Suomen nimenomaan maattomien metsästysoikeus yhtä lailla kuin kalavesiä omistamattomien kalastusoikeudet on hyvin vakava kysymys kaupungistumisen myötä. Myös tässä metsästyslain yhteydessä siihen on puututtava.

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys uudeksi metsästyslaiksi on susi jo syntyessään. (Ed. Pulliainen: Halventaa susia heti alkuun!) Perusvirhe on siinä, että lakiesitys pohjautuu vuodelta 62 voimassa olevan metsästyslain periaatteille, ja se taas on rakennettu 50-luvun ajattelulle. Nyt esitellyssä oleva lakiesitys on siis täysin menneestä maailmasta.

Mikä tässä metsästyslakiesityksessä sitten kiihastaa? 1) Lain valmistelijat ovat tyystin ummistaneet aistinsa nykyajan ekologiselta ja etologiselta tietämykseltä ja kieltäytyneet ottamasta huomioon eläinsuojelijoiden ja luonnonsuojelijoiden näkemyksiä. 2) Riistaeläinten luetteloon eli metsästettävien eläinten joukkoon on kirjattu monia uhanalaisia ja harvinaisia lajeja. 3) Laki sallii edelleen muinaisten ja tuskallisten metsästysmenetelmien käytön. 4) Lemmikkieläimemme kissa on edelleen lainsuojaton taajama-alueiden ulkopuolella, jos se astuu ulos omistajansa pihapiiristä tai puutarhasta.

Tätä lakiesitystä on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön kalastus- ja metsästysosaston kätkeissä nyt yli viisi vuotta. Yksikään eläintai luonnonsuojelujärjestö ei ole ollut mukana metsästyslakityöryhmässä, vaikka ministeriö on tällaista väärää tietoa tiedotteessaan harhaanjohtavasti julkisuuteen levittänyt. Ettei ministeriöllä vain olisi ollut ketunhantaa kainalossa? (Ed. Kekkonen: Punakettu?)

Ministeriö on kuitenkin kaiken aikaa ollut tietoinen eläin- ja luonnonsuojelujärjestöjen näkemysistä, koska ko. tahot ovat valmisteluvuosien aikana toimittaneet kirjalliset kannanottonsa useaan kertaan ministeriöön. Itse yritin vaikuttaa asiaan vielä viime kesäkuussa, jolloin jätin ministeri Puralle kirjoittamani muistion

lakiluonnoksen eläinsuojelullisista ja luonnon-suojelullisista epäkohdista. Jos lain valmistelijat olisivat edes osaksi ottaneet huomioon muistios-sani esitetyt näkemykset, jotka pohjautuivat eläin- ja luonnonsuojelujärjestöjen kannanottoihin, ei metsästyslakia tarvitsisi nyt repiä täällä eduskunnassa. Siihen muistioon ei todellakaan ollut koiraa haudattuna.

Outoa on myös se, että laki on valmisteltu niin piilossa, että saman ministeriön toinen osasto eli eläinlääkintöosasto ei saanut lakiesitystä käyt-töönsä, ennen kuin se oli melkein valmis. Tämän ministeriön yhteistyöhaluttomuuden takia tälle laille kävikin sitten niin kuin sille, joka lähti sutta pakoon ja tuli karhu vastaan, eli tämä lakiesitys on nyt ristiriidassa sekä olemassa olevan eläin-suojelulain kanssa että myös useiden Suomen allekirjoittamien kansainvälisten sopimusten kanssa. Näitä koskevat seikkaperäiset tiedot metsästysosasto olisi toki saanut paitsi eläin- ja luonnonsuojelujärjestöiltä myös eläinlääkintö-osastolta, koska juuri se on ollut niitä valmiste-lemassa.

Erityisen harmillista tässä piiloleikissä on li-säksi ollut se, että eläinlääkintöosastolla on sa-man aikaisesti valmisteltu eläinsuojelulain ko-konaisuudistusta. Näin kaupunkilaisjärjellä ajatellen tuntuisi loogiselta, että samassa minis-teriössä tehtävää kahta suurta eläimiä koske-vaa erityislakiuudistusta olisi valmisteltu yh-teistyössä.

Lakiesityksessä riistaeläinten luetteloon eli metsästettävien eläinten joukkoon on kirjattu monia uhanalaisia ja harvinaisia lajeja. Suomella on globaalinen vastuu maailman mittakaavassa uhanalaisten ja harvinaisten eläinlajien säilymi-sestä. Bernin sopimuksessa esimerkiksi susi, kar-hu, ilves ja saukko ovat täysin rauhoitettuja, mutta lakiesitys sallii niiden pyynnin.

Suurpedoistamme vain ahma on rauhoitettu, joskin sekin uhkaa kadota jatkuvan salametsäs-tyksen takia. Suurpetojemme suojelemiseksi ja niiden kantojen elpymiseksi tulee säätää ns. petomatorio siihen saakka, kunnes niiden kan-nat ovat muodostuneet kestäviksi. Vasta sen jälkeen voidaan arvioida, riittääkö niitä lainkaan metsästettäväksi. Ja jos riittää, metsästyksen tulee perustua tapauskohtaisiin erillislupiin, joi-hin myös ympäristöministeriöllä tulee olla sa-nansa sanottavana.

Suurpetojen lisäksi riistaeläinten luettelosta tulee poistaa mm. saukko, norppa, halli, Euroo-pan majava, mustalintu, pilkkasiipi, peltopyy ja uuttukyyhky, koska ne ovat uhanalaisia lajeja.

Lisäksi riistaeläinten luettelosta tulee poistaa sellaiset lajit, joiden pyynnillä ei ole riistanhoi-dollista eikä metsästyksellistä merkitystä, kuten orava, kärppä, näätä ja mäyrä, joista päinvas-toin on paljon silmäniloa luonnossa kulkijoille.

Petovahinkojen osalta tulee ottaa käyttöön ns. Ruotsin malli, jossa korvaukset maksetaan alueella elävistä pedoista eikä kuolleista porois-ta. Näin voitaisiin lieventää petovihaa ja vähen-tää paitsi hallinnollisia rutiinitoimia ministeriös-sä myös korvausten hakijoiden todistusvaivoja.

Laissa esiintyvä haittaeläinajattelu on todella menneestä maailmasta. Lakiesitys listaa ison joukon haittaeläimiä, joita saisi tappaa lähes kontrolloimattomasti. Viimeisimmässä versiossa tosin käsite "haittaeläin" on korvattu sanoilla "rauhottamaton eläin" muuttamatta kuiten-kaan säännösten sisältöä. Tämä jos mikä on verbaaliakrobatiaa.

Haittaeläin-käsite on täysin aikansa elänyt eikä se vastaa sen enempää nykypäivän ekologis-ta kuin etologistakaan tietämystä. Sitä paitsi useimmat lakiesityksen luuttelemista haittaeläin-lajeista ovat joko täysin harmittomia tai niiden aiheuttamat haitat merkityksellisiä ja tästä syystä ne voidaan yhtä hyvin siirtää joko luon-nonsuojelulain piiriin tai sitten rauhoittaa. Hy-gieniasyistä listaan voi jättää isonrotan, hiiren, variksen ja kesykyyhkyn, jos niin halutaan, jos-kaan en käsitä, mitä nämä eläimet ylipäänsä tekevät metsästyslaissa. Metsästyksen saaliina-han pitäisi olla joko syötävää lihaa tai turkiksia. Ainakaan toistaiseksi en ole tavannut pulupaist-in kääntäjiä tai rottaturkissa keimailijoita. Esi-merkiksi lääkitöhallitus ei tunne yhtään tapaus-ta, jossa salmonella olisi levinnyt elävästä linnus-ta ihmiseen.

Ja sitten se vaihe, jota olette tietysti odotta-neet, milloin nostetaan kissa pöydälle. Tässä se tulee. Metsästyslakiesityksen mukaan lemmikki-eläimemme kissa luokitellaan myös ns. haitta-eläimeksi. Kissa on siis edelleen lainsuojaton omistajansa pihapiirin tai puutarhan ulkopuolel-la. Niin metsästäjät kuin ministeriökin väittävät, että uudessa laissa kissan tappamisoikeutta olisi merkittävästi rajoitettu. Ja kattia kanssa! Katso-taanpa asiaa tarkemmin!

Nykyisen lain 16 § sanoo: "Kissan, joka tava-taan irrallaan muualla kuin omistajansa piha-maalla tai puutarhassa, saa tappaa." Ja uuden lakiesityksen 5 §:ssä sanotaan vastaavasti: "Kis-saan, joka on irrallaan muualla kuin haltijansa pihapiirissä tai puutarhassa, sovelletaan, mitä rauhoittamattomista eläimistä säädetään." Mitä

niistä sitten säädetään? Niistä säädetään, että rauhoittamattoman eläimen tappamisoikeus annetaan alueen omistajalle ja haltijalle, rakennuksen omistajalle ja haltijalle sekä metsästysvuokraoikeuden haltijalle ja metsästyslupan saaneelle, mikä siis käytännössä merkitsee kontrolloimatonta tappo-oikeutta. Ja koska kissa tulkitaan haittaeläimeksi, sen saisi tappaa myös kaasulla, savulla tai ns. hetitappavilla raudoilla tai jopa jousipyssyllä, siis todella brutaalisti.

Lakiesityksestä käy selvästi ilmi metsästäjien skitsofreeninen suhtautuminen kissaan. Kissa määritellään toisaalla kotieläimeksi ja toisaalla haittaeläimeksi kulloistenkin tarkoituksien mukaan. Toivon, että metsästäjät ja ministeriö jo vähitellen päättäisivät, onko kissa kotieläin vai onko se haittaeläin. Tältä osinhan lakiesitys on hassu kuin kissantassu.

Oetaanpa esimerkki. Jos kissa pyydystää vaikka kaikki linnut omistajansa pihassa tai puutarhassa, se ei ole ministeriön ja metsästäjien mielestä haittaeläin, vaan kotieläin ja on siten täysin turvassa, mutta jos sama kissa sattuu loikkaamaan karpäsen perässä naapurin puutarhaan tai pyydystää hiiriä naapurin heinäladosta, se ei enää olekaan kotieläin, vaan haittaeläin, jolloin sen saa siis oitis tappaa. Onko tämä sitä kuuluisaa metsämiesten logiikkaa, joka keikkuu kuin kissanhännän nokassa?

Lakiesityksen perusteluosassa tosin sanotaan: "Kissan saisi pyydystää vain sellaiselta alueelta, jonka asianomainen omistaa tai johon hänellä on metsästys-oikeus. Tämä merkitsee sitä, että kissan pyydystäminen ei käytännössä olisi esimerkiksi taajamissa mahdollista." Jos ministeriö ja metsästäjät kutsuvat tätä kissan tappamisoikeuden rajoittamiseksi nykyisestä, minä kutsun sitä harhauttamiseksi, sillä eihän taajamissa nykyisinkään ole saanut metsästä.

Lisäksi lain 48 § on ristiriitainen, suora lainaus: "Rauhoittamattoman eläimen" — siis kissan — "pyydystämisen tai tappamisen on tapahduttava siten, ettei siitä aiheudu vaaraa ihmiselle, kotieläimille" — siis kissalle — "riistaeläimille tai rauhoitetuille eläimille." Koiranleuka voisi kysyä, miten kissan voi tappaa niin, ettei kissalle aiheudu vaaraa.

Metsästäjäjärjestö on julkisuudessa ihmetellyt, miten mahdotonta olisi palauttaa kiinniotettu kissa omistajalleen ilman kaulapannassa olevia tietoja tai korvaan tatuoitua rekisterinumeron: yksinkertaisesti samalla tavalla kuin sellaiset koiratkin, joiden omistaja ei ole tiedossa, eli tietysti paikallisille eläinsuojeluviranomaisille.

Totta kai omistajat joutuvat maksamaan kiinniottajalle kissan ylläpidosta aiheutuneet kulut, jos haluavat lemmikkinsä takaisin.

Metsästäjät perustelevat vaatimustaan "poistaa" kissat luonnosta yleensä sillä, että kissa taitavana saalistajana pystyy lyhyessä ajassa saamaan aikaan suurta vahinkoa. Tällä perusteella luonnosta pitäisi poistaa pikemminkin ihminen, sillä taitamatonkin metsästäjä tuhoaa luontoa lyhyessä ajassa enemmän kuin monta kissaa. Entä miksi metsästäjät oikeastaan haluavat suojella riistaa kissalta? Siksi, että he itse voisivat saalistaa riistaa. Metsästyksen kohteeksi joutuvan linnun kannalta kai on yhdentekevää, tappaako sen kissa vai metsästäjä. Ainakaan tähän mennessä Suomessa ei yksikään metsästäjä ole kuollut nälkään sen takia, että kissa olisi syönyt riistan metsästäjien nenän edestä.

Kissan osalta lakiesitys on selvästi ristiriidassa Suomen ratifioiman Euroopan neuvoston lemmikkieläinsopimuksen kanssa paitsi tappamisoikeuden myös tappamismenetelmien suhteen. Ensinnäkin tässä Euroopan neuvoston lemmikkieläinsopimuksessa määritellään selkeästi, että "lemmikkieläin", siis kissa, "on eläin, jota ihminen pitää taloudessaan yksityistä iloa ja seuraa varten" eli kissa ei siis ole haittaeläin. Toiseksi sopimus edellyttää, että lemmikkieläimen saa lopettaa vain eläinlääkäri tai muu pätevä henkilö, eli ei siis raudoilla eikä jousipyssyllä. Ruotsissa kissalle on säädetty omaisuuden suoja eli ns. löytötavaran asema, jolloin omistajalla on mahdollisuus saada kissansa takaisin tietyn määräjän kuluessa. Suomessakin on otettava käyttöön tämä ns. Ruotsin malli. Välitön lopettamisoikeus tulee rajata vain luonnossa eläviin villiintyneisiin kissoihin.

Metsästys-, eläinsuojelu- ja luonnonsuojelulaki ovat kaikki erityislakeja, mistä syystä ne eivät saa olla ristiriidassa keskenään. Tämä metsästyslakiesitys sisältää kuitenkin lukuisia kohtia, jotka ovat ristiriidassa olemassa olevan eläinsuojelulainsäädännön kanssa. Esimerkiksi rauta-, ansa-, naru- ja jousipyynnin salliminen aiheuttavat eläimille tarpeetonta kärsimystä ja ovat siten eläinsuojelulain 2 §:n vastaisia. On jo aika kieltää nämä muinaiset ja tuskalliset metsästyksen menetelmät.

Ensin muutama sana raudoista. Lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet, että ns. hetitappavat raudat eivät käytännössä tapa heti. Esimerkiksi supikoirien kuolinkamppailu kesti 4—5 minuuttia ja naaleja on löydetty raudoista elävinä raudat kurkkuun puristuneina. Raudoille on

tyypillistä pyytää myös väärin eläinlajeihin kuuluvia yksilöitä, ne kun eivät valikoitu uhrejaan. Rautojen aiheuttamien vammojen lisäksi eläimet kärsivät vielä paleltumista.

Sitten ansalangoista. Muun muassa Suomen Eläinlääkäriliitto katsoo, että myös riekon ja kiirunan ansapyynti tuottaa tarpeetonta kärsimystä eläimille, koska naruansa joutuneet linnut vuorotellen menettävät tajuntansa ja taas välillä virkoavat ja taas menettävät tajuntansa ja taas virkoavat, ja näin lukemattomia kertoja ennen kuolemaansa.

Uutena metsästysmenetelmänä laissa lanseerataan jalkanaru, jota on suunniteltu käytettävän ketun pyyntiin. Jalkanaru on pyyntivälineenä niin arveluttava, että sille ei pidä avata ovea Suomen metsästysmarkkinoille.

Jousimetsästys tulee myös kieltää, koska siinä on erityisen suuri haavoittamisriski. Sen salliminen lisäänee myös salametsästystä. En, kissa viikkoon, kaipaa Suomen metsiin mitään robin hoodeja jousipyssyt selässään.

Jotta eläimille ei tuotettaisi tarpeetonta kärsimystä ampumisenkaan yhteydessä, jokaiselta metsästäjältä tulee vaatia ampumakoe. Tästä koituisi etua myös sivistyneille metsästäjille, koska se karsisi hutiloijat joukosta.

Hämäremetsästys ampuma-asein tulee kieltää Ruotsin ja Kanadan mallin mukaisesti. Lähtökohtana metsästykselle tulee olla sen, että tiedetään, mitä metsästetään. Yleisperiaatteena metsästyslain tulee turvata riistaeläinten lisääntymisaika aina, kun se on selkeästi määriteltävissä. Samasta syystä vesilintujen kevätmetsästyksestä on luovuttava, koska se häiritsee paitsi kyseisiä vesilintuja myös muuta saaristoluntoa. Nykyään tätä vanhaa metsästyksuuttoa ei voi enää perustella saaristolaisten proteiinin puutteellaan. Vesilintuja pyydystettäessä metsästysseurueelta on edellytettävä noutavan koiran käyttämistä, ja kansainvälisen tavan mukaisesti kansallis- ja luonnonpuistoissa tulee kieltää metsästyks.

Mikäli lain valmistelijat saavat tahtonsa läpi, asetuksen varaan jää monia erittäin keskeisiä kysymyksiä, kuten metsästysajat, pyyntimenetelmät, suurpetojen suojeleminen jne. Jotta metsästys säännöksistä ylipäättään voi saada kokonaiskuvan, on välttämätöntä tarkastella asetuksia yhtä aikaa lakiesityksen kanssa. Tästä syystä edellytän, että metsästysasetusluonnokset toimitetaan viipymättä kansanedustajille.

Arvoisa puhemies! Kuten edellä on käynyt ilmi, metsästyslakiesitys on siis jo syntyessään

niin susi, että sitä on mahdotonta saada kuntoon paikkailemalla. Koska laki on tehty 300 000 metsästäjän ehdoin unohtaen 4 700 000 luonnon virkistyskäyttäjää, koko työ on pantava täällä eduskunnassa uusiksi. Lain keskeisenä henkenä tulee olla luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja eläinten oikeuksien turvaamisen. Laki tulee säätää hengeltään sellaiseksi, että se kestää tulevaisuudenkin vaatimukset. Kuka sen kissan hännän nostaa, ellei kissa itse?

Metsästyslain kuntoon saattaminen on minulle niin tärkeä proggis, että olen valmistellut lukuisten eläin- ja luonnonsuojelujärjestöjen kanssa varjolakialoitteen, jonka myös aion jättää pikapuoliin. Mikäli joku vielä haluaa raapustaa nimensä siihen, niin kohta on viimeinen tilaisuus.

Mikäli maa- ja metsätalousministeriö ei kykene aistimaan nykyajan näkemyksiä, metsästysasiat on siirrettävä ympäristöministeriön vastuulle. Alkeellisella 1950-luvun metsäläiskansan ajattelulla Suomi joutuu häpeäpilkuksi kansainvälisillä areenoilla. Suomi on nyt jo suurennuslasin alla. Moni arvovaltainen kansainvälinen tahon, kuten Maailman eläinsuojeluliitto WSPA, jolla on yli 360 jäsenjärjestöä eri puolilla maailmaa, on jo pitkään seurannut Suomen metsästyslain etenemistä. Erityisen kiinnostuksen kohteena maailmalla ovat suurpetojen uhattu asema ja tuskalliset pyyntimenetelmät. Kuten ed. Saariokin täällä jo toi esille, myös Brigitte Bardot on ilmaissut tukensa suomalaisten eläinsuojelijoiden muutosvaatimuksille. Miten suomalaiset metsästäjämiehet, joille BB oli aikanaan kiehtova kaukorakkauden kohde, kuten ilmeisesti myös ed. Saariolle, kehtaavat nyt sanoa "ei" BB:n vetoomukselle Suomen eläinten puolesta? Sen jälkeen kun USA:n uudeksi presidentiksi valittiin kissansilittäjä, ei suomalaisenkaan miehen enää tarvitse pelätä menettävänsä miehisyytään puolustaessaan kissaa.

Arvoisa puhemies! Puhemiesneuvosto esitti, että lakiesitys lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan. Kun lain kohteena on kuitenkin luonto ja ympäristö, jopa uhanalaiset lajit, on välttämätöntä, että ympäristövaliokunnalta pyydetään asiasta lausunto. Ehdotan siis, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on pyydyttävä lausunto ympäristövaliokunnalta tästä asiasta.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Luukkaisen suurpetomotoriosta tuli oratorio. Siinä prosodiikka sattui menemään kyllä harvinaisen suvereenisti pie-

leen. Hän kaksi kertaa kuvatessaan sitä, että joku asia on mennyt pieleen, kutsui sitä "sudeksi" ja kuitenkin esitti susien suojelua. Vielä hän käytti ilmaisua "sutta pakoon, niin tuli karhu vastaan". Juuri tällä tavalla suurpetovihaa on Suomessa pidetty toistasataa vuotta voimassa, noin vuodesta 1830 lähtien tähän päivään, kun on nimenomaan kielenkäyttöön tuotu kaikki mahdolliset kielteiset ilmaiset: "hukkatyö"; työstä tuli "susi", kun se meni pieleen; sitten "meni sutta pakoon, niin tuli karhu vastaan" jne. jne.

Ed. Luukkainen käytti ekologia- ja etologia-sanoja varsin hulvattomasti. Hän mm. ilmoitti, että luonnonystävät ihailevat näätää luonnossa. Näätä on yöeläin. Tutkimusryhmällämme on parikymmentätuhatta jäljityskilometriä takana. Noin 2 prosenttia kulkuajasta on ollut päivänvalon aikana. Minä kysyn ed. Luukkaiselta: Kuinka monta näätää olette nähnyt luonnossa viipottavan päiväsaikaan?

Ed. Lehtosaari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hyvin monessa asiassa olin eri mieltä ed. Luukkaisen kanssa. Esitänkin, kun ed. Luukkainen kuuluu Eduskunnan eräkerhoon, että me eräkerhon miesjäsenet hyvin mielellämme opastaisimme metsästysasioihin liittyvissä kysymyksissä ed. Luukkaista, vaikka työajan ulkopuolella.

Kissaan eräs näkökanta. Kun ed. Luukkaisen puheenvuorosta sai kuvan, että metsästäjät ovat kissan himopyydystäjiä, totean lyhyesti, että asia ei ole näin. Silloin, kun kissa pidetään kotosalla, tupasalla pihapiirissä, niin kuin huolellinen kisanomistaja aina tulee tekemään, ei synny tilannetta, jossa kissan henki olisi vaarassa.

Olen tulkinnut tämän lainkohdan eli kissapykälän niin, että silloin, kun kissa jää luontoon villikissaksi, mitä tapahtuu vuoden varrella aika paljon, varsinkin syksyisin, tämä mahdollisuus lain mukaan tarjotaan eli kissa voidaan ammatimiehen toimesta lopettaa. Se on varmasti myös kissalle kaikkein paras ja viisain ratkaisu.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan mieluusti eräkerhon tarjouksen vastaan perehtyä hämärametsästyksen ym. metsästyslajien yksityiskohtiin opastuksella.

Mitä tulee kissapykälään ja villiintyneisiin kissoihin, olen kuten puheessani totesin ilman muuta sitä mieltä, että kissoille, jotka on jätetty heitteille ja jotka ovat villiintyneet, on myös

niiden kannalta parempi, että ne lopetetaan. Mutta tässä lakiesityksessä ei mitenkään rajata lopettamista villiintyneisiin kissoihin. Tämä koskee myös silloin aivan yhtä hyvin sitä, että jos ihmisten omat lemmikkieläimet lähtevät pihapiiristä vähän pitemmälle, on oikeus lopettaa ne tämän lakiesityksen mukaan.

Kun olen nyt eläinsuojelupuolella ollut mukana lähes 20 vuotta, jatkuvasti törmään siihen, että myös maaseutuoloissa tapahtuu sitä, että naapureiden lemmikit tapetaan metsästyslain nojalla. Sen haluan nimenomaan jatkossa estää.

Ed. Lehtosaari: Herra puhemies! Aluksi on todettava, että jotenkin tuntuu vähän vaikealta tulla puhujakorokkeelle puhumaan kissoista, karhuista ja harakoista aikana, jolloin valtakunnassa on 400 000 työtöntä ja maa on ajautumassa yleislakkoon. Mutta kun maassamme on yli 300 000 metsästäjää, naista ja miestä, ja kun on kysymyksessä eräs parhaimmista harrastuksista, mitä tässä valtakunnassa voi harrastaa, ja kun tuo harrastus sattuu vielä kohdalle ja kun hallitus on vihdoinkin antanut ja saanut valmiiksi metsästyslakiesityksen, niin kyllähän nyt on pienen puheen paikka.

Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys metsästyslaiksi on saanut jo etukäteen varsin paljon julkisuutta. Viime aikoina julkinen sana on laajasti käsitellyt metsästyslakiin liittyviä kysymyksiä. On ollut jopa hupaisaa seurata, kuinka "antimetsästäjät" ovat yrittäneet jo ennen lain valmistumista ampuu sen alas. Ehkä räikein esimerkki tästä löytyy viime viikolta asiassa, johon on viitattu jo monessa puheenvuorossa. Silloin Brigitte Bardot vetosi Suomen parlamentin jäseniin, että metsästyslakia ei nykymuodossa hyväksyttäisi.

Laaja metsästystä harrastavien kansalaisten joukko on odottanut uutta metsästyslakia vuosikaudet. Uudesta metsästyslaista ovat olleet kiinnostuneita myös monet kansalaispiirit, sellaisetkin jotka eivät harrasta tätä eivätkä ymmärrä metsästyksessä juuri mitään.

Käsitellyssä oleva metsästyslakiesitys korvaa nykyisin voimassa olevan lain, joka oli 50-luvun lopulla valmisteltu ja 60-luvun alkupuolella hyväksytty. On luonnollista, että yli 30 vuotta sitten hyväksytty lakiteksti on monelta osin vanhentunut ja siksi uutta lakia on metsästäjäpiireissä kovasti kaivattu.

Metsästyslakiuudistus lähti liikkeelle maa- ja metsätalousministeriön aloitteesta vuonna 1985. Tällöin asetettiin työryhmä, jossa oli edustettuna

tämän valtakunnan paras asiantuntemus. Voi oikeutetusti sanoa, että käsissämme oleva lakiesitys on pitkän pohdinnan synnyttämä tulos. Se on ammattilaisten laatima, eikä sitä ole tehty huitaisemalla.

Uusi metsästyslaki, kuten nykyinenkin, lähtee siitä periaatteesta, että metsästys oikeus on sidoksissa maanomistukseen. Metsästys oikeuden irrottaminen maanomistuksesta johtaisi villiin tilanteeseen, jonka seuraamukset olisivat niin riistakannan kuin koko metsästysharrastuksenkin suhteen kohtalokkaat. Monet ovat kysyneet, miten ns. maattomien metsästäjien käy. Täällä ed. Rajamäki myös tähän asiaan kiinnitti huomiota. On totta, että tämä joukko on jatkuvasti kasvussa. Mielestäni ratkaisu löytyy maattomien metsästäjien metsästysmahdollisuuden järjestämiseen siitä, että heitä ohjataan ja heille tarjotaan mahdollisuutta päästä entistä paremmin metsästyseuroihin ja nimenomaan valtion maille, missä tarjoutuu varsin hyvät metsästysmahdollisuudet. Se on ratkaisu tähän ongelmaan.

Toinen keskeinen periaate sekä vanhassa että uudessa metsästyslaissa on kohta, jossa todetaan, että metsästystä on harjoitettava niin, ettei riistakannan säilymistä vaaranneta. Metsästyksessä on noudatettava riistakannan suhteen kestävän käytön periaatetta. Näinhän metsästäjät ovat toki toimineet aikaisemminkin. On paikallaan todeta, että metsästäjäkunta tekee ahkerasti työtä riistanhoidon kehittämisen suhteen. Metsästäjät käyttävätkin vuosittain miljoonia kiloja erilaisia rehuja ruokintapaikoilla, joita luonnossa on kymmeniätuhansia eri puolilla maata. Metsästäjät tekevät myös omatoimisesti vuosittain suuren määrän linnunpönttöjä, jotka parantavat pienlinnuston elinmahdollisuuksia.

Metsästäjät ja heidän etujärjestönsä ovat kantaneet myös suurta huolta riistaeläinten elinympäristökysymyksistä. Metsästäjien ja heidän järjestöjensä toimesta on vaikutettu mm. metsien käsittelyohjeiston muuttamiseksi riistaystävällisempään suuntaan. On syytä todeta, että metsien käsittelyssä onkin edetty riistanhoidon kannalta myönteiseen suuntaan.

Eräs merkittävimmistä muutoksista uudessa metsästyslaissa on kohta, joka koskee karhun metsästämistä. Lakiesityksen mukaan karhun metsästys on kytketty, kuten muukin metsästys oikeus, maanomistukseen. Karhun metsästäjiltä vaaditaan myös metsästyskortti ja ampuvakoe. Nämä muutokset on metsästäjien keskuudessa otettu vastaan tyytyväisin mielin. Uuden lain tullessa voimaan ns. villi karhun-

metsästys, jota on voimakkaasti arvosteltu, tulee loppumaan.

Uusi metsästyslaki on otettu metsästäjien keskuudessa vastaan tyytyväisin hyrinoin. On kuitenkin eräs asia, johon maamme metsästäjät — ainakin valtaosa — olisivat puuttuneet, ja se on kanahaukkakysymys. Muutama vuosi sitten, taisi olla edellisen hallituksen aikana, kanahaukka rauhoitettiin. Metsästäjien mielestä tämä oli suuri virhe. Kanahaukkakanta onkin kasvanut vuosien varrella niin suureksi, että siitä on tullut suuri uhka maamme pienriistakannalle. Erityisesti talvehtivat kanahaukat tappavat pienriistaa talven mittaan mahtavat määrät. Yksi kanahaukka voi tappaa talven aikana enemmän kuin pienen pitäjän koko metsästäjäväki. Kanahaukkakannan kasvu uhkaa kanalintukantamme olemassaoloa enemmän kuin moni arvaakaan. Erityisen suuren loven kanahaukat tekevät fasaani- ja peltopyyalueilla. Monet tarhaajat ovat todenneetkin tarhauksen jatkamisen aivan turhaksi kanahaukkakannan kasvun myötä. Fasaani- ja peltopyytarhaajille koituu vuoden varrella mittavat taloudelliset tappiot haukkojen tihutöitten takia. Valtaosa metsästäjistä vaatiikin, että kanahaukkakantaa on päästävä verottamaan. Paras ratkaisu olisi talvehtivan kannan karsiminen, kuten riistanhoidon ammattilaiset ovat useasti esittäneet.

Herra puhemies! Kuten aiemmin totesin, nyt käsiteltävänä olevaa lakiesitystä on voimakkaasti ennakkoon arvosteltu. Mielestäni tässä arvostelussa on ollut paljon mukana tietämättömyyttä ja vahvaa tunnelatausta. Julkisuudessa on mm. vaadittu, että suurpedot tulisi rauhoittaa vuoteen 2000 saakka. Jos näin meneteltäisiin, se tietäisi suurpetokannan hallitsematonta kasvua, jonka seuraamukset olisivat arvaamattomat.

On myös vaadittu, että lyijyhaukien käyttö tulisi kieltää, samoin kevät- ja hämärä metsästys. On myös vaadittu vesilinnustuksessa, että noutavan koiran tulisi olla pakollinen. Nämä esitykset ovat oikean suuntaisia, mutta sellaisenaan lakitekstiin sopimattomia. Sen sijaan suosituksenomaisina niitä voi noudattaa ja niitä on jo toki noudatettukin.

Tietyt tahot ovat vaatineet suuriäänisesti myös, että vanha-aikaisesta haittaeläin-käsitteestä tulee luopua ja samalla mm. harakka rauhoittaa. Voin metsästyksen harrastajana ja tämänhetkisenä Eduskunnan eräkerhon puheenjohtajana varmasti luvata, että harakkaa ei tulla hävittämään metsästäjien toimesta sukupuuttoon. Toivottavasti tämä tieto rauhoittaa niitä

tahoja, jotka harakan puolesta ovat tänä päivänä huolissaan.

Julkisuudessa on ollut myös esillä kirjelmiä, joissa on haalittu voimia kokoon kansanedustajien painostamiseksi. On myös välytelyä, että maa- ja metsätalousministeriön virkamieskuntaa olisi painostettu, ja mikä ihmeellisintä, vieläpä kolmen tämän hallituksen ministerin toimesta. Luulisi näillä ministereillä olevan omalla sektorillaan riittävästi puuhaa ilman edellä mainittua painostuskampanjaa. Tällainen painostaminen on kovasti vierasta metsästäjien keskuudessa. Se ei kerta kaikkiaan sovi todellisille luonnossa liikkujille ja luonnon ystäville.

Herra puhemies! Suomen noin 300 000 metsästäjää, naista ja miestä, ovat harrastajajoukko, jolle syksyiset eräretket ovat eräitä vuoden kohokohtia. Metsästäjistä on useasti annettu kuva, että me olemme lahtareita ja tappajia, joille vain hillitön ampuminen kuuluu metsästysretkien sisältöön. Tällainen kuva on kuitenkin kovasti virheellinen. Tämän päivän metsästäjä on mitä suurimmassa määrin todellinen luonnonystävä, luonnonsuojelija. Luonnossa liikkuminen, matkavien maisemien ihaileminen ja rakotulilla istuminen ovat jo itsessään ne elementit, joiden takia eränaiset ja -miehet viikonloppu toisensa jälkeen lähtevät saloille samoilemaan. Tietysti silloin, kun kaiken tämän lisäksi sattuu kohdalle riistaa ja onnistuu vielä reppuun jotakin saamaan, on eräretki ollut täydellinen.

Metsästäjät ovat odottaneet vuosia uutta metsästyslakia. Nyt hallitus on sen antanut. Omalta osaltani tuen esitystä ja uskon, että myös metsästäjäkunta ottaa sen avosylin vastaan, kun se tulee eduskunnasta.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lehtosaaren maalailemasta metsästyksen ihanuudesta eivät maattomat metsästäjät pääse aina osalliseksi. Sen takia siitä on syytä täällä ja valiokunnassa aikaan puhua.

Entisessä laissa niin kuin nykyisessäkin on 44 §:ssä valtion metsästysalueen vuokraamisesta puhuttu paikallisen väestön etusijalle asettamisesta siltä osin kuin sillä ei ole muutoin kohtuullista metsästysmahdollisuutta. Hyvin useasti on tätä tulkittu niin, että on vuokrattu sellaisille seuroille, joilla on jo maaomistuksen pohjalta metsästysoikeus. Jotkut juoksevat henkitorissaan kolmen neljän hirven perässä, ja on ihmisiä, jotka eivät saa metsästysmahdollisuutta käytännössä ollenkaan. Eli valtion metsälöiden merki-

tys on erittäin keskeinen. Sen takia epävarmuus lain tulkinnassa jää edelleen olemaan.

Maattomien kannalta olisi tärkeätä irrottaa tämä asia puhtaasti maanomistuksesta ja perustaa kalastuslain mukaisten kalastusaluejärjestelmien kaltaiset metsästysalueet, jotka voisivat koota metsästyksen harrastajat, niin maattomat kuin maata omistavat, yhteen. Kyllä tätä pitäisi samalla tavalla kuin kalastuslain puolella pohtia.

Maattomien ja yleensäkin jokamiehenoikeuksien kannalta huolestuttava asia on riistanhoitoalueeseen liittyvä määräys, 38 §, jossa maa- ja metsätalousministeriö voi päätöksellään kokonaan kieltää alueella liikkumisen. Vaikka ymmärrämme kaikki, että riistaeläinten lisääntymisaikaan täytyy olla tiettyä varovaisuutta, niin kun riistaeläinluetteloä katsoo, löytyy kovin herkästi sellaisia riistaeläimiä, joiden perusteella voidaan lähteä rajoittamaan jokamiehenoikeuksia virkamiespäätöksillä, ja se on hyvin suuri vaara.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lehtosaari sanoi puheensa alkuosassa, että yksi kanahaukka tappaa riistaa enemmän kuin pienen kylän metsästäjät. Häneltä jäi ottamatta huomioon, että vika saat- taakin olla metsästäjissä eikä kanahaukassa. Eli herää kysymys, minkälainen metsästäjien on ampumataito ja -kunto, jos näin on todella päässyt tapahtumaan.

Ed. K a s u r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lehtosaari maalaili kauniisti, kuinka ammattitaitoisia ja rauhanomaisia metsästäjät yleensä metsässä liikkueensa ovat. Olen kuitenkin entisessä elämässäni säännönmukaisesti tottunut siihen, että kun sorsanmetsästyskausi syksyllä alkoi, niin poliklinikalle tuotiin miehiä, joille oli haulipanokset tyhjennetty selkämukseen tai takamukseen. Tietysti riippui meidän ammattitaidostamme, miten me hoidimme tämän puolen mahdollisimman hyvin. Mutta kun sitten kysyttiin asianosaisilta, mikä tämän aiheutti, niin yleinen selitys oli se, että minä luulin, että se on lintu. Toivottavasti uusi metsästyslaki tuo kaikkine säännöksineen ja määräyksineen myös säädöstasolla sen suuntaiset pelisäännöt, että tällainen haulipanosten tyhjentäminen naapurin, metsästäjän, takalistoon ainakin vähenee.

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kasurista ei varmaan voi vakuut-

taa siitä, että nimenomaan tällä lailla vähenisi haulipanosten osuminen jonkun takalistoon, mikäli ne on sinne tarkoitettu. Kokonaan toinen kysymys on, että lieenee hieman kohtuutonta lisätä metsästäjien syntitaakkaa tuomalla tänne monenlaisia tarinoita.

Herra puhemies! Minä pyysin vastauspuheenvuoron ed. Rajamäen puheenvuoron johdosta. Sanoisin ed. Rajamäelle, että hän nyt turhaan kytkee maanomistuskysymyksen näin voimakkaasti metsästykseseen. On sanottava niin, että se, ettei omista maata, ei ole suomalaisessa yhteiskunnassa ollut suurikaan metsästyksen este. Meillä on valtion omistuksessa runsaasti maata, joka on tarjolla myös metsästäjille. Lisäksi metsästyseurat muodostuvat henkilöistä, joista läheskään kaikki eivät ole maanomistajia. Suomalainen maanomistaja luovuttaa maansa metsästystarkoitukseen varsin mielellään. Uudistuva lainsäädäntö merkitsee siihen helpotuksia. Näin ollen tämä tuska on poistumassa, jos sitä koskaan on ollutkaan.

Ed. Lehtosaari (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Ed. Luukkaisen puheenvuoron johdosta totean, että kun sanoin, että kanahaukka saattaa todella verottaa noin paljon riistaa, se pitää kyllä paikkansa. Olin pari viikkoa sitten käymässä erään fasaanitarhaajan luona ja hän kertoi, että häneltä menee 300 fasaania joka vuosi kanahaukan suuhun. Jos se vielä söisi, mutta se tulee sinne tappaakseen. Tämä on valitettavasti tosiasia. Sen takia metsästäjät haluavat, että kanahaukakanta pysyisi tietyissä rajoissa, ettei näin suurta tuhoa, myös taloudellista tuhoa, syntyisi.

Ed. Kasurinen sanoi aivan oikein, että ikäviä tapahtumia sattuu metsästyskauden aikana. Mutta niitä sattuu kuitenkin, kun ottaa huomioon ne 300 000 metsästäjää, varsin vähän. On todettava, että tällainen uutinen, kun haulipatruuna on osunut metsästäjäkaverin takalistoon, ylittää kyllä uutiskynnyksen. Jokainen tällainen uutinen on etusivun juttu. Todettakoon, että metsästäjien taito ja moraali ovat erittäin korkeat. Siitä kiitos meidän järjestöillemme ja metsästyseuroillemme, jotka ovat tehneet erittäin hyvää työtä. Mutta yksikin tapaturma, yksikin vahinko, on liikaa.

Ed. Näsi: Herra puhemies! Eduskunnan käsiteltävänä on pitkään valmisteltu hallituksen ehdotus uudeksi metsästyslaiksi. Laki ja siihen liittyvät myöhemmin annettavat asetukset tule-

vat tiukentamaan petojen metsästyssääntöjä, lopettavat, jos näin menee, karhun kevätpyynnin koko maassa sekä kieltävät kettujen myrkkypyynnin ja aseiden kuljettamisen moottorikelkassa. Laki sallii kettujen jalkanarupynnin, riekkojen ansapynnin, hetitappavien rautojen käytön sekä riistatarhojen ja riistanhoitoalueiden perustamisen.

Eduskunta päättää tänään lakiehdotuksen lähettämisestä maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmisteltavaksi. Tässä yhteydessä on paikallaan esittää muutamia perusteltuja kommentteja lakiehdotuksesta lähinnä Pohjois-Suomen väestön ja, jos sallitaan, Paliskuntain Yhdistyksen puheenjohtajana myös porotalouden eli todellisen elinkeinon näkökulmasta.

Pohjois-Suomen asukkaiden vapaa oikeus metsästää valtion mailla on vanhaa perua. Tasavallan metsästyslainsäädännössä on tämä yleistöinen oikeus aina tunnustettu. Lakiehdotuksen mukaan on paikallisella asukkaalla Lapin läänissä ja eräissä Oulun läänin pohjoisosien kunnissa oikeus metsästää kunnassa olevilla valtion mailla. Tältä osin lakiehdotus on hyvä.

Ed. Rajamäki kritikoit tätä vapaata metsästys-oikeutta ottamalla esimerkiksi rovaniemeläisen varatuomarin ja sodankyläläisen ylikuulnantin. Mikäli oikein ymmärsin, hän piti kohtuuttomana, että näillä henkilöillä olisi sanottu vapaa metsästysoikeus. Kysynpä tähän, miksi ei olisi oman kunnan alueella. Hehän ovat siellä kotipaikan omaavia, hakeutuneet tuohon elämänpäi-riin, ovat ilmeisesti ulkoilu-, liikunta- ja metsästyssuuntaisia henkilöitä, ja se kuuluu todella heidän sikäläiseen elämänlaatuunsa ja viriketoimintaansa. Hehän eivät ilmeisesti käytä esimerkiksi Oopperatalon palveluja, vaikka maksavat tuon tunnetun laitoksen tuntuja kustannuksia veronmaksajina osaltaan.

Ehkäpä tämä kritiikki olikin peräisin maattomien metsästäjien ongelmasta, ja siinä olen toki vakavalla mielellä paljon samaa mieltä. Kuitenkin tuota kysymystä voidaan lähestyä niin, että kun yleensä elämässä harrastukset, ovatpa ne golfia, ratsastusta tai metsästystä, on harrastajan itse kustannettava ja maksettava, niin mikään ei estä kehittämästä asioita tähän suuntaan. Tietysti näin lappilaisena sanoisin, että asiahan on hoidettu sillä, kun muuttaa Lappiin asumaan. Tervetuloa!

Karhun kevätpyynti poronhoitoalueella tulisi edelleen säilyttää, koska se estää parhaiten porotalouteen liittyviä petovahinkoja ja on samalla osa vanhaa pohjoista pyyntiperinnettä. Pyynti-

ajaksi riittää kuitenkin pelkästään toukokuun aika, jolloin on lumi maassa ja seurattavan otuksen jäljet ovat hyvin luettavissa ja nähtävissä. Paliskuntain Yhdistys ja Lapin riistanhoitopiiri ovat yhteisessä kannanotossaan korostaneet pohjoisen karhunmetsästyksen luonnetta. Siihen kuuluvat laajat, useamman kunnan alueille kuuluvat metsästyksmaat ja karhun seuraaminen usein pitkiäkin matkoja odottamattomiin suuntiin. Mielekkääseen pyyntiin tarvittava metsästysoikeus tulisikin säätää tämän periaatteen mukaisesti. Turvaamalla metsästäjäkunnalle mahdollisuus karhun metsästyksen mielekkäällä tavalla voidaan parhaiten varmistaa alueelle sopiva karhutiheys, perinteinen pyyntikulttuuri ja ennen kaikkea myös valvottu, laillinen toiminta.

Kettukannat ovat ryöstäytyneet hallinnasta pohjoisissa erämaissa. Voimakkaat pyyntikeinot ovat tarpeen kannan kurissa pitämiseksi pelkästään riistanhoidollisista syistä. Jalkanarupyyntiä on tehostettava siviilisaation läheisyydessä, ja myrkkypyynti tulisi sallia poronhoitolaissa tarkoitettulla, erityisesti poronhoitoa varten varatulla alueella asutuskeskusten ulkopuolella ns. erämaissa. Pyyntiajaksi soveltuisi esimerkiksi aika 1.12.—31.3.

Erityisluvat tuhoa tuottavien suurpetojen — niitäkin on — poistamiseen on myöntänyt maa- ja metsätalousministeriön tähän saakka. Sairaiden petojen kohdalta hävittämisestä on päättänyt poliisipiirin päällikkö. Erityisluvista päättäminen voisi olla sekä tuhoa tuottavien että sairaiden eläinten osalta kokonaisuudessaan paikallisella poliisipiirin päälliköllä, joka päättäisi myös hävittämisessä noudatettavista menettelytavoista. Näin joustavasti ja nopeasti vältettäisiin tuntevia porovahinkoja.

Voimassa olevan lain mukaan virantoimituksessa olevilla henkilöillä ja poromiehillä poronhoitotöissä on oikeus kuljettaa asetta moottorikelkassa. Poromiesten aseenkuljetusoikeus on erittäin tarpeellinen poroelon suojaamiseksi sairaiden ja haavoittuneiden, mm. liikenteen kynsistä karkuun päässeiden porojen lopettamiseksi. Poromiesten aseenkuljetusoikeus tulee säilyttää entisenlaisena ja laajentaa koskemaan nykyisin poronhoitotöissä käytettäviä kaikkia maastojoneuvoja.

Arvoisa puhemies! On toivottavaa, että maa- ja metsätalousvaliokunta, jolle eduskunta tämän lakiesityksen lähettäneen, valmistellessaan esitystä ja laatiessaan asiasta mietintöä eduskunnalle kuuntelee riittävästi päteviä asiantuntijoita myös

Pohjois-Suomen suunnasta. Erityisesti on toivottavaa, että eduskunta tätä lakia hyväksyessään ottaa riittävästi huomioon maan eri osissa vallitsevat, toisistaan suurestikin poikkeavat olosuhteet ja ennen kaikkea myös elinkeinolliset tarpeet.

Aivan lopuksi, mitä tulee metsästämiseen luonnonsuojelualueilla, josta lain 9 §:ssä on määräykset, on toki kannatettavaa tämä pääsääntö, että luonnonsuojelulain mukaisten luonnonsuojelualueiden käyttöä voidaan tarpeen ja terveen järjen mukaan rajoittaa. Tämähän soveltuu erittäin hyvin pienehköille suojelualueille, mutta huonommin nimenomaan Lapin olosuhteisiin. Suojelualueethan siellä ovat jättiläismäisiä: Urho Kekkosen kansallispuisto on noin 2 500 neliökilometriä, Lemmenjoki samaa suuruusluokkaa, Ounas — Pallas lähestulkoon samaa suuruusluokkaa. Lisäksi kun puhutaan näistä asioista, on aina muistettava, että Lapin pinta-alasta on noin 30 prosenttia eriasteisten alkuperäisluonnon suojelun rajoitusten piirissä ja että tämän tasavallan alkuperäisluonnon suojelun pinta-alasta sijaitsee Lapin läänin alueella peräti 90 prosenttia. Siksi on välttämätöntä, että poronhoidon, metsästyksen, kalastuksen, marjastuksen, sienestyksen ja luonnossa liikkumisen perinteelliset käyttöoikeudet pysyvät paikallisella väestöllä.

Sitten metsästyskulttuurista. Täällä on asiaan puututtu ja etsitty mallia myöskin ulkomailta. Sitä asiaahan ohjaavat Suomessa perinteet ja laki. Riista on uusiutuva luonnonvara, ja lähtökohtana täytyy olla riistakantojen kestävä käytön. Tätä käyttöä ei kuitenkaan yksistään säädetä metsästyksellä, vaan riistan ympäristöön kohduttu maankäyttö — maatalous, metsätalous, tieverkon rakentaminen — vaikuttaa hyvin ranskasti riistakantoihin ja toki myöskin riistanhoito.

Mielestäni meidän tulisi toimia metsästyskulttuurin ja lainsäädännön kehittämisessä siihen suuntaan, että emme yksipuolisesti asettaisi pelkästään metsästystä tämän asian vastuutekijäksi, vaan katsellaan kaikki riistakantojen kestävä hoitoon tähtäävät toimenpiteet ja pyritään sovittamaan nämä yhteen siten, että samalla kun riistakannat vahvistuvat suomalainen metsästyskulttuuri myöskin edistyy ja kehittyy.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Kun olen kuunnellut tätä keskustelua, niin entistä vakuutuneempi olen siitä, että pohjimmiltaan tässä todella on kysymys ihmisen ja luonnon hyvin

monipuolisesta ja herkästäkin suhteesta. Täällä on tuotu keskustelussa esiin metsästyksen ympäristönäkökohtia niin voimakkaasti, että voin, arvoisa puhemies, mielestäni hyvin perustellusti kannattaa ed. Luukkaisen tekemää ehdotusta, että maa- ja metsätalousvaliokunnan tulisi pyytää tästä esityksestä ympäristövaliokunnan lausunto.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Pari asiaa.

Ensinnäkin kun taannoin tein hallitukselle kirjallisen kysymyksen, jonka otsikko oli suunnilleen se, "mitä hallitus aikoo tehdä yhä kasvavan kulkukissakannan nitistämiseksi maaseudulla", niin jälkepäin ajattelin, että on varmasti hyvin hauskaa monella, kun näkevät sen tässä pöydällä. Joku voi ajatella sitäkin, että siinä nähdään runsaiden kyselyjen taso. Mutta minä olen tässäkin tilaisuudessa ollut tyytyväinen, että siihen on kiinnitetty muidenkin taholta huomiota. Minulla on nimittäin oma tila, tai torppa se oikeastaan on, Ikaalisissa. Siellä oli ensinnä 2—3 kulkukissaa. Viime kesänä siellä oli jo 6—8. En ihan tarkkaan tiennyt, montako niitä oli, kun ne eivät pysyneet koskaan paikallaan, että olisi voinut laskea niitä. Seuraavana kesänä niitä saattaa olla 10. Sen sijaan lintukannat, nimenomaan pienlinnut, jopa pääskysset, ovat kadonneet kokonaisuudessaan, koska tällaiset villikissat, joskin niistä on tietysti hyötyä hiiri- ja myyräkannan tuhoamisessa, eivät siivekkäitäkään säästä. Nimenomaan autiotaloissa maaseudulla nämä ovat lisääntyneet valtavasti ja tulevat olemaan tulevaisuudessa nimenomaan pienlintukannan tuho, jos niihin ei kiinnitetä huomiota. Ei sen lainsäädännöllisesti tarvitse tapahtua, mutta ainakin metsästäjät saisivat ryhtyä niitä tuhoamaan oikein systemaattisesti.

Sitten toinen asia, riekon ansapyynti pohjoisessa luontaiselinkeinoalueilla. Minun mielestäni se pitäisi sallia. Minä en ihan tarkkaan tiedä, miten tämä laki ja ehkä tuleva asetus tähän suhtautuu, mutta ansapyynti on tärkeätä sikäli, että esimerkiksi ravintolat ja ostajat eivät kovin mielellään osta ammuttua lintua, vaan nimenomaan ansapyyntillä pyydetty riekko on arvokkaampi. Koska se on ollut yleinen tapa niillä suunnilla, riekon ansapyynti pitäisi edelleenkin säilyttää.

Ed. Kasurinen: Arvoisa puhemies! Henkilökohtaiset kokemukseni metsästyksen alueel-

ta liittyvät lähinnä metsästyksen tulosten nauttimiseen käytännössä, muutoin rakastan kyllä luonnossa liikkumista. Mutta tämä lähetekestelussa oleva esitys metsästyslaiksi on käsitykseni mukaan valmisteltu maanomistajien ja aktiivimetsästäjien toiveiden mukaisesti. Se, onko tämä toimiva laki käytännössä, kun tämä näkökulma otetaan huomioon, tulee tietysti esiin sen jälkeen, kun valiokunta on oman työnsä tehnyt ja kun asetus on valmisteltu ja lakia käytännössä lähdetään toteuttamaan.

Ennen kaikkea minua tämän lainsäädännön yhteydessä huolettaa nk. jokamiehen- ja jokanaisenoikeudet, heidän jotka eivät liiku luonnossa metsästys tarkoituksenaan.

Lain 38 §:ssä määritellään riistanhoitoalueet. Samassa pykälässä säädetään liikkumisesta riistanhoitoalueella. Asianomaisessa pykälässä todetaan: "Liikkumista riistanhoitoalueella voidaan rajoittaa siten, että liikkuminen on ilman maanomistajan lupaa sallittu teillä, poluilla ja muilla kulkemista varten merkityillä alueilla. Riistaeläinten lisääntymisaikana voidaan kokonaan kieltää alueella liikkuminen ilman erityistä oikeutta tai alueen omistajan lupaa."

Kun lupa viime kädessä käsitellään maa- ja metsätalousministeriössä, voi hyvin kuvitella, että tässä piilee myös se vaara, että luvasta tulee mielivallan väline silloin, kun halutaan puuttua nk. jokamiehenoikeuksiin. Elikkä pykälään kirjoitettuna tämä asia näyttää selvältä ja hallituksen tahto selvältä ja toimivalta, mutta pelkään pahoin, että kyseinen pykälä muodostuu käytännön elämässä esteeksi joustavalle liikkumiselle. Valiokunnan tulisiakin omassa käsitelyssään paneutua erityisesti tähän kysymykseen.

Toinen näkökulma, joka tähän asti käydyssä keskustelussa on tullutkin jo esille, on nimenomaan nämä ns. maattomien metsästäjien oikeudet. Siinä suhteessa on myös pelkona se, että nimenomaan maanomistus muodostaa sen rajan, jolloin kukin tätä harrastusta haluava voi sitä harjoittaa joko rajoitettuna tai kuinka laajasti se sitten maanomistajille tuleekaan.

Yleensäkin kiinnitän lopuksi huomiota vain siihen, että luonnossa liikkuvien — meitä siellä on monenlaisia, on niitä jotka metsästävät, niitä jotka kalastavat, niitä jotka käyvät marjastamassa tai muutoin nauttivat suomalaisen luonnon rauhasta ja läheisyydestä — tulisi olla sopu-soinnussa toistensa kanssa. Se kuitenkin on lähinnä asennekasvatuksen puolella oleva asia. Sitä ei voida lainsäädännöllä ohjata, ja se jää-

köön myös meidän jokaisen sydämelle, joka näistä asioista on kiinnostunut.

Ed. S-L. Anttila merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L o u v o : Arvoisa puhemies! Näinä taloudellisen ahdingon ja yleislakon uhkaamina päivinä voi tuntua turhanaikaiselta puhua valio-kuntaan nyt lähetettävästä uudesta metsästyslakiehdotuksesta. Se on kuitenkin merkittävämpi asia kuin moni luuleekaan.

Kun kymmenen vuotta sitten keskustelimme täällä metsästyslakiin tehdystä pienemmästä muutoksesta, totesin, että suhtautuminen eläin-kuntaan ja eläinten suojeluun osoittaa länsi-maisen sivistyksen tämänhetkistä tilaa. Se, miten sallimme tällä hetkellä kohdella eläimiä, heijastelee jossain määrin suhtautumistamme eri puolilla maailmaa tapahtuviin ihmisiin kohdistuviin kidutuksiin ja vapauden rajoituksiin. Olen edelleen samaa mieltä. Siksi metsästyslakiesitys on periaatteellisesti hyvin merkittävä, ja haluankin saatteeksi esittää joitakin ajatuksia.

On myönnettävä, että lakiesitys korjaa monia epäkohtia eläinten käsittelyssä ja on vuosia kestävä komiteatyön ja käsittelyn aikana paljon parantunut. Enää ei esimerkiksi esitetä myrkkypyyntiä sallittavaksi niin kuin vielä kymmenen vuotta sitten. Kuitenkin lakiesityksessä on sellaisia kohtia, jotka mielestäni eivät ole nykyaikaa ja joita siksi toivon valiokunnassa korjattaviksi. Muuten tätä esitystä ei voi hyväksyä. Kuvaavaa on, että siitä jouduttiin hallituksessakin äänestämään.

Haluan aivan luettelonomaisesti mainita muutamia minun mielestäni tärkeimpiä puutteita.

Ensinnäkin rauhoittamattomien lintujen luettelo, niin kuin täällä on monasti jo mainittu, olisi lakiesityksestä poistettava. Tänäänkin mustarastas on käynyt ilahduttamassa eduskunnassa työskenteleviä eduskunnan sisäpihalla kasvavassa pihlajassa samoin kuin harakkapariskunta. En hyväksy, että esimerkiksi nämä linnut siitä vain voitaisiin tappaa. Tiedän myös kokemuksesta, että esimerkiksi varis on mitä älykkäin ja seurallisin luontokappale. Vuosia sitten tyttäreni toi kotiin eläinlääkärimieheni parannettavaksi nuoren variksen, jonka siipi oli murtunut. Siipi ei täysin parantunut, ja Jaska-varis jäi vuosiksi pihapiiriimme kaikkien lemmikiksi.

Jos esimerkiksi variksista tai kalalokeista tai puluista on jossain tapauksessa todellista haittaa, luonnonsuojelulain 14 § antaa mahdollisuuden myöntää jopa tappolupia yksittäisiin ongelmatapauksiin. Ongelmissa vain usein on kysymys ihmisen huolimattomuudesta, kuten kaato-paikoilla huonosti hoidetusta orgaanisen jätteen käsittelystä, joka houkuttelee lintuja sankoin joukoin ikään kuin ruokintapaikalle.

Lakiesityksessä ei enää näitä lintuja sentään nimetä haittaeläimiksi, vaan ne ovat vain rauhoittamattomien lintujen luettelossa.

Toinen mielestäni tärkeä asiakokonaisuus, johon valiokunnan tulisi erityisesti perehtyä ja sitä myös tarkentaa, on vesilintujen metsästystä koskevat säädökset. Vesilintuja metsästettäessä olisi päästävä lyijyhauleista, kuten täällä myös on moneen otteeseen todettu. Kansallislintumme laulujoutsenen lyijymyrkytykset ovat liian surullista kuultavaa.

En voi myöskään ymmärtää, miten metsästäjä voi nähdä pimeässä niin, että pystyy ampumaan lintuja ja vielä oikeaa lajia. Suomenlahden rannalla sijaitsevassa kesäpaikassamme ampuminen alkaa illalla usein silloin, kun itse en näe poimia edes marjoja. Tiedän, että metsästäjät sanovat, että linnut ovat päivällä ulapalla ja vasta illalla rantavesissä, mutta tuskin metsästäjätäkään pimeässä voivat nähdä ja erottaa, että laji on varmasti oikea, niin että eivät ampuisi rauhoitettuja lintuja. Lakiesityksestä pitäisi selvästi käydä ilmi, että pimeässä ei saa ampua.

Myös mielestäni vesilintujen kevätmetsästys pitää kieltää. Tässäkin metsästäjät puolustautuvat sillä, että he ampuvat vain koiraita ja meillä harvinaisista hanhista vain muuttolintuja. Suomi on kuitenkin allekirjoittanut, tosin varauksin, monia kansainvälisiä sopimuksia, mm. Bonnin sopimuksen, jossa käsitellään muuttolintujen suojelua. Tähän ja muihinkin sopimuksiin vedoten Pohjoismaiden neuvoston ympäristövaliokunta teki aloitteen muuttolintujen pyynnin vähentämisestä Välimeren maissa. Näissä maissaan kuolee vuosittain 750 miljoonaa meidän muuttolintuamme. Aloite hyväksyttiin pari viikkoa sitten Århusissa. On vaikea mennä syyttämään toisia, kun omat jauhotkaan eivät ole puhtaat.

Vesilintuja ei saisi myöskään metsästää ilman koiraa. Jos allergian takia ei voi pitää omaa koiraa, voihan naapurin tai ystävän lintukoira lainata, ja tähänhän metsästäjät ovat viime aikoina pyrkineet.

Mainitsemassani Pohjoismaiden neuvoston aloitteessa painotettiin myös EY:n lintudirektiiveihin ja Bernin sopimukseen vedoten, ettei epäspesifisiä pyyntivälineitä, kuten verkkoja, saisi käyttää lintujen pyynnissä, koska tällöin rauhoitettujakin lintuja joutuu saaliiksi. Aivan samalla perusteella tulisi myös raudalla pyynti ja silmukka-ansat kieltää. Näiden kieltämiseen on myös selvät eläinsuojelulliset perusteet. Ed. Väinö Saario väitti, että nämä pyyntimenetelmät olisivat tuskattomia, mutta itse en tätä aivan usko. Ainakin tämä asia pitää selvittää.

Vielä lopuksi kissasta. Puhuin siitä jo kymmenen vuotta sitten, ja onhan lakiesityksessä sentään tapahtunut asiaan parannusta. Kuitenkaan mielestäni tämä ei vielä riitä. Kissa on edelleen lainsuojaton. Kissa on kotieläin, eikä sitä saa mielestäni metsässäkään ampuu.

Arvoisa puhemies! Toivon, että valiokunta voisi tehdä ainakin nämä pienet muutokset ja korjaukset. Tietenkin muutoksia ja korjauksia olisi vielä muitakin, kuten mainittu uhanalaisten lajien poistaminen riistalajiluettelosta sekä suurpetojen metsästystapojen siistiminen lakiesitystä pitemmälle. Myös tulisi selvästi painottaa, että metsästys esimerkiksi lintujensuojelualueella olisi kiellettävä. Näin on tapahtunut tänä vuonna Suomen arvokkaimmalla lintujensuojelualueella, Parikkalan Siikalahdessa, lääninhallituksen päätöksellä. Tämä on mielestäni hyvä ennakkotapaus.

Kuitenkin kaiken kaikkiaan voi olla tyytyväinen, että asenteet eläinsuojelussa ovat esimerkiksi kymmenessä vuodessa huomattavasti muuttuneet, niin metsästäjien kuin meidän muidenkin. Minusta tuntuu, että nyt eduskunta voisi olla valmis tekemään esittämiäni pieniä mutta eläinsuojelun kannalta erittäin tärkeitä muutoksia. Toivon sitä sydämestäni.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsitteley keskeytetään.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan:

16) Hallituksen esitys n:o 308 vuoden 1992 neljänneksi lisätalousarvioksi

talousvaliokuntaan:

17) Hallituksen esitys n:o 309 laeiksi sijoitusrahastolain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

18) Hallituksen esitys n:o 310 laiksi luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta

sivistysvaliokuntaan:

19) Hallituksen esitys n:o 311 laiksi oppisopimuskoulutuksesta

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

20) Hallituksen esitys n:o 312 laeiksi eläkesäätiölain 8 ja 9 §:n, merimieseläkelain 35 ja 42 §:n sekä työttömyyskassalain muuttamisesta

21) Hallituksen esitys n:o 313 laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta sekä kuntoutusrahalain 9 §:n muuttamisesta ja kuntoutusrahalain 14 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Sairausvakuutuslakia ehdotetaan heikennettäväksi siten, että etuudet pienenevät kaiken kaikkiaan 1 150 miljoonaa markkaa ensi vuonna. Sairas ihminen joutuu helpommin työttömäksi, ja työtön ihminen sairastuu muita helpommin. Erityisesti henkiset paineet lisäävät työttömän ihmisen sairastumista mielenterveydellisiin ongelmiin mutta myös moniin psykosomaattisiin sairauksiin ja ihan fyysisiin sairauksiin. Tätäkin on viime aikoina selvitetty.

Nyt ovat tulosopimusneuvottelut käynnissä, mutta jostakin minulle tuntemattomasta syystä sairausvakuutuslain muutosesitys ei lainkaan ole ollut näiden neuvottelujen kohteena. Aikaisemmin ammattiyhdistysliike on seurannut hyvinkin tarkasti sitä, mitä sairausvakuutuslailla tehdään,

mutta jostakin syystä se tällä kertaa ei ole kiinnostunut. Näillä perusteilla, joita alkuun sanoin — sairas jää helpommin työttömäksi ja työtön sairastuu muita helpommin — olisi ollut mitä suurin ja kipein tarve ottaa myös tämä ehdotus mukaan näihin neuvotteluihin, koska se, mitä eduskunta näistä asioista on sanonut, ei ole riittänyt hallitukselle ja sen takia tarvitaan ulkopuolista tukea sille, että eduskunnan tahto toteutuu. Tämä heikkous johtuu tietysti eduskunnasta itsestään eikä mistään muusta.

Viime syksynä, niin kuin hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, eduskunta vastauksessaan silloiseen sairausvakuutuslain heikentämiseen edellytti, ettei hallitus enää toimenpiteillään heikennä sairausvakuutuksen korvaustasoa. Tämän jälkeen eduskunnassa on käsitelty 1. syyskuuta voimaan tulleet heikennykset, ja nyt hallitus vain lakonisesti toteaa esityksen perusteluissa, että valtiontaloudellisista syistä edellä mainitut, siis 1 150 miljoonan markan sairausvakuutusmenojen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet, ovat kuitenkin välttämättömiä. Tällä lauseella hallitus kuittaa sen, mitä eduskunta on edellyttänyt.

Jos kukaan muu ei sairaista ihmisistä kannu huolta, eduskunnan on se tehtävä. On tietysti selvää, että eduskunta on ensisijainen paikka, missä nämä asiat pitääkin hoitaa, koska tässä on kysymys lainsäädäntöasiasta, kuten tietysti myös työttömyysturvalaissa on. Totta kai ensisijainen vastuu tästä on, että eduskunta huolehtii, ettei hyväksytä lakia, jota hallitus nyt esittää. Jos se on eduskunnan tahto, mitä viime syksynä sanottiin, eduskunnan on nyt näytettävä viimeinkin, kuka on isäntä talossa, kun puhutaan sairaiden ihmisten etuuskien heikentämisestä. (Ed. Aittoniemi: Jätetään lepäämään!) — Tämä on eräs näkökohta, joka asiaan liittyy ja voidaan osittain ainakin tehdä.

Hallitus on sairauspäivärahoja leikannut jo kahdesti, ja nyt niitä esitetään leikattavaksi kolmannen kerran. Viime vuonna yleinen korvaustaso oli 80 prosenttia, tämän vuoden alusta 75 prosenttia, syyskuun alusta 70 prosenttia, ja nyt hallitus ehdottaa pudotettavaksi tämän prosentin 66:een.

Sairauspäivärahassa on kaksi taitekohtaa. Kun palkka on noin 9 400 markkaa kuukaudessa, viime vuonna yli menevältä osalta sai 50 prosenttia, vuoden alussa 45 prosenttia ja syyskuun alussa 40 prosenttia. Jostakin kummallisesta syystä hallitus ei esitä tätä taitekohtaa leikatavaksi. Kuitenkin 5 prosenttiyksikön leikkauk-

sella tästä prosentista saataisiin säästöä 35 miljoonaa markkaa.

Sairauspäivärahassa on myös toinen taitekohta. Se on noin 15 800 markan kuukausipalkan kohdalla. Yli menevältä osalta päivärahaa karttui viime vuonna 30 prosenttia, vuoden alusta 25 prosenttia. Syyskuun alussa, kun tehtiin leikkaus, tähän ei puututtu. Ensi vuoden alusta hallitus ei edelleenkaan esitä, että tähän kohtaan puututtaisiin. Tämä on mielestäni ällistyttävää.

Meillä oli viime vuonna kaksi henkilöä, jotka saivat 2 000 markkaa päivässä sairauspäivärahaa, siis 50 000:ta markkaa kuukaudessa, ja heillä on ollut vähintään 146 666 markan kuukausitulot. Mielestäni tällaisilla tuloilla sairauspäivärahaa ei tarvitse maksaa 50 000 markkaa kuukaudessa, vaikka sen korvaustaso tietysti prosentteina laskettuna ei enää ole kuin kolmannuksen luokkaa. Siitä huolimatta, jos nyt olemme leikkaamassa sairauspäivärahoja, se mistä voidaan ottaa, on se, että pannaan katto. Eivät tässä ole mitkään Ilo-sopimukset esteenä, koska melkein kaikissa Euroopan maissa on niin sairausvakuutus- kuin työttömyyspäivärahoilla katto. Näin ollen myös voisimme laittaa katon 15 800 markan kuukausitulon kohdalle. Sillä säästäisimme noin 50 miljoonaa markkaa. Jos tätä 40 prosentin kohtaa supistettaisiin, sillä voitaisiin saada loppu, jos kerran on pakko lähteä leikkaamaan näitä, ja me olemme sanelleet, että olemme valmiit yläpäästä ottamaan. Näillä kahden ylemmän taitekohdan leikkauksilla varmasti saataisiin kasaan se 220 miljoonaa markkaa, jonka hallitus nyt aikoo säästää sairauspäivärahoja pudottamalla prosentin 70:stä 66:een.

Hallitus esittää edelleen jatkettavaksi ensi vuonna lääkärin määräämien peruskorvattavien lääkkeiden 45 markan omavastuun ylittävältä osalta 40 prosentin korvausta, kun se syyskuun alkuun asti oli 50 prosenttia. Tätä me emme pidä oikeana. Erityisen vääränä pidämme sitä, että hallitus ehdottaa 80-prosenttisesti korvattavien lääkkeiden — siis lääkkeiden, joita viime vuonna vielä korvattiin 90-prosenttisesti, tämän vuoden alusta 80 prosenttisesti — korvausprosenttia pudotettavaksi 75:een. Tämä koskettaa erittäin kipeästi moniin pitkäaikaissairaisiin ihmisiin. Verenpainelääkkeet ja monet sydänlääkkeet kuuluvat tähän korvausluokkaan. Tämä on hyvin kohtalokas toimenpide ajatellen juuri pienituloisia ihmisiä.

Aivan erityisen ällistyttävä on hallituksen esitys, että vakuutetun itsensä suorittama vuotui-

nen omavastuu nostetaan 3 700 markkaan. Edustajat hyvin muistavat, että tänä vuonna on poistettu jo sairauskulujen verovähennysoikeus. Sairailta otettiin 1 300 miljoonaa markkaa tällä toimenpiteellä. Se luvattiin korvata aikuisten hammashuollolla osittain. Sehän on lykätty jo hamaan tulevaisuuteen.

Toinen asia eli pienen pieni korvaus paljon sairastaville ihmisille oli se, että lääkekustannusten vuotuista omavastuusuutta pudotettiin viimevuotisesta 3 051 markasta 2 500 markkaan. Silloin arveltiin, että tämän piiriin tänä vuonna tulisi noin 30 000 ihmistä. Nyt tilastot osoittavat, että näitä ihmisiä on noin 60 000 eli puolet enemmän. Näille ihmisille, joilla on näin paljon sairauksia, että heidän lääkekustannustensa omavastuu nousee yli 2 500 markan, kipeästi tarvittaisiin omavastuun ylittävän osan korvauksen jatkamista entisenlaisena. Tähän valtiontalous ei voi kaatua. Mutta mitä hallitus tekee? Nyt se poistaa nämä. Ilmeisesti, kun Kela ei ole pystynyt teknisesti hoitamaan asiaa ja Kelassa on neljän kuukauden ruuhkat maksujen suorittamisessa, nyt tämä ratkaistaan helposti näin, että korotetaan omavastuusuutta, jolloin ei tarvitse teknistä järjestelmää muuttaa, vaikka Kelasta on valtuutetuille jo vakuutettu, että tämä on tilapäinen ongelma ja ensi vuonna tietokonejärjestelmät saadaan kuntoon niin, että tämä pystyttäisiin hoitamaan.

Myös matkakustannusten omavastuusuutta hallitus esittää nostettavaksi 35 markasta 50 markkaan, eli edestakaiselta matkalta on 100 markkaa maksettava, vasta sen ylittävältä osalta saadaan korvausta. Vuotuista omakustannusta, joka on 700 markkaa, ehdotetaan nostettavaksi 1 500 markkaan, myös huima korotus.

Näitä hallituksen esityksiä ei voi missään tapauksessa hyväksyä.

Ei myöskään voi hyväksyä sitä, että työterveyshuollon korvausprosenttia ehdotetaan pudotettavaksi 50:stä 45 prosenttiin, koska työterveyshuolto on paljolti ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa ja sitä kautta tuo säästöä, kun sairaudet saadaan riittävän ajoissa hoitoon. Myös jos ajatellaan työajan menetystä, niin kun hoito on omalla työpaikalla taikka lähellä sitä, niin ei tule työpäivän menetystä, vaan usein nopeasti pystytään nämä hoitamaan, ja silloin kun ei ole sairasloman tarvetta, niin hoitoa saadaan ja työ voi jatkua.

Tämä on myös erittäin lyhytnäköinen esitys niin kuin koko tämä esitys. Tämä on todella lyhytnäköinen esitys, joka varmasti tulee monen-

kertaisina lisäkustannuksina takaisin. Lääkehoito esimerkiksi kuitenkin on varsin tehokas tapa hoitaa monia sairauksia, ja nythän me olemme jo lukeneetkin tutkimuksien tuloksia, että ihmiset eivät pysty enää ostamaan lääkkeitä, koska ne ovat niin kalliita, ja näin lääkehoito jää vajavaisesti toteutettavaksi.

Arvoisa rouva puhemies! Vetoan todella voimakkaasti niihin harvoin hallituspuolueiden edustajiin, jotka nyt ovat paikalla. Tiedän, että ed. Alaranta varmasti sydämostään yhtyy tähän, mitä olen puhunut. Toivon, että me nyt yhdessä tämän asian hoidamme niin, että se, mitä eduskunta on tahtonaan ilmaissut, on se, mikä tulee olemaan laki, eikä tätä hallituksen esitystä hyväksytä. Meillä varmasti löytyy säästöt muualta. Meillä on verotusta mahdollisuus vielä suurituloisten osalta kiristää. Sitä keinoa ei ole käytetty. Näyttää nyt siltä, että näissä työehtosopimusneuvotteluissakaan ei sillä tavalla sitä keinoa käytetä, että todella suurituloiset olisivat ne, jotka laskun maksavat.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Olen monessa asiassa pitkälti ed. Stenius-Kaukon kanssa täysin samaa mieltä ja erityisesti siinä, että kun näitä säästötoimenpiteitä joudutaan tekemään ja samaan aikaan ei ole kyetty purkamaan esimerkiksi suurituloisten verohelpotusta, jonka edellinen hallitus toteutti, taikka ylisuuria sairausvakuutuspäivärahoja, niin silloin käytännön politiikka ei ole sosiaalisesti oikeudenmukaista.

Mutta, ed. Stenius-Kaukonen, käynnissä olevat työmarkkinaneuvottelut eivät myöskään ole kovin solidaarisia, jos ajatellaan sitä, että ainoastaan tuijotetaan siihen, että tietyistä ansioturvaan liittyvistä työttömyysturvan leikkauksista päästään eroon, kun samaan aikaan pitäisi kantaa syvää huolta siitä, että 200 000 työtöntä tänä päivänä on peruspäivärahan varassa ja 60 000 työtöntä täysin ilman työttömyysturvaa, he ovat yleisen toimeentulotuen varassa. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus pitäisi myös ulottaa sinne saakka.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Hyvin monilta osilta voi kyllä yhtyä ed. Stenius-Kaukon esittämiin näkökantoihin. Tämä on kyllä

aika hirveä laki, mutta voi myös kysyä, minkä vuoksi tämmöisiin on jouduttu. Jokainen meistä tietää, että meidän on säästettävä, ja kun eivät vahvat anna omastaan ottaa, niin sitten se otetaan epäoikeudenmukaisesti heikoilta. Tämä on hirvittävä vääryys, ja kun vertaa sitä siihen, että mennään 120 markan takia, 10 markan takia kuukaudessa, yleislakkoon, niin se on jotain järkyttävää.

Se, mitä ed. Stenius-Kaukonen puheenvuorossaan sanoi, on yhdeltä osin kyllä erittäin epädemokraattista, parlamentaarista järjestelmää erittäin halveksivaa. Hän huutaa ulkopuolista apua, että hän saisi oman tahtonsa läpi, ulkopuolista apua eduskunnalle. Tämä talo ja me kansanedustajat olemme tämän tasavallan korkein valtiomahti. Meillä pitäisi olla rohkeutta ajaa myös tulopoliittisten neuvottelujen yli, jos se on meistä oikeudenmukaista, mutta meillä ei varmasti ole.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Stenius-Kaukoselle sanon taas, että ei olisi niin kauheata huolta näistä asioista, kun olisitte ryhdikkäästi ollut SMP:n ryhmän rinnalla aikanaan, kun säädettiin tiettyjä lakeja täällä eduskunnassa. Nyt köyhän asiat ratkaistaan perustuslakivaliokunnassa arvalla ja täällä enemmistön turvin.

Rouva puhemies! Jos sallitaan, vastaan vielä ed. Ukkolalle, että oli mukava kuulla tuollaista tulevaisuuteen tai oikeastaan nykyaikaankin liittyvää hurskasta puhetta. Minä olin luullut, että ed. Ukkola on näitten vuosien aikana luopunut ajatuksesta.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttila on varmasti unohtanut sen, että keskustan eduskuntaryhmä on puhunut kyllä kauniisti työttömyysturvan peruspäivärahan tarveharkinnan poistamisesta, mutta missään vaiheessa te ette ole — paitsi silloin kun olitte oppositiossa — kannattaneet niitä ehdotuksia, joita vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on tehnyt. Muun muassa viime syksynä me äänestimme siitä, että työttömyysturvalaista poistetaan tarveharkinta, ja me olemme esittäneet joka vaiheessa myöskin peruspäivärahan tason korotusta. Mutta eipä ole keskustalta tullut siihen tukea, joten on turha kääntää tätä keskustelua, niin kuin ed. S-L. Anttila nyt yrittää.

Mitä taas tulee ed. Ukkolan puheenvuoroon, niin hän ei kuunnellut tarkkaan, mitä sanoin.

Luin eduskunnan viime syksynä tekemän pöytäkirjan, jossa selvästi sanottiin, että sairausvakuutuksen korvaustasoa ei enää saa heikentää, ja sanoin, että täällä on sen jälkeen jo kerran heikennetty ja nyt hallitus tuo jälleen täysin piittaamatta eduskunnan kannasta uuden esityksen. Varsin selkeästi sanoin sen, että niin tässä kuin myös työttömyysturvalaissa ja kaikissa lakisäätöissä asioissa vastuu on viime kädessä eduskunnan ja meidän on huolehdittava siitä, että täällä tehdään oikeudenmukaisia lakeja. Mutta en voi sille mitään, jos hallituspuolueiden edustajat eivät näin toimi. Näin ollen ainoa tapa, jolla voi pyrkiä vaikuttamaan, että jokin oikeus voitaisi, on se, että täällä on niin kova paine näiden lakien heikennysten suhteen, että näitä ei voida toteuttaa.

Ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta totean vain sen, että viime syksynähan sosialidemokraatit lopulta menivät hallituksen kanssa tekemään sopimuksen kahdella pienellä mitättömällä korjauksella ja näin se tuli hyväksytyksi, vaikka oli lepäämäänjättämismahdollisuus. Nyt täällä on karenssipäivien lisäys, joka kesäkuussa poistettiin, koska se loukkaa toimeentulon lakisäätöistä perusturvaa. Siltä osin tämä on edelleen äänestettävissä lepäämään.

Ed. Heile: Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola totesi, että rikkaat ja varakkaat eivät anna ottaa omista eduistaan tässä tilanteessa. Sehän pitää paikkansa, mutta pitäisi ehkä miettiä, minkä takia näin on. Onko niin, että täällä olevat edustajat ovat rikkaiden ja varakkaiden painostukselle niin alttiita, että mieluummin ottavat köyhiltä pois? Mielestäni tämä näyttää tilanne olevan. Kuunnellaan paljon enemmän niitä harvoja, joilla on paljon, sen sijaan että kuunneltaisiin niitä lukuisia, joilla on vähän.

Ed. Aittoniemelle totean hänen lempi aiheestaan, että nykyinen käytäntö kuitenkin osoittaa selvästi, missä on valta, mutta se osoittaa myös, missä on vastuu.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Kyllä minä, ed. Stenius-Kaukonen, kuuntelin teidän puheenne hyvin tarkasti. Te sanoitte puheenne, että kun hallitus ei ole kuunnellut eduskunnan viimekeväistä tahtoa, niin nyt tarvitaan ulkopuolista tukea, että eduskunnan tahto toteutuu. Ulkopuolista tukea tupopöydästä! Minulle kyllä tupoteatteri alkaa riittää, jolla sanellaan, miten meidän lainsäädäntömme kaikissa asioissa toteutetaan. Ei riitä, että pelkäs-

tään työolainsäädäntö tai ansiosidonnainen työttömyysturva neuvotellaan tupopöydässä, siellä neuvotellaan maatalouspolitiikka, sosiaalipolitiikka, kilpailupolitiikka ja lähestulkoon kaikki muutkin politiikat, mitä me päätämme. Siellä ne neuvotellaan, ja sitten ne tulevat eduskuntaan hallituksen esityksinä, joista me paineemme nappia. Minulle kyllä tällainen parlamentaarinen demokratia on vihonviimeinen. Me olemme häpeällisesti alentuneet tällaisen juoksupojan asemaan. Minusta tämä on törkeätä.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen väisti oman puheenvuoroni pääväitteen tulemalla tavallaan siihen, että eduskunnassa ei ole peruspäivärahaa korotettu. Se pitää toki paikkansa, ja siinä ongelma on juuri se, että hallituksen kokoonpano on nyt se, mikä se on. Se kokoonpano selittää myös sen, ettemme suurituloisten etuihin ole pystyneet puuttumaan. (Ed. Stenius-Kaukonen: Oppositioista saatte tukea!) Ed. Stenius-Kaukonen, kaipasin puheenvuorossani sitä, että ei työmarkkinapöydässäkään sosiaalista oikeudenmukaisuutta ole tippaakaan, koska ne, jotka saavat ansiosidonnaista sosiaaliturvaa, eivät anna markkaakaan niille, joilla on perusturva eikä mitään muuta. Ongelma lähtee sieltä. Meidän kaikkien pitäisi tinkiä, meidän joilla asiat on hyvin. Silloin pitää myös ansiosidonnaista sosiaaliturvaa saavien tinkiä.

Ed. Koskinen: Arvoisa puhemies! Jos ed. Ukkola pitkällä lehtimiesurallaan olisi tarkemmin seurannut suomalaisen yhteiskunnan kehitystä, niin hän olisi varmasti huomannut, että esimerkiksi sairausvakuutuspäivärahajärjestelmä on ajettu ylipäänsä läpi ammattiyhdistysliikkeen toimesta. Se on huolehtinut jäsenkuntansa eduista. Nimittäin aiemmin, kun Suomessa oli ainutlaatuisen vahvat määräenemmistöäännökset, yksinkertainen enemmistökin eduskunnasta ei riittänyt ajamaan parlamentaarista tietä uudistuksia läpi. Tarvittiin laajoja tulopoliittisia ratkaisuja, jotta tällaisia uudistuksia pystyttiin luomaan. Näin on esimerkiksi ansiosidonnaiset työttömyys- ja sairauspäivärahajärjestelmät luotu ja niitä vielä kohennettu 80-luvulla hyvin merkittävästi. On aika selvää, että kun niitä pyritään murentamaan ja heikentämään, myös silloin ammattiyhdistysliikkeellä on keskeinen rooli. Edelleenkin Suomessa eduskunnan valta on hyvin rajallinen moniin muihin maihin verrat-

tuna ihan valtiosäännöstä johtuen, jotka seikat varmasti ed. Ukkolakin tietää.

Ed. S-L. Anttila hyökkäsi taas kerran ansiosidonnaista sosiaaliturvaa vastaan. Siinä on kysymys siitä, että se on työllä ansaittua. Sen sijaan peruspäivärahoja maksetaan paljolti sellaisille, jotka eivät koskaan ole työllä omaa osuuttaan ansainneet. Esimerkiksi sairauspäivärahan osalta tilanne on sellainen, että monilla sairaustapauksien sattuessa tulotaso nousee. Jos ei ole ollut mitään tuloja ilman sairautta, saa kuitenkin vähimmäispäivärahan. Vastavasti työttömyysturvan peruspäivärahan piiriin pääsee hyvin suuri joukko sellaisia, jotka eivät vielä työmarkkinoille ole päässeet eivätkä välttämättä kovin aktiivisesti ole työmarkkinoiden käytettävissäkään. Tällaiset seikat pitää toki ottaa huomioon, kun näitä järjestelmiä mietitään.

Kun ed. S-L. Anttila viittasi aikaisemmin siihen, että jotkut putoavat toimeentulotuen piiriin, niin sielläkin tarveharkinta on vielä pidemmälle menevämpää kuin peruspäivärahoissa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ed. Ukkolan puheenvuoro osoitti, että hän ei sittenkään kuunnellut riittävän tarkasti puheenvuoroani, ei varsinkaan sitä, mistä aloitin. Kritikoin juuri ammattiyhdistysliikettä ja rohkenen sen tehdä ääneen, vaikka arvostan suuresti sitä, että nyt ammattiyhdistysliike on lähtenyt puolustamaan työttömien etuja. Monessa yhteydessä olemme joutuneet kritikoimaan juuri sitä, että perusturva ei ole ollut aina ensimmäinen kiinnostuksen kohde. Voin kyllä luetella tarkkaan ne ammattikeskusjärjestöt, jotka ovat vastustaneet peruspäivärahan tason korotusta. Ne ovat STTK ja Akava. Tietysti aika paljon työtä siinäkin on tarvinnut tehdä, että SAK ja TVK ovat lopulta ymmärtäneet perusturvan merkityksen.

Puheenvuorollani, kun toivoin ulkopuolista tukea, tarkoitin nimenomaan sitä, että eduskunnassa ei mihinkään uskota ennen kuin ihmiset sanovat, että se politiikka, jota harjoittamaan he ovat meidät tänne äänestäneet, ei vastaa heidän etujaan. Totta kai heidän on otettava siihen kantaa niin selvästi, että se näkyy ja täällä uskotaan, että hallituksen harjoittamaa politiikkaa kansalaiset eivät hyväksy.

Minulle on täysin selvää, että lainsäädäntö kuuluu eduskunnalle, ja puolustan sitä joka yhteydessä. Mutta se ei tarkoita ollenkaan sitä, ettei näitä asioita saa muuallakin käsitellä ja ettei

todella ole ollut oleellista ja tärkeätä, kun on ylipäänsä sosiaaliturvaa tähän maahan saatu, että näitä asioita on työmarkkinasopimuksissa käsitelty. Muuten hyvin moni asia olisi jäänyt toteutumatta koskaan tässä salissa. Jos keskustaa ei pysty viemään perusturvaan eteenpäin, niin valitsitte hallituskumppaninne uudestaan. Oppositioista olisitte saaneet monesti tukea, mutta te ette ole sitä kaivanneet.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Ed. Koskiselle olisin sanonut, että tasan tarkkaan tiedän siviiliammattini perusteella, miten tämä Suomen sosiaalipolitiikka on rakennettu. Se on rakennettu tulopoliittisten ratkaisujen osana, ja sen näköinen se on. Se on tilkkutäkki, jossa ei ole minkäänlaista johdonmukaisuutta, jossa on päällekkäisyyksiä ja myös selviä aukkoja. Jatkuvasti putoaa ihmisiä perustusturvan ulkopuolelle tällä hetkellä. Jos minulla olisi valta, niin antaisin ed. Stenius-Kaukoselle oikeuden, diktaattorin valtuudet suurin piirtein, muuttaa meidän sosiaaliturvamme sellaiseksi, että se on aukoton ja oikeudenmukainen. Kyllä! Hän on varmasti tämän talon tässä suhteessa ehdoton asiantuntija. Hän on myöntänyt myös, että tässä on päällekkäisyyksiä ja siinä mielessä korjauksen varaa.

Sen sijaan olisin sanonut kyllä ed. Stenius-Kaukoselle, että totta kai täytyy ja pitää ottaa muualla kantaa, mutta ei muualla sellaista kantaa saa ottaa, että mennään yleislakkoon sen takia, että voidaan viedä eduskunnalta valta, mitä se päättää. Siis sellainen kannanotto ei kuulu parlamentaariseen demokratiaan, ed. Stenius-Kaukonen. Mitä varten me niin teimme, että siirryimme enemmistöparlamentarismiin? Tässä ollaan. Tulopoliittiset kolmikannathan liittyvät siihen aikaan, jolloin meillä oli niin tiukka valtiosääntö, ettei mitään pystytty ilman tiettyä 2/3:n enemmistöä tekemään. Nyt, kun olemme enemmistöparlamentarismissa, tämän talon pitäisi hallita. Mitä tämä hallitsee? Kissanviikset.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Koskiselle, kun hän totesi, että ansiosidonnainen työttömyysturva on ansaittua, se on palkkaa. Ed. Koskinen, nyt käsi sydämelle! Suomessa ansiosidonnainen työttömyysturva rahoitetaan huomattavasti eri tavoin kuin Keski-Euroopassa. 47,5 prosenttia siitä tulee suoraan veronmaksajilta. Melkein saman suuruinen osa

tulee työnantajilta ja vain muutama prosentti työntekijöiltä. Jatkossa pitää olla valmiutta tätä työntekijöiden osuutta lisätä. En minä vastusta ansiosidonnaista sosiaaliturvaa silloin, kun sen rahoitus saatetaan sille tasolle, mikä se yleisesti Keski-Euroopassa on, eli siihen osallistuvat eri tahot. Silloin siitä voi tulla osa palkkaa, jota ansaitaan, kun siihen myös käytännössä osallistutaan. Eli tässä te käytätte sellaista fraasia, jolla on hyvin helppo mennä yli, koska siinä kohtaa aita on matalin, mutta rahoittajatahot ovat kyllä muut. Siinä mielessä pidän valitettavana, että työmarkkinaneuvotteluissa ei kyetty löytämään parempaa ratkaisua, jossa todella paremmin ansaitsevat ojentaisivat kätensä niille, jotka ovat pelkän perusturvan varassa. Tätä tarkoitin, kun sanoin, että työmarkkinapöytä on kaikkea muuta kuin sosiaalinen ja solidaarinen.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola on kyllä sekoittanut sen, mikä yleislakon tavoite on. Se ei voi säätää lakeja. Lainsäädäntö kuuluu eduskunnalle, ja tästä ei mitään epäselvyyttä voi olla. Kysymys on vain siitä, minkä sisältöisiä lakiesityksiä hallitus eduskuntaan tuo. Mutta oikea järjestys on tietysti se, että eduskunta viime kädessä säätää lain ja katsoo, että se on myös oikeudenmukainen.

Arvoisa puhemies! Kello 18.30 sosiaali- ja terveysministeriön 75-vuotisjuhlat ovat alkaneet, ja tämä on kyllä todella surullinen 75-vuotisistunto täällä eduskunnassa, mitä sosiaali- ja terveysministeriön historiaan tulee.

Jotta ministerilläkin ja muilla edustajilla olisi mahdollisuus osallistua keskusteluun, pyydän, että tämä asia pannaan pöydälle perjantaina pidettävään eduskunnan istuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

22) Hallituksen esitys n:o 314 laiksi sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 19.10.

Täysistunto lopetetaan kello 18.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen